

دیوان حافظ

پنجابی ترجمہ

فرنگ

ترجمہ

ماسٹر غلام حیدر مرحوم

مترجم

ایم بشیر احمد صدیقی ایم اے

حکیم غلام نبی ایم اے

NVE
0 m
2.8

RE

DN
JOY

EAS SI
DIREI

22/0

دیوان حافظ

پنجابی ترجمہ

مستر غلام حیدر مروت

شرح

امام غلام حیدر نقوی ایم اے و حکیم غلام نبی ایم اے

چھاپن والے

محمد رفیع مسٹر تاج مکٹ ڈپو

اردو بازار لاہور

ایکسپریس

60310

چھاپن والے _____ تاج کتب پو

پریس _____ مدینہ منورہ لاہور

بار _____ اقل

تعداد _____ ۵۰۰

کاتب _____ محمد ظہیر

دیباچہ

مولانا محمد حسین آزاد پوراں حافظہ و سکلام دی بابت لکھیا اے :
 انہاں دا دیوان شیشے دی اک اجہی صراحی لے جھدے و سج کسے نوں دھ
 نے کسے نوں شراب نظر آؤوکی اے !

گل کیہ حافظہ دے شعر تے سارے دے سارے معرفت و حق دے ہوئے
 نہیں تے تلل رندی سستی مال بھرے ہوئے نہیں۔ انہاں دا مشوق کدے تے پچاساں
 دریاں جہاں دالاک اے۔ تے کدے شیراز دی کوئی سندھ سوہنی ہورت کدھرے
 تصوف دے دھونگے ملے سوہنے تے سواد لے لفظاں مسج سجادے تے تیں
 نے کدھرے جھوٹے صوفی تے دھوکے بالالٹاں لوانیاں دی قلعی کھول دے نہیں۔
 کدھرے اچھے اخلاق دا سبقت دیندے تیں تے کدھرے انگریز تے بول دی شراب
 دے پلے بھر پورین نوں کہندے نہیں۔ لتے دل کھویں اتے مٹھے مٹھے لفظاں مسج
 شیراز دی کسے جو رندی جاگدی پھیل پھیلی صورت نال نوہنہ لان نوں اکھ دے
 نہیں۔

حافظ پوریادس مہیں و سج پورے تیں جیوں زندگی دا مقصد صرف پیش
 سمجھا باندا سگتے اس دے و سنیک من جتھے قدت نے من مام کیا ہو گیا کی
 تے جتھے شراب پینا کوئی باپ نہیں می۔ حافظ پوری دی انسان من انہاں دے

سینے وچ دی دل سی۔ پیرا گل کہنا کہ آلے دوالے دا اہاں تے کچھ اثر نہیں ہوئیا۔
 اہ اک ان ہوئی گل اسے تے اہاں دی بابت اہ کہنا کہ اہاں را کہ فی شعر تصوف
 توں خالی نہیں تے جتھے دی اہاں شراب دا شدید لکھیا اے اس توں مراد
 معرفت دی شراب اے۔ ارہ وڈی پھیل اے۔

اسیں ہیتم حافظ دے شعراں وچ آڈن والے لفظ تے اہاں دے
 اہ معنے لکھے ہین۔ بہرے صوفی دنیا وچ معنے جاندے ہین پر جویں اسیں
 تیکھے لکھا آئے ہاں ارہ ضروری نہیں۔ کہ جتھے اہ شبد آں اہاں دے ایہو
 معنی ہون ہے کہ اسیں ارہ قاعدہ بنا لو انکے تے حافظ دی اہ شاعری بہرے
 نال حافظ مورخی امر ہو گئے ہین۔ داسارا اہ چن ماریا جائے گا تے اہاں دے
 شعر نیاں بھارتاں بن گئے رہ جانگے۔

لفظ	معنی	لفظ	معنی
واصیا	برہی رحمت	خوابات	وحدت و امتقام
بوسہ	دل و جذبہ		چل کرک وشی تھاں
مندر ادیب	اہ دنیا	لکھ	طریقہ دیباں حشکال
زند	اہ نبدا جہڑا ہے آپ	شراب خانہ	عالم ملکوت
	نوبھیرا ظہر کرے پر اد اول	پیرمناں	مرشد کامل
	صاف ہودے	ب	مشق دیباں گلاں ہاں
آب حیات	عشق و چمچہ	کیما	عشق

جذبہ شوق
رکھن والا۔

مست

معرفت

یادہ
مستی

یار دہنے دیکھنے والے
بیرنگی

پنجابی ترجمے دی شرح کردیاں ہوئیاں اسیں ایس گل دا خاص خیال رکھیا اے
کہ اہ شرح اسیں آنر نان پنجابی دے امتحان وچ شامل ہون والے سچیاں لکھ
رہے ہاں۔ ایس لئی تصوف دے ڈونگھیاں سلیاں نوں لکھتے تے سادہ ہی عبارت
وچ بھان دی کوشش کیتا ہے تے جتنے کوئی تصوف دی اصطلاح یاں لکھا
لفظ آیا اے۔ کھول کے دسیا اے۔ گل کیہ کوئی چیز اجی نہیں جہا مطلب
صاف نہ کیا ہووے۔

سانوں امید اے کہ جن اسادی ایس کوشش نوں سراہن گے۔ تے ایس
توں پورا پورا فائدہ اٹھان گے۔

غلام نبی۔ ایم۔ اے

بشیر احمد مدنی ایم۔ اے

نوا ۲۲

خواجہ سلفظ

مشرق دے سارے دے آدمیاں دے جیون دی طرحاں انہاں دے جیون
 دا وی کچھ ڈھیر حال معلوم نہیں۔ عرباں نے تاریخ تے بن سچان دا علم بنایا ضرورتے
 انہوں ڈھیر چا دی گئے۔ پر انہاں دے راج دے مکن دے مال انہاں دے
 علم وی لگ گئے۔ تے انہاں دے ہمیں تیکر نہ تے پرانی پن سچان باقی رہ گئی
 سی۔ تے نہ یورپ دی لبریرج دے زبانی طریقے بنے سن۔ سلیں لئی جو کچھ کسے پہلے
 آدمی نے لکھ دتا سارے اکھاں میٹ کے ادھنوں نقل کر دے رہے۔ تے کسے
 ادس نوں ودھاؤں دا چارہ نہ کیتا۔ لفظاں دا ہیر پھیر کر کے سچاں نہیں اکر گل
 لکھی لے۔ اہ دیکھ کے کہناں دکھ ہوئدا اے۔ کہ حافظ جیو ماگوں تے اہ دے جیون
 دا ایناں تھوڑا حال سادے تیکر پہنچیا اے۔

حافظ جو رال دے دادا اصغیان دے اک پند دے رہن والے سن۔ اوتھوں
 اہ شیراناں تے تے مڑا بھقوں دے سی ہوئے۔ انہاں دے والد داناؤں خواجہ بہاؤ الدین
 سی۔ اہ ورنج دہار کر دے سن تے انہاں دی کینتی دھوناناں دے ہندی سی۔
 انہاں دے مرن توں بعد انہاں دے جتنے پترال نے سب کھا اڈا دتا۔ حافظ جیو دی
 ادوول بہت چھوٹے سن۔ انہاں دے دو بھراتے شیراز چھڈ کے ٹر گئے۔ پورا ہائی
 ماں کوں ای رہے۔ تے حالت اہ ہو گئی۔ کہ تاتے تراتے آؤں لگ پئے۔ انہاں دی

ماں نے انہاں نوں محلے دے اک آدمی کوں روٹی توں نوکر کرا دتا۔ پر جدوں خواجہ ہور
 نوں ہوش پائی۔ انہاں میں اہ نوکر سی پھڈ خمیر بنادوں داکم شروع کیا۔ ادھر
 اٹھ دے تے خمیر گندے رہندے۔ انہاں دے گھر کوں ای اک مدرسہ سی۔ محلے
 دے سارے بال اور تھے پڑھدے سن۔ جدو سی اہ مدرسہ ووں نکھدے انہاں
 دے دل ہی ہوئی پڑھن لکھن واسطے ہوندا۔ اہ مدرسہ وچ داخل ہو گئے۔ جو کچھ
 خمیر دی آدری ہوندی اہی دے رچوں کچھ مال نوں دے دیندے تے کچھ استادوں
 تے باقی فقیراں نوں دیندے۔

انہاں دنوں وچ بہت باری دالو کاں دے دلال مچ بہت شوق سی
 انہاں دے محلے وچ بڑا دی اک دکان سی۔ جہڑا چکے سولے شعر آکھدا سی
 ایجھے ہر ویلے کہیاں تے شاعران داملیدگار ہندا سی۔ حافظ ہورال دے دل تے
 دی اہل اثر ہو گیا۔ تے اہ دی بہت بنادوں لگ پئے۔ پر انہاں دے بہت بڑے
 بے محکے ہوندرے سن۔ تے لوک انہاں واسطے محول اداؤ دے سن پہلے پہل
 تے انہاں نوں بہت دکھ ہو گیا۔ تے بابا کوہی دی خالقاہ تے جاکے خوب روئے
 رات نوں انہاں سنبیاں دیکھیا۔ اک بزرگ آئے ہیر تے آکے انہاں دے منہ
 وچ اک بڑکی دتی ہے۔ تے مال ای کیا اے۔ جاتیرے لئی سارے عمال دے
 دوزارے کھل گئے ہیں۔ سویر ویلے اک غزل لکھی۔ جد شہر وچ آئے تے لوکاں
 نے محول اداں لئی انہاں نوں کمیت مسان لئی آکھیا۔ انہاں میں اہ غزل سادہ
 لوکاں حیرانی مال نہ دے اٹھیاں پانتیاں تے کسے نوں دی یقین نہ آوے۔ کہ اہ
 انہاں دی غزل اے۔ پھلناں دا امتحان لین لگ پئے تے انہاں انہاں توں دی

چنگے شعر بنا کے دتے۔

حافظ موراں دی کوتا تے انہاں دتے مے دا ڈھیر اتر لے۔ شاہ ابوا سحاق شیراز
 دا بادشاہ سی۔ ڈھیر پڑھیا لکھیا۔ کوئی نے کرباں دی قدر کرن والا سی۔ چارے
 پاسے عیش بہاراں تے رنگ ریاں سن۔ حافظ موراں دی کوتا تے وی ایس مستی
 دارنگ پڑھیا ہو پیا اے۔ شاہ اسحاق نال انہاں دی سچگی مٹی جوئی سی پیرا انہاں دا
 راج جلدی ای ٹک گیا۔ حافظ موراں نول ایس گل دا بڑا دکھ موٹیا۔ کئی عطاواں
 تے انہاں دا ذکر کیتا اے۔ راج معلوم ہوندا اے۔ کہ انہاں وے دل دیچوں ہو کے
 نکل رہے ہیں۔

جدوں تھوڑے شیراز فتح کیتا تے خواجہ حافظ نوں بلایا تے آکھن لگا۔ میں
 ساری دنیا دیاں چلکیاں پنکیاں چیزاں اکھیاں کر کے سمرقند تے بخارا نول بہار دے
 باغ دانگن بھاؤتا اے۔ تے تو انہوں اپنے بار دتے تل برے دین لسی تیار ایں۔
 حافظ موراں جواب دے تا۔ کہ ایناں شاہ فرج نہ ہوندا تے اہ ہیکہ تنگ کیوں ہوندی۔
 انہاں دی کوتا دی مشہوری دور دور تک چل گئی۔ مے دور دورا دے ملکاں نول
 انہاں نوں مددے پین لگ پئے۔ پر وطن وی کھچ انہاں وے دل بچ بہت سی
 تے رکنا باد دی ہرنال اجیا پیار سی۔ کہ انہوں چھڈ کر صرے جا نہیں سکدے سن۔
 دکن بیچ اوس ویلے شاہ محمود بہمنی داراج سی۔ انہاں دی سند بلایا۔ تے
 رتے دا خرچ دی گھٹیا۔ انہاں کچھ کہہ پئے اپنیاں بھائیوں نوں وے دتا
 کچھ قرضہ لاہیا تے جو پچا اہ لے کے فرمایا۔ آگے گئے تے اک بیلی مل گیا۔ ہڈا
 مال اسباب ڈاکوآں میں لٹ لیا سی۔ حافظ موراں کوئی جو کچھ سی۔ اہ انہوں وے

وٹا۔ اک سو گاہیں بہر اہندوستان چار ہیا سی اہناں دے خوج دا ذمہ چایا۔
تے اہو جاز تے چھوٹے۔ ہما تے لے پیا نہیں سی۔ کہ طوٹان آگیا۔ اتر کئے اپس
کئے۔

مصلیٰ دی تھاں اہناں نوں بہت پیاری سی مرن توں بعد ایتھے اسی دن
کیتے کئے تے محمد مصفاوی نہیں اہناں دی قبر تے اک عالیشان مقبرہ بنوایا۔ لوکی
مٹنے بیچ اک خاص فن اہناں دی قبر دی زیارت لوں جانے دے سارا دن اوتھے
رہندے۔ کھانڈے پیندے کتے موحال مان دے نہیں۔

عام طور تے اہ بھیا جاندا اے کہ ایہ بال بچیاں دے جھگڑے بکھیراں
لوں آدا سن۔ پر نہیں۔ اہناں دیاہ کیتا۔ بال بچے ہوئے۔ اہناں دے
پتر داناؤں لکھان سی۔ بھڑے ہندوستان آئے۔ تے برمان پور بیچ اہناں
دی وفات ہوئی۔

کوتا دیاں سائیاں کوڑاں تے اہناں میں شعر لکھتے ہیں۔ پر جس شے اہناں
کوں امر بنا دتا اے۔ ایہ اہناں دی غزل اے۔ اہناں دے شعر کھاٹھاں مارے
ہوئے ہندو دے پانی وانگن بوال نہیں۔ صفائی تے شوخی بیچ سب کوں لایے
ہوئے ہیں۔ تے بیان دا بوش اہناں دی کوڑی غزلی اے۔ اہ بوش اکیلے۔ بھڑے
کارن سمن دلے تے دیاد ہوا کی اثر ہوندا اے۔ ہڑا حلقہ ہورال دے
دل تے ہوندا اے۔ بڑی مستی دے دبتے ہوئے سن۔ شراب۔ ماتی۔ پیالہ
صریح تے شرابیاں دا گور و گھٹال۔ اہ شیدا اہناں دی کوتا دی جان نہیں۔ بھوٹے
سونیاں، مولویاں تے ذاعظاں دی خوب قلعی کھولی اے۔ دنیا چوہ چلی دامیلہ

اے۔ اسنوں آجہیا بنیاں بیچ لکھیا اے۔ کہ پڑھن والے دے دل دے وچ دنیا دی
 کوڑی جہنی قدر نہیں رہندی۔ عشق عاشقی دا معنہ من جیویں انہاں تے بھایا اے
 کسے کوئی کرلوں بن نہیں آیا۔ پیر انہاں دا عشق دیرھا عشق نہیں کہ گلیاں بیچ لکڑاں
 مار کے اپا جیون بر باد کر دتا جاوے۔ انہاں دی کوتا دی بابت دو داناں دی ادھ واڈ رائے
 وے۔ کوئی آکھدا اے۔ اتہا نری شراب معرفت دی شراب اے۔ انہاں دا ساتی
 خدا وے۔ پر کوئی کہتا اے نہیں۔ راہ شراب آگور دی شراب اے تے ساتی
 شیراز وے مہنے۔ پر مولوی محمد حسین آزاد نہیں ڈاھڈا خوب لکھیا ہے۔ اتہا نری کوتا
 اک ابھی صراحی اے۔ جہدے وچوں کے توں دودھ کے توں پانی تے کے توں شراب
 پئی دسدی اے۔ گل کیہی جھے کے وے وچار تہیا انہاں دی کوتا دا اہدے تے
 اثر۔ پر یورپ تے ایشیا وے سارے عالم فاضل راہ مند نے میں کہ انہاں دی شان
 دا ہور کوئی نہیں ہوئیا۔ تے انہاں دا آیتام۔ لسان العیب، غیبے یاں گلاں من
 والا اے۔ کوئی انہاں دے دیوان توں فالال کڑ حدے میں۔ مولانا شبلی
 تے ڈاکٹر براؤن تے کئی تاریخی واقعے سجیاں فالال دے لکھے ہیں۔ دیوان دا ترجمہ
 دنیا دی تقریباً سا بیالیس تہاں وچ ہو چکیا اے۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دیوان حافظ

غزل نمبر ۱

- ۱۔ کربم اللہ الٹ صراحی ساقی یا پیالہ
نیں ہوں لگاؤں سوکھا پہلوں بچھوں سخت کشالہ
- ۲۔ قسم معطر تافے والی کھلدا جو صیبا نہیں
عشقتے اندر کتھال لٹے کالی زلف دو تانہیں
- ۳۔ نال شرابے رنگ مُصلّا ہادی جے فرمائے
سلاک داقق راز حقیقی پل وچ پار لگھائے
- ۴۔ منزل یار پیارے اندر سکھ آرام نہ کائی
اس گھڑ پال تیار کا واسے ہر دم سُن سُن لائی
- ۵۔ ذات اندھیری کھوکن جھا جھاں گھمن گھیر نہرا
حامن حال اساقا کیشوں جہاں گنڈھی ڈیرا

۳۔ مھیریاں پھجیاں مینوں جگ وچ لیکیاں بریاں لایاں

مُنہ چھپاؤن ہن کیہ آکھے جاتن سمجھو تھایاں

ساہ خدا دا ایہو حافظ غافل مول نہ رہیے

دینا نلے اہل دُنی تھیں وکھرے ہو گئے بہتے

نہنہوں۔ عشق قسم سو گند زلف دوتا۔ دو طرفہ زلفیں دو گناں ہو گئے ہوں

ہاوی۔ مرشد۔ رہنا صبا۔ صبح کی ہوا۔ شوکن۔ بولن۔ ٹھاکھال۔ لہراں

کندھی۔ کنارے پر۔

فوجیلا۔ ۱۔ سائیا اللہ واناؤں لے کے پیلا دیا تے صراحی اٹا۔ تے ایس

پیالے نوں شراب نال بھروسے۔ کیوں جو لائیاں سوکھیاں نے تے بھانیاں

اوکھیاں۔

عشق دے راہ وچ ساریاں اوکڑاں عقل دے کارن ہونڈیاں نے تے شراب

ہونڈوں بے ہوش کر دیندی اے۔ ایس لئی حافظ ہوری کہندے نیں میرے مرشد

مینوں وحدت دی شراب پیا تے میں دنیاوی سدھ بدھ بھل کے عشق دی منزل

تے اپڑ جاواں۔

۴۔ خوشبوئیاں بھرے نافے دی سو مہہ جہنوں سو روپے بھین والی ہوا کھولدی

اے۔ کہ سو ہنسیاں دیال کالیاں زلفاں دے ڈنگے لکھاں تے ہزار نیں۔

حافظ پوری فرماؤں گے نیں۔ کہ عاشق اپنے محبوب دی زلفاں دی خوشبوئیں

لئی جھڑی کہ سویر دی ہوا اوہرے تیک پچاؤندی اے۔ گوشتش کر دیاں

ہوئیاں جان دے دیندا اے۔ گل کیر رب دے عشق دیاں منزلاں کئی عاشق
 طے کر دیاں ہوئیاں اسی ملک جانے جے ہیں۔

۳۔ جے تیرا مرشد تیری اہ وی آکھے کہ مصلے زوں شراب وچ ڈوبا دے تے تے
 توں جھٹ اُہرا آکھا من۔ کیوں جو مرشد ربی بھیت دا جالوں اے تے اہ
 پل وچ تیرا بیڑا پار لا دے گا۔

۴۔ سوہنے یار دے رستے وچ نہ کوئی سکھ اے تے نہ آرام اے۔ ہر ویلے
 کوچ نقارہ وچ رہینا اے۔

سوہنے یار توں ملن لئی ڈھیر پیٹا کرنا پیندا اے۔ تے رستے وچ کئی
 پڑا لہیں۔ سچا عاشق جدا اک پڑاں تے اپڑ جانا اے تے بھانویں اپنے
 کافی پیٹا مکا لتا ہوندا اے۔ پر پھیر دیاں ہنوں اوتھے چین آرام نہیں ہوندا
 تے اہ اپنی اخیر منزل تے چین تے یار دے سلاپ لئی بے چین ہوندا اے۔
 ۵۔ گھپ اخیر وات اے۔ تے ڈڈے زور دا طوقان۔ امیں گھمن گھیر لہج
 پھسے ہوئے ہاں۔ اٹھا ڈا حال اہ کیر ہاشن جہڑے کندھے تے بیٹھے سکھ
 چین مال ہرجاں مال نہ جے ہیں۔

حافظ ہو بہ کا لکھدے ہیں کہ امیں مشق دے رستے تے ٹپے ہاں تے
 لکھاں معیبتاں جھل رہے ہاں۔ پوراہ سخن جہڑے اپنے پیارے دے کول
 جک چکے ہیں۔ جنہاں زوں یار دا وصال ہو چکیا اے۔ اہ ساڈی حالت
 کیر حاشن۔

۶۔ جے تیرا مرشد تیری اہ وی آکھے کہ مصلے زوں شراب وچ ڈوبا دے تے تے
 توں جھٹ اُہرا آکھا من۔ کیوں جو مرشد ربی بھیت دا جالوں اے تے اہ
 پل وچ تیرا بیڑا پار لا دے گا۔

ہاں۔ جو ساری دنیا میری کہ تو تال توں واقف اے۔

۷۔ حافظ جی دنیا تے دنیا والیاں توں چھڑکے ہر دم رب دی یاد وچ گزارنا
چاہیدا اے۔ کیوں جو ”جو دم غافل سو دم کافر“

غزل نمبر ۲

۱۔ پیا ڈولاندا جیوڑا میری درد کرو مولا یو

چیتا جمید ویلے دا میرا ظاہر جو دے بھائیو

مہن کھیٹن دنیا والا دم دا کوڑ پسا

۲۔ نیکی کرے نال محال قوج دا پیا نقار

پھاہتی بیڑی شوہ دے اندر دگتیں دا موافق

۳۔ تا پاوے دیدار سخن دا ایہہ مسافر عاشق

کل پھلاں دی مجلس اندر بیل رہی پکارے

۴۔ اٹھو مستو گٹ گٹ پو جام مہو جی نیازے

ایٹھے اوہتے دوہیں جہانیں تھی دانہ لگے

۵۔ مٹھا مٹھا بولیں مٹھ تھیں دشمن سخن آگے

۶۔ غریب نواز تو فہم دا ہے نام اپنے دی خاطر

نہر کرو چاک دن اس تے راہ بھی منگتا چاکر

پاسے نیکی والے جانا اندر لیکھ نہ میرے
 روز ازل دالکھیا ایہو دوس نہ میرے تیرے
 شیشہ اہ سکندر والا دانگ پیالے جم دے
 کہ آرائش چاک داری محرم تھیویں دم دے
 چھوڑ تکبر لوڑیں جے کر رب دے پاسے آدن
 جذبہ آیا اوس سخن دا پتھر بھی گل جاوے
 جے قوال اساتوا گانویں اک دو ایسے دہڑے
 قاضی تے علماء سچاویں زہد اٹھناں داروہڑے
 گوڑی جس نے صوفی کولوں نال میباں دی اکھوایا
 بوسیاں نالوں بھی اس سانوں مزہ دھیک کھایا
 تنگی اندر عیش نہ چھڈیں اس لوں کروا جائیں
 سکھ توں لکھ باوے والی قدرت رکھ واساں
 جھانٹنا زندگی اندر ناہیں کھانڈا پابے دوسر
 شینا من تقدیر ربانی نہ کر ایڑا دوسر

ترجیلا

۱۔ میرے پیر بھائیو میرا دل ڈول رہا ہے۔ میری مدد کرو۔ کدھر سے آؤ نہ ہو۔
میرے دل کو دھیت کھل جاوے۔

حافظ ہو رہی عشق وے رستے تے چلن والے اپنے یاراں بلیاں نوں
آکھدے نیں کہ آہ انہاں دی مدد کرن کیوں جو مہن آہ عشق دی اوہ
منزل تے پہن گئے ہیں۔ جتنے عقل سا تھ پھٹا دیندی اے۔ تے دل
وس وچ نہیں رہندا۔

۲۔ دنیا دا موج میلہ چار دھارے دا اے، مہا آئے نہ آئے تھ
نہ آئے۔ ایس لئی دبستاناں نال نیکی کرن نوں غفلت سمجھو۔ ایس تھوڑے
پچھے میں نوں دیکھو گواتے کچھ کھٹے۔

۳۔ گھمن گھیر وچ اساتھ کشتی چھی ہوئی اے، موافق ہوا ذرا وگیں
کیوں جو ایس سو مے یار گول بج کے اوہا دیا رپائیے۔
باد موافق۔ بلی رحمت۔ شورہ عشق دار رستہ۔ بیڑی، جہدڑی
بھجن۔۔۔ رب

حافظ ہو رہی عشق وے رستے دیاں اوکڑاں دیکھ کے رب توں ملن
لئی ربی رحمت کوں مدد منگدے ہیں۔ کہ اوہو دی بیڑا بنے لا سکد جی آج۔
۴۔ کل باغ وچ پھلاں دی محفل جھی ہوئی سخی تے بیل شوقاں وچ آکے
کہہ رہی سی۔ پو پو ستر سو پو پو دی شراب پو۔

صبوحی۔۔۔ آہ شراب جھڑی سو پو پو آکھ دیاں پئی جاندی اے۔

۵۔ جے توں دنیا تے دین دوی عتائیں سرور ہونا چاہتا ایں تے دشمن سجن نال مٹا لول
 ۶۔ غریباں تے کریم کرن والیا عینوں ساریاں قہقہاں نہیں تے توں اپنے دڑے
 نازل دی خاطر جہڑا کریم تے صمیم اے۔ ایس منگتے فقیر تے ہر دی نگہ کر۔
 ۷۔ جس داڑے رب نے دنیا بنائی۔ میرے لکھاں وچ بھیرے کم اسی لکھے سن۔
 من میں چنگے کم کیکن کر سکتاں۔ رب دے لکھے توں کون مٹا سکدا اے۔
 روز ازل :- روحاں دے پیدا کرن دا دن :-

۸۔ معرفت دی شراب دا پیالہ لی تے دنیا دے سارے بھیتاں توں واقف ہو جیا
 سکندر عالم شیشہ :- سکندر نے جیہوں سکندریہ بنایا تے دشمنان دے
 پیاں توں واقف ہون لئی اک اچا منارا بنایا تے اہرے دھاک اچھیا
 شیشہ لایا جہدے دھج دودھ دیاں چیزاں دس پیندیاں سن۔

بحم دا پیالہ :- ہمیشہ بادشاہ نے شراب پین لئی اک پیالہ بنایا۔ حافظ ہوگا
 کہہ نے نیں کہ جوں سکندر توں شیشے وچوں دشمن دی فوج دیاں تیاریاں دا
 سارا حال دس پیندا سی۔ ایسے طرماں اسی جیکڑوں معرفت دی شراب پل
 لویں گاتے۔ جیرے دل تے دی آپ توں آپ اسی دیندا ہے سارے بھیت
 کھل جان گے۔ تے تینوں اپنی دنیا دی ساری حقیقت دا پتہ لگ جا رہیگا

۹۔ جے توں رب دی راہ تے ملتا چاہتا ایں تے دلوں میں ر خودی گمان، توں
 کڑھ دے۔ بد تیم پیارے خدا پریم۔ پھر توں وی موسم بنا دیتدا اے۔

۱۰۔ ساڈا راگ ایہو جے اک دو مینت گاڈی تے یہناں توں سن کے قانہی
 تے عالم اپنے علم تے مہارتاں توں بھل کے پن لگ پین۔ کیوں جو ایہ غزالا

تصویر وچ ڈیریاں ہوئیاں نہیں۔ تے سمجھنی والیاں وے دل تے ضرور
ایہاں وا اثر ہوو گیا۔

۱۱۔ شراب، جہذا ذائقہ کور اچھا لائے تے جنوں شراباں عیساں دی تاں
کہیا جاندا اے۔ حافظ پوری کہندے ہیں کہ ساراں دنیاں تاں دی مٹی
لگی اے۔ گل کیہ کہ حافظ پوری کا ادا تے مندے ہیں کہ شراب واپری پیری
تے وے پر دنیا والے اچھے پوری پاپ کر دے میں جوئے بربت میں
توں دی بیڑے ہوندے ہیں۔ حافظ پوری کا لیس شعر سچ و دریاں واما مقابلہ
کر رہے ہیں۔ شراب توں پنگا نہیں کہہ رہے۔

۱۲۔ حافظ پوری کہندے ہیں کہ جے کدے ہتھ ننگ ہو جاوے۔ تے دریاں
سوچیاں وچ ڈوبے نہ کھا۔ اپنے دل توں فکر اں توں آزاد کر کے خوشی والے
پاسے لا۔ کیوں رب وڈیاں قدرتاں والا چاہو تے تے گلہوں کھڑے
فقیر دل بادشاہ تاج پوئے۔

۱۳۔ حافظ نہیں جے کہ شراب پینی شروع کر دتی اے۔ تے اڈے وچ اہر کوئی
دوش نہیں۔ کیوں جو رب میں ایہو مکیہ لکھے ہوئے ہیں تے رب وے
لکھے توں کون مل سکدا اے۔ حافظ پوری ایسے دی ایہو سچے ہیں
کہ عیدہ مجبور اے۔ جو کرا اے ادا بخشہ ہار کر داتا اے۔

۱۴۔

۱۵۔

۱۶۔

۱۷۔

سید فضل محمد

پیر لکھا ہوا کہ مسیتوں آیا طرفے میں

دستِ یارِ کونکہ کرتے چلے وہ نہیں پرانے

روح میخانے کی طرح ہوتے ہیں اِکے تھائیں

پیش قدمی ہو جائے پھر اس کی اگلی حکمتیں

خانے کی جگہ چاروں کیلین میں مزید آیا

جہاں بگڑے خانے دیکھاں اپنا پیر سیدنا

چشم بکشتن بیکر مقلان وائے مزہ پریم اک واری

جنگلاتوں کا سبوتاژ کے عقل و سخاوت ساری

مکھڑے سوئے سجن کو دل خون عمت رکتیا

تائیں سخن کرختی والا مریع کتاب و کتابیا

پتھر چھڑا ڈاڈھا تیرا اثر کرن کہہ تاہیں

[illegible]

بکے تے وصول بخرو مینوں نالے سیاغ بہاراں
 بکے دھپوڑے بجاء بھڑکائی رو رواہیں مال
 ۸۔ حافظ اٹھ مینوں چل کے پکا ڈیرا لایے۔
 مرشد رستہ لہو پھڑپا پچھے اس دے جائے

ترجمہ

۱۔ کل اساتذہ مرشد مسیتوں نکل شراب خانے آ بیٹھا۔ میرے پیر بھائی دھرم
 اسیں لوکاں اگے کیہ بیان کرتے۔ کیوں جواہ کوئی لکھی چھپی گل نہیں رہی۔
 تے ہن سانوں دی ادھو کرتا پئے گا۔ جو مرشد نہیں کیا اے۔
 مینخانہ شراب خانہ حقیقت دامتقام مسیت۔ ظاہر عبادت دی جگہ۔
 ساڈے مرشد نے دکھاوے دی عبادت چھڈ کے معرفت وارستہ پھڑپا لے
 کیوں جو عبادت بہشت دی نعمتاں حاصل کرن لئی کیتی جاندی لے۔ تے پچھے
 عاشق تے صرف رب دے طالب ہونوے میں۔
 ۲۔ اپنے پیر پچھے شراب خانے دج اکو تھاں تے بہنا چاہیدا اے۔ کیوں جو روزاں
 توں اساتذہ قسمت و جی ایہو لکھیا ہوئیا اے۔
 ۳۔ میرا پیر جہڑا بہت عقل مند اے شراب خانے ول جواد پھڑپا اے۔ تے میںاں بے کج
 مرید کیہن کیسے ول جاواں۔

اپنے دو شعر ال دج حافظ ہو ری کہندے میں کہ اساتذہ پیر شریعت دیواں
 ظاہر فیڈیاں توں توڑ کے مشق دے دے تے سانوں لے پھڑپا اے۔ اس لکھی

اسیں دی اپنے آگودا حکم کے خودی آں چھڑم صرف دی راہ پھڑلی ہے
کیہ مجال جو اسیں اہستہ توں منہ موڑے۔

۴۔ جے کر عقل تے بچاں والیاں نل پیاروے مزے دا پتہ لگ جاوے
تے نہ گھرار۔ عقل تے بچہ۔ سب کوں پھڑ مشق دے ای ہور من ۛ
جے رب دے بندے اہ بھرنیدے کہ رب نال عشق کرن نال ای بیڑا پار
ہو جائدا اے خوشی خوشی اہ سایاں مصیبتاں بھل لیندے جھڑیاں عاشق
بھلے نل ۛ

۵۔ حافظ ہوری کہندے نہیں کہ اسیں رب دے مودے کھڑے۔ محبت رحم
کرتے ہر باتی کئی۔ اسیں لٹی ساڈے شعریا اہناں صفتاں نال بھر گئے۔
۶۔ خیر دل ایہا پتھراے کہ اہرے تے نہ تے وچھوڑے دیاں کھیاں آہاں اثر کوبار
نہیں تے ناں ای ساڈا رونا کر لانا ۛ

۷۔ میں تیرے وصل نوں پا کے باغ بہاراں لٹ رہیاں کہ ایہا ایکی توں وچھوڑے
دے بھانبر بال دتے تے میں رو رو ڈھائیں مارنا ہاں ۛ

حافظ ہوری کہندے نہیں میں یار پیارے دے کھڑے دل تک رہیاں ساں تے
اہرے مہین دے سزے لٹ رہیاں ساں۔ کہ اپن جیت یار دیاں زلفاں
یار دے زلفاں یار دے کھڑے تے کھڑیاں۔ تے اہ چن کھڑا کایاں برلاں
دھچکپ اکھاں توں اہل ہو گیا۔ اہو ای وچھوڑا اے ۛ

۸۔ حافظ ہوری اپنے مرشد دے مگر لک کے شراب خانے نوں چلے۔ تے اویھے
دیکھنا کھڑا ۛ دیکھو شعر ۱۔ ۲۔ ۳۔

غزل نمبر ۱

صوفی آ دکھائیے تینوں نوری ایہہ سوچاں
ایتھوں خوب صفائی دی مک واکھ مکشالہ

لاز حقیقی پچھ مولایاں چہرے اصلی ماتر

دوے دوے صوفی پھاٹھے وحی مسالہ ظاہر

مدت ہوئی سوالی ہمایاں فاص مدار کے تیرے

ایسے خاطر پچھا سایاں بخشیں ادگن میرے

عیش نہ سٹیں بجکے آتے آج دارو گھا کے

آدم جیہاں بہشتوں کڈھیا دانے پانی آتے

جان غنیمت اک دو پیالے مجلس ساقی پیالے

دنیا فانی وچوں جانے وارو واری سارے

مست جوانی اپنی آنر پھیلے پھیلے

گیان دالال وٹوں وکھیں شرم کیں جلا سچے

حافظ بندہ پیر مکان دلاو پھیلے پھیلے

سہتر پتھر میرا وادیا توئی چلا کلام اپنا پائیں

60310

ترجمہ

۱۔ صوفی جی آؤ نکالوں اسیں زور و ابھریا ہو یا پیالہ دکھائیے امہوں دیکھ۔ ماری
میل کچیل وصل مانتی اے سہ سارے بھگڑے مک جاتے ہیں
پیالہ۔ عاشق ترا دل۔

حافظ پوری کہندے ہیں کہ عاشق ترا دل اندر سے نور نال روشن اے
تے جہدے و جی رتی پریم دھسکاں مار رہیا اے تاکوں دی ایہ پریم پیالہ پی۔
۲۔ جے رب دا بھیت پچھنا چاہتا میں تے مستان کو لوں پچھ جوڑے ایس بھیت
دے جانوں میں۔ وڈے وڈے صوفی، بھڑے شریعت دیاں قیال
قول مجور میں ۱۱۱۱ نہیں دس سکدے۔

۳۔ رب پھیا اک مدت توں میں تیرے دھا چاکر بنیاں ہوئیاں میرے عالی
تے رحم کرتے میرے گناہ بخش دے۔

۴۔ آج تینوں دیہل اے۔ ایس لئی آج جھٹکے تے پیش کرے۔ کیوں جو
مکل نام کال دا اے جو تھینا سو ابر تھینا۔ آدم جے پیغمبراں نوں دی
دلے پانی میں بشتوں کدھر تھاسی۔

۵۔ یار دی محفل و جی ہے اپری محبت دی شراب دے اک دو پیالے ل جان
تے زہر قہیمت جان۔ اہ نہ تاقانی اے۔ تے ایس دی ہر شے وکی فانی اے
ایچے کسے ہمیش نہیں جیڑتا۔ تے آپنا اپنی ماری تے سب ٹرھانا اے۔

۶۔ برائی دی مستی دے تھکے تھکے کھڑے مل کر مارا ہیوں۔ ہن کایوں
جھوٹے ہو گئے ہیں۔ برائی گئی بھلا آگیا اے۔ زندگی دے ہاتھ چار دھڑے

میں۔ اللہ انہی کے لئے ہے

۷۔ حافظ اپنے پیر راہین رام غلام کے لئے سویر دی ہوا، توں ہتھ تھکے تے

غلام دلوں مانک لوں سلام پہچانیں

پیر منہاں :- خراب خانے داوڑ وڈیرا، مرشد کمال :-

غزل نمبر ۷

۱۔ کپڑیاں غماصاں رب ویاں تمکین میری عرض نیچاٹے

رحمت اپنی کر کے مینوں درتھیں نہ ہٹاٹے

۲۔ کیہی قیامت عاشق وکال دلیبر توں دکھائی

چہرہ وانگن چن دے چمکے دل وچ رحم نہ کاسی

۳۔ بھڑماں تے دوسوا سال مقصود میری رام دھائی

غیبی درد اسانوں پہنچے ہووے کل صفا فی

۴۔ جتوے حسن تیرے نہیں پانی عالم وچ دھائی

وام وانہی پروانی تیری مسرت نہ بچیں کائی

۵۔ پلک میاں جو تیری آئی میں دل کر کے دھام دھام

کہیں سنبھالا اس واسطے کہ نہ بچیں کائی

ساری راتیں نیند نہ آئی دل و جگر ایہ آسمان

خیراں دلبر دوسے ویلے دا صبا تھیں پامان

حفاظت نوری ویلے جاگے اُس زل نقشہ پلائی

دُعا آساڈی دوسے ویلے اک دی نہیں کہانی

قرجہ کلا

۱۔ اٹھ دوسے خاص بندیاں زل میرے دلوں کوئی جاگے ادا عرض کرے کہ اٹھ

میاں اپنی رحمت دا صدقہ مہینوں اپنے دوا دلوں نہ درکاریں۔

۲۔ سو مہینیاں سبھاں توں عاشقاں تے کہیا تہر کما رہیا ایں۔ تیرا جھروتے چودھویں

رات دسے چن وانگن چمک رہیا اے۔ پر تیرا دل پتھر داسے۔ جہدے

دج دھم دی رتی وی نہیں۔ گل کیہ توں آساڈی کوئی وی آرشد پوری

نہیں کروا۔

۳۔ شیطان میرے دل و جگر بھرم تے وسم پارہیا اے تے میں عشق دے

رستے توں ڈول رہیا ہاں حشر شد کامل دی عروہ دوسے۔ تے دل نور

نور ہو جاوے گا۔

۴۔ قتل اپنی سو مہنی شکل دکھا کے دنیا توں اپناں متوالا بنا لیناں ایں۔ پر

تیری بے پیدا ہی دے داری جاواں کہ کچھوں خیر سرت نہیں پچھدا۔

تے عاشقاں تے کوئی رحم نہیں کردا۔

۵۔ تیرا کلام پکاں ایں آساڈے دل توں گھاگی کرن لٹی بلہ بول

دیتا اے۔ سچاں جو کچھ واہ لگدی اُنوں نے سچاں سچاں سچاں پر

۶۔ میری ساری رات اکتال وچ کٹے گئے اے تے ایسے اکتال وچ اسی رہیاں

کہ کہ سویر ہووے تے ہوا گولوں اپنے پار ویاں گلاں سناں

حافظ ہو ری کہندے ہیں کہ جدول ساری دنیا مٹھی بند کشتی ہوندی اے

عاشق اوس ویلے وی اسماں دے تارے گن رہیا ہوندا اے۔ تے اپری

نیزد ایں تا منگ وچ آگھا مٹی اے۔ کہ سویر ویلے اہوں اہرے

یار دی خبر ملے گی

۷۔ حافظ سویر ویلے اکی جاگ پیدا اے۔ تے اہوں اپنی محبت دی شراب

پیا۔ کیوں ہووے ویلے فقیر ہر کسی دعا منگدے ہیں کہ رب دی ہار گاہ

وچ قبول ہوندی اے تے حافظ دی تینوں دعا دے گا۔

غزل نمبر ۶

۱۔ کیتا لغو حسن تیرے نہیں عاشق تائیں جودا

پھاٹھا جیوڑا خال تے زلفے جاگے میرا تروا

۲۔ مصیبت عاشق لوکاں تیرے ہر دیکھائی

جانن بندے کرب بلا دے ہووے ہواٹے کلائی

۳۔ یار پیارا جے کہ کردا مستی ہندی مٹھ پر

تینوں نہ ہر ریاضت وچوں ہونا چاہیے باہر

۴۔ توں سبھاں بیدیاں نال نال ہواں کون ہونانی دنیا کون ہونانی
ہے کل نہیں۔ توں ایس سمیں توں نصیحت جان۔ چار دلی دلی جان دلی تے
سدا بھیری رات ۵

۵۔ حافظ جیترے سر تے شاہ علیؒ واسایہ ہووے تے دنیا اتے اخوت
وج تیرا بیڑا پارے۔

شاہ علیؒ: مسلماناں دے پوچھے غلیفے داناؤں۔ مونی اتہاں توں نفیری
دا بڑھ سمجھدے نہیں۔

غزل نمبر ۱

اپنی بھلی نبیاں تلاں کیوں توں شور مچایا
نیاں دے واسا ہویا توں کیہ کس گویا

جد تک یار دلی سی اپنا لا بھاتی توں بھاتی

۲ کرے نصیحت خلقت کوڑی سیتھ گئی گوانی

بھید سخن وا پانا اوکھا یہو مشکل بھادی

پورا آنت کیسے نہ پایا وج لوکائی ساری

گلی تیری دا منگتا تاہیں طرت بہشتاں مال

۳۔ دوہیں جہانیں غار ہویا عشق تیرے دا گھاگل

ہجانوں جان گرائی اپنی دیرِ پیچ پیادے
آئی رہ گئی دے دونوں دھندے جگے مارے

آہیں ڈھانیں ماریں ناہیں عشقے لکھ بلائیں
لیکھ تیرے دیرِ ایہو لکھیا دوس کسے کچھ ناہیں
سیدھا ساوہ رہ توں حافظ چھڑیں کل بکھڑے
گلاں پچھتے مول نہ تھیں ہوسن سچ بکھڑے

ترجمہ

۱۔ اہ خشک مولیٰ ہوا عشق دے بھیتاں دھانوں نہیں تے ایویں ای
تولا گولا پاپاؤ ذرا اے۔ حافظ صاحب اس زوں کھنڈے ہیں ملاں جی!
تسیں اپنا فکر کردو جیاں دے معاملے دیرِ ننگ نہ اٹاڑے۔ جے اسیں عشق لایا
اے تے اپنا ای کچھ گویا اے۔ تہا ڈاکیہ وگڑیا اے۔ جے شور مچا رہے او
۲۔ جیتیک ساڈا مین دل جانی سانوں اپنی ہک نال نہیں لائے گا۔ اٹاڑے تے
لوکاں دی نصیحتاں۔ اکچھ اثر نہیں ہووے گا۔ مطلب او کہ امیں تالی اپنے یار دے
دھار دے جھکے ہال۔ ایس لٹی لوکاں دا بھادنا تے سانوں نصیحتاں کرنا بالکل
بے کار اے۔

۳۔ یار یار دے خدا دے بھیتاں زوں جانا ڈاڈا ڈرا مشکل کم اے۔ اچ تیک دینا
دیرِ گئی اپنا بندہ پیدا نہیں ہو گیا۔ ایس بھیت دا سندرہ توڑیا

ہو رہے۔ اس نے کئی کئی بار کہا: "میں نے اپنا دل دیا ہے"

حافظ ہوری فراوانی سے بھی کہیں زیادہ تامل میں تھا۔ چنانچہ جب وہ اپنے
بڑے بڑے ولی اس میں شہرہ دریا وچ ڈوب ڈوب کر گئے۔

۴۔ تیری گلی دامنگنا جنت دل نکلا دی تھیں تے جس ول میں تیرے عشق و اتیر

کھاوا ہو گیا ہے۔ اہا لیں و تھاتے دو ہی دھنیا دھنیاں تو لا آزاد ہو گیا ہے۔

حافظ ہوری فراوانی سے بھی کہیں زیادہ تامل میں تھا۔ چنانچہ جب وہ اپنے

منگتا ہے۔ اہ تیرے کو لوں اسی منگتا ہے۔ تے تینوں چلے گئے تیرے تینوں

اکھاں بیٹھ نہیں چھپی

۵۔ میں سخن پیار سے دے پریم وچ غلامی دینا بیٹھا ہاں۔ پر میں لہ کر نی دوا

کم نہیں کیتا۔ جان رب دی بخشش ہوتی ہے رب دے دوا ملازق تے دے دوا

دھندے تک گئے۔

۶۔ عشق ویاں مصیبتاں ترن تک اکے نہ ہو کے پھرتے دھنیاں یاں کھل

جو تیرے نصیب ہاں وچ وچھڑا اسی ایہ دے وچ بکے نا پیر دے دھنیاں جو کھ

تیر کا قسمت وچ سی تینوں مل گیا ہے۔

۷۔ حافظ رب دے راستہ سدا سدا دعا دعا پر دے ایہ کوئی ایہ پیچ نہیں

توں ایہ راستہ پھرتے رب دی دگر وچ وچھڑا تے دھنیاں جو کھ

آئے گا۔ تے پچھدا بیڑا پارا ہے۔

غزل

۱۔ میری دلجوئی کا یہ حال ہے کہ
 دل کے لئے عید والی آیاں وندال دل لپچائے
 ۲۔ ہمارے غم کو توں بلاوے کیوں نہت و جی رہیا نہ جائے
 ۳۔ میری دلجوئی کا یہ حال ہے کہ
 دل کے لئے عید والی آیاں وندال دل لپچائے
 ۴۔ ہمارے غم کو توں بلاوے کیوں نہت و جی رہیا نہ جائے
 ۵۔ میری دلجوئی کا یہ حال ہے کہ
 دل کے لئے عید والی آیاں وندال دل لپچائے
 ۶۔ ہمارے غم کو توں بلاوے کیوں نہت و جی رہیا نہ جائے
 ۷۔ میری دلجوئی کا یہ حال ہے کہ
 دل کے لئے عید والی آیاں وندال دل لپچائے
 ۸۔ ہمارے غم کو توں بلاوے کیوں نہت و جی رہیا نہ جائے
 ۹۔ میری دلجوئی کا یہ حال ہے کہ
 دل کے لئے عید والی آیاں وندال دل لپچائے
 ۱۰۔ ہمارے غم کو توں بلاوے کیوں نہت و جی رہیا نہ جائے

قریب

۱۔ روزیاں دا مہینہ نگہ گیا اتے عید آ گئی تے شرابیاں دے دلاں وچ مڑ
شراب پین دی خواہش پیدا ہو گئی اے ایہناں دے شوقی نوں دیکھ
کے مٹے وچ شراب دی جوش مار رہی اے۔ حافظ پوراں شراب دی
تیزی نوں جوش کہیا اے تے جی پراتی ہووے گی اوہی ای تیز ہووے گی۔
۲۔ ملاں ملوانے جیڑے دکھاوے دی عبادت کر دے نہیں۔ اہ اپنا جھٹ
چٹا گئے نہیں۔ تے ہن رزواں عاشقاں دی داری آئی اے تے خوب عیش
کر لئو۔

۳۔ رب نوں حاصل کرن لئی اوہرے عشق دی شراب پیناں بڑا کم نہیں۔ کیوں
جو رغدی تے عاشقی تے نالوں نال ہیں۔ رب دے عاشق تے رب نوں
ای ٹول دے نہیں اہ ہر کسے جھگڑے بکھڑے وچ نہیں پیندے۔
۴۔ شرابی اہ بھراواں دیاں چٹیاں نہیں کر دا اہ اوس زاہد کوئی لکھ
تے ہزار درجے چٹکا اے۔ جیڑا ٹھگ اے۔ جھڈی "مٹکل" موناں تے کر تے
کاڑاں اے۔

۵۔ جے اسیں شراب دے اک دو پیالے پی لینے ہاں تے دسو مولیٰ ہی اہ دے
وچ اسیں کہہ گنا کہتا اے۔ شراب تے مری انگور تے منقے دی بن دی اے
ایں ہی اسیں تے انگور تے منقے دا پانی پیتا اے۔ پر قہیں جھڑے بھراواں
دی کند پچھے انہاں نوں اٹھاکھنڈے اڑھتیں تے انہاں دا ہر پیالے

قرآن شریف روح میرا دیاں دیاں کرین توں نہاں داگوشت کھانا کھیا
اے۔ حافظ موراں دا ایسا بیت دل دا تارہ اسے۔

۶۔ تیں چلی گئی دی شراب پین نزل گناہ نہ کھناتے چوے گناہ دی بھرتے
تے ایس دنیا روح اکیہڑا بندہ اسے۔ بس پاپ نہیں کھایا جے عیب تے
بندہ کی ذات اسے۔

۷۔ تیرے عشق دے کارن حافظ دا ڈاڈا اچھا بیڑا حال اسے۔ پر اچھا ایمان قائم
لے۔ توں ادھوی ظاہری حالت دل دھما تے ایسے دل توں تک بھرے
روح تیرے محبت بھری ہوئی اسے۔

غزل منبر

دو فہ عالی جنت والا گوشہ سمجھ آنا دال

خدمت سامراں نہاں بیچوں نہیں گل مرادال

بھڑکی کیا پچھے پھر دی درد پئی دکائی

ادہ اکیر محاب بل دی روح محبت مولائی

پسے پئے اقبالان واسے اپنا پس نکال

پسے پئے غیران دال اپنا منہ پھپھو

چہڑی دولت اندر پوندی پنتا زبان نہ کافی
 ۴ منیں پیارے ایسی دولت سادھاں فقیراں پائی
 چہڑی دولت بھلجھ ہوئے مارے راجے چاڑے
 ۵ درشن خاص فقیراں انور اپنا منہ دکھاوے
 دولت مندا شیخی شاخی دولت دس نہ کافی
 سب اقبال فقیراں تائیں اندر ایس لو کافی
 گنج تاروں دا دھس دا جاندا دن دن دھینے
 ۶ ایہہ بھی غیرت فقراں کیتا جانن دانا بینے
 حافظ سیس نوائیں اپنا وچ درگاہ فقیراں
 ۷ متھے ایتھے ٹیکے سبھاں شاہراں اتے امیراں

ترجمہ

۱۔ نوٹ :- ایس ساری غزل وچ حافظ ہوراں فقیراں دی تعریف کیتی اے
 اہ نال مرہ ماباد سے جال وچ پھسدے نہیں بنے نہ بہشت میں وہی خواہش
 رکھدے اہ نال صرف ہرپ نون چا سنبھدے ہیں۔ جسے اہی مہاو تیاہنوں
 خوش کرن لئی تے اپنے دل دی تسلی لئی کردے ہیں۔ کسے بھولسی نہیں

کروئے۔

۱۔ جتنے اللہ ولے دہندے ہیں مجھ اہم ہوا ہی جنت لے۔ فقیراں دی خدمت
کرن مال و ہاں بہاں و ج کل مرزاں پیداں ہو عافیاں ہیں۔

۲۔ رب و اکیان جہتوں کی کئی دواراں تے پھر تھکے ہیں۔ اہ فقیراں دی صحبت
رج و من مال تے بہاں دی سیوا کرن مال طرا لے۔ گل کیہ اللہ و الیاں
و سے چو مال و ج اک پل گزارناں سو دسریاں دی عبادت کروں چنگا
لے۔

۳۔ فقیراں و سے دربار و ج دڑے دڑے بادشاہ۔ امیراں تے وزیراں پناں میں
نرا دیندے ہیں۔ تے انہاں دار و عب تے جلال دیکھ کے دم نہیں مار سکرے
۴۔ اہ دھن دولت جنوں پورا پورا نہیں سکدا۔ ہر دس دس دس دس دس تے نہ
گھٹ دی اے۔ اہ دھن سارا سو سنت تے فقیراں کو لون لای ہوندی
اے۔ اہ دولت سب دے عشق دی دولت اے۔

۵۔ دیکھو شعر مخبر

۶۔ اے و معنائوں رتیں اپنے دھن دولت تے ایاں مان تے مہکار
د کرو۔ کیوں بواہ سارا دھن مالی فقیراں دی دعاواں مال جاناؤں
لہیا ہوتا اے۔ ہر دس سالیں دینا دے اصلی مالک ہیں ۵

۷۔ قارون دا خزانہ۔ پھر دلوں دن نالین و ج دھن جانا لے۔ اہ
دی فقیراں دی دعاواں اتر اے۔

قارون تے پھر دلوں دا خزانہ۔ قارون حضرت موسیٰ دے ہمیں دی

دھنواں اتے گھمنڈی کی حضرت مونسے نہیں اونہوں مال دی رکھنا دیں
 لسی کہیا۔ اہ نہ منیا۔ تے اکتا حضرت مونسے تے بہتاں لائیاں شروع کیتیاں
 رب میں اوس نوں ہزاراوتی تے اہتے اوس وے خزا اسنے زمین بیج
 دھس گئے۔ ایس شروع فقیر توں مراد حضرت مونسے نہیں۔

۸۔ حافظ جی تسیں فقیراں دے دھارتے جا کے اپنا سیس نواؤ۔ کیوں جو
 ایجھے تے وڈے وڈے بادشاہ دی متقا ٹیکدے نہیں۔ تسیں کس گنتی
 شمار وچ اویں

غزل نمبر ۱۰

بھال نہ مینھوں زہر یا منت میں ہاں مست قلندر
 ۱۔ جام صراحی از لول آہی میرے بخرے اندر

نڈی پیموں حید دا ہویا وندو آسا ڈاڑیا
 ۲۔ اکو واری چا جہازہ تھنھال آتے پڑھیا

با بھ شرابوں بھید بھن دا کیکر جائے دیا
 ۳۔ پیا نشہ تے دتھے تینوں دل ساڈا کس گھیا

پھاڑ گناہاں بھانویں سرپ دالے برابر ناہیں
 ۴۔ آس نہ تھو دیندو اکاڑھن پھر میں باہیں

ٹکھڑے سوچتے تیرے کڑی جان صد ترے جاوے
 ہنسکا سوہنا تیرے جیسا نظرتہ کوئی اوے
 تو کس تبین مولایاں دل لے تکرول پرے پرے
 ہور منگاہ لوکاں اندر چنتا فکر اں گھیرے
 حیا حفظ و آگ شایاں پایا درجہ عشقے نیارا
 اے اچوڑ کر نیدا جانی مل دا نہیں پیارا

توضیح

۱۔ اسیں رفتے عاشق مال توں اساڈے کونوں اکہ عبادت جہدا مقصد
بہشت لے۔ نہ بھال۔ ساڈے نصیبیاں دوج تے مونا زل توں ای
زب دا ویلا پاتا لکھیا ہو گیا اے تے اسیں اپدی معرفت دی شراب
ای پچ دے ہاں۔

۲۔ جدول اس میں ربی پریم دی خدی و حج و عمرہ کی تاریخیں ماری دنیا تے
دنیا عیالانی مشاغل نزل چھڑ دتا اے۔
و حضور :- نماز پڑھیں تو دل پہلے مسلمان ہوتا ہے پھر دھو نہ دے نہیں
چند دن و عمرہ کہہ دے نہیں۔

۳۔ اشدی معرفت دی شراب پین توں بغیر ایسے ہوب نوں مل نہیں سکدے۔ اہمے عشق دی کن من اردے۔ تے ماریاں بھیتاں توں

حافظ ہو جا۔ تے ساریاں مراد اں پالنے۔

۴۔ بھائی اسٹوڑے گناہ بڑے پھیریں پر اسیں انہاں توں کچھ وی نہیں
کھدے۔ کیوں جو اسٹوڑے مولاد وی رحمت وی بے حساب اے۔
اسیں اہلے خدے ہاں تے آہ مالک۔ پھیرا ساڈوں کیوں نہ اسش
کرے گا۔

۵۔ رہا تیرے پہلین توں خد جان گھول گھاواں۔ کوئی سوہنا تیرے جیہا
اسیں دینا تے نہیں۔ عاشق دیاں اکھاں توں اہلے محبوب تہا سوہنا
ہور کوئی نہیں جاوے۔

۶۔ اللہ والیاں توں چھڑا، بھڑے توں منہ موڑ کے رب مال تہن لائی بیٹھے
ہیں۔ اسیں دینا تے ہور کوئی وی سکھی نہیں۔ ہر کوئی کسے نہ کسے چلتا
رج تڑیا ہو یا اے۔

حافظ ہو ری کہندے تیں کہ اسیں دنیا وچ صوف فقیر ای آزاد نہیں تے
باقی سار کی دنیا ہو یا اے جیال وچ جیسی ہوئی اے۔

۷۔ حافظ نہیں یاروے عشق وچ علیاں علیہ السلام واد مرتبہ حاصل کر لائے
پر اہلے باوجود وی غار اسجور کی وچ پڑا پائی جاتا اے۔

کہیا جاتا اے کہ حضرت علیاں و سے تہیے وچ ہاوی سی۔ حافظ ہو ری
کہی کہندے تیں کہ سار اے تہہ وچ رکا ہوا آگج اے۔ مطلب اہلے
وے عشق وچ ساتوں لہجے تک کچھ نہیں جاتا۔

غزل نمبر ۱۱

نہاد محرم نہیں ادا دے سکے شرع سنا دے
جو کچھ تہذیبیں آکھے سناؤں غصہ مول نہ دے

ساک اٹے جو کچھ گوندے ویرج پریم پائے

جانیں سب نول مولادول پہلے راہ نیارے

حکمت بے پروائی تیری جائے مول نہ پائی

بھانویں پھٹ ہزاراں لگے آہ نہ نکلے کائی

آدے بھانویں جاوے کوئی ایتھے رنگ نیار

راکھے تے دہان نہ ایتھے کھلا ایہ دوارا

کھوئے کدال میرے کرکے قیتوں پٹی جدائی

تیری ذات سائی سب مسج عالی رہیاد کائی

سوکا نہیں سینا نے جانویں ایتھے جان مولائی

کرچے وہی تہذیب جانے جہاں خودی گوائی

بندہ ہاں میں پیر مغال و ارجمت چسپی واکم
زاہد تے ملولے رہندے رحمت موج نہ قائم

دنیا والا اپنا وزہ حافظ مول نہ بھاؤنے
عاشق نشہ اڑاؤن والا تیدال وچ وچاؤے

ترجمہ

۱۔ زاہد اساطیر سے حال را جانوں نہیں۔ ایسے لٹی شرع دے سلسلے سناٹا
کے سانوں بویاں اردا اے۔ پرا ساڑے دل تے اپریاں بویاں دا
کرنی اثر نہیں۔ کیوں جو اسیں سمجھنے ہاں کہ تہ مجبور لے۔ لہذاں دیکھا
ساری عبادت وائل بہشت اے۔ تے اسیں صرف رب دے طالب ہاں۔
۲۔ رب دی راہ تے چین والے نوں جنیاں مصیبتاں آؤندیاں نیں اہ
لہذاں نوں خوشی خوشی بھل لیندا اے۔ کیوں جو ایہ یقین ہوندا اے
کہ جو کرا اے رب کر وائے۔ تے جو رب کر وائے بھیک کر وائے
سا لک۔ رب نوں چاہن والا رب دے ریتے تے رن والا۔

۳۔ اللہ میاں توں بڑا ہے پر واہ ایسے تیرے سا سمجھنے دم مارن وی کوئی
مجال نہیں۔ تیرے عشق وچ بھانویں لکھاں مصیبتاں آؤن پر پھروکا
اسیں تیرے عاشق گلہ نہیں کر دے۔ ادھر گل اسے ڈھلا مارے دی
تے رون دیکھ دیوے

۴۔ فقیراں تے عاصی منتاں دے دینار وچ کوئی چوگل بہرہ نہیں۔ جدا

جی کرے آئے۔ جہدی مرضی ہووے ٹھجائے۔ امیں انہاں مولیاں انگن
نہیں جھڑے چٹیاں تھیں تے پھل ہاؤدے میں۔

۵۔ اپنیاں بھیریاں کر تھیں دے کارن ربا اسیں تھیں دور ہاں تیری
رحمت تے عام اے۔ جے ایس رحمت دا مینہ اساڈے تے نہیں درہدا
تے اوہنے دے تصور اساڈا اکی لے۔ تیری رحمت دا نہیں۔

۶۔ معرفت دے شعلہ خٹنے دے اوہوا کی جانکدے تیں۔ جھڑے من وچوں
دیں تے دل وچوں کبر عزو دے تے منکار کھڑدیں۔ تے خودی نوں جھڑا
ای ہو جان۔ حافظ ہو ری کہندے تیں کہ لب دی درگاہ وچ خودی کبر
منکار منظور نہیں۔ اوہنے تے عاجزی وکا لڑا لے۔ پوئیاں ہو پھلیا۔

۷۔ میں تے اپنے اوس مرشد واکراں۔ جہدی رحمت مریداں تے ہمیش
لے۔ ملاں تے ہوا تے دل وچ دگر بیحدے تیں ذرا کسے تیں انہاں کی
خلاف کوئی گل تھی تے جیوں جانی ہو ری کہندے تیں جھڑا اہنوں
کا فرنا ویا۔

۸۔ حافظ نوں دیکھو تے کسے دھڑے دھڑے دکا لڑے نہیں۔ کیوں جو دھڑے
سراں دیاں دیکھیاں ہوں۔ حافظ تے اک انداز بندہ اے۔ پھرا دیاں دیاں
چھابیوں وچ کیوں پھنس سکا اے۔ فقیر تے درویش ایس دنیا نوں
نال برابر دی نہیں سمجھدے۔ انہاں ہی تے اہ استریاں دی مالا لے۔

غزل نمبر ۱۱

گوشے خاص میں گئے پچھتے چہنڈاں سمجھو تھائیں

۱ دیوان نجر سے پر مٹھاں نول اندرون بوز نقاش

شاہ گداؤں دیوان کولوں فاسخ ہویا اکتا

۲ گل جری دا منگتا جھڑا ساڈا شاہ ہو چکا

مسجد تے میں گئے اندر ڈھونڈاں بار پیرا

۳ مطلب دل وچ ہور نہ کائی جانے رہا نیارا

گلی تیری دی خاص گواہی تختوں بہت بھیری

۴ رگھو مصیبت عشق تیرے وچ دونی قوت تیری

ایٹویں کیویں پیئندا ناہیں مرنے تیکر دھالے

۵ چھوٹ دوارا سایاں تیرا پاسے کھڑے جالے

سجدہ تیرا دیکھتا آکے اوروں دوارے تیرے

۶ ست آسمانوں توں بھی ہوسے در بچے پوسے پورے

کرنا عیب گناہ دا حلقہ بھاویں وس تہ چاہے

۷ ادبوں باہر نہ جائیں آکا آکھیں کیتا آپے

ترجمہ

۱۔ شراب خانے دیہی نگر وچ ہیں لٹا میں مار کا دتیاؤں چھڑوایا تھا۔
تہ روز سویر دیکھ اٹھ کے اپنے سر تھوڑے حق وچ دھا کر اٹھا۔ پتے
میںوں سے رائے لایا۔

۲۔ میںوں دتیاؤں سے بادشاہاں اسے فقراں تال کہ واسطہ۔ میں تے
میرے چاکراں حادی پاکر اں۔ میرے چاکراں واد میں میرے لٹی لکے
وانگ لکے۔ حافظ اندکی کہندے ہیں زبان میں تے تیرے وروا ملام ہاں
میںوں دتیاؤں امیری تے غریب تال کہ واسطہ۔ میری درگاہ واد میں
دیہی میرے لٹی بادشاہاں۔

۳۔ مسیت لٹے شراب خانے وچ میں تے سوچنے مارو کا دیہیوں جا تال
تے جگہ جگہ میںوں اکی واد میں رہا ہاں۔ دبا تیرا اکی طالب ہاں۔
ہو میںوں کے پیر دی لٹے نہیں۔

حافظ صاحب ایس شروع کیا سو مہا سبق دیندے میں سزاؤں دے
نہیں۔ عاشق لٹی دل دی عشقانی دی لٹے۔ بھانویں کہہ ہو دے تے
بھانویں بت خانہ دو میں عشقانی اعلیٰ مطلب حاصل ہو جائے گا۔
۴۔ میںوں تاج اتے خلت کوروں تیری لٹی دی چاکری چلے عشق دے
رہے دھج جو کہہ جتے میں لٹے لٹے کہہ کہنے ہاں۔ کیوں ہوا ساریاں
میںوں دتیاؤں نہیں۔

۵۔ جوتیک جوتا ہاں تیرا دنا زچھڑے کہہ میرے نہیں جا سکدا کیوں جو

ہو کر کوئی پاسا ہی نہیں۔ چھڑا بھل لوے تے تیرے بھی کوئی بھی
سرکار نہیں۔ موت قیمتوں و چھوڑ لوے تے اہلے پیچ میرا دس
نہیں۔

۶۔ حیدر تیرے دوار تے آکے سیں نوایا اے۔ تے حیرا اسرا اے
میرا رتبہ رست اسمان توں وی ودھ گیا اے۔

۷۔ حافظ بھانویں توں جو کچھ کرنا ایں اہ رب دی رخصت کرنا ایں۔ کیوں
جو اہلے حکم دے بناں تاں پتہ وی نہیں ملدا۔ پر پھیر دی ادب دا طریقہ
ایا ہوا اے۔ کہ جو پڑے بھیرے کم توں کریں اہ اپنے ذمے لیں۔ اہ
نہ آکھیں اہ آپ کراؤندا اے۔

غزل نمبر ۱۳

۱۔ ہتھ پیالہ وچ باغیچے نالے درشن دلیر

ہو یا چاکر راجہ میرا ایسے ویلے سر پر

جانو بھانویں جام اڑانا اندر مذہب اساتذے

۲۔ پر حلال فرستہ آکا دشمن باجھ تسادے

باجھ سرور ریاہوں و بھلی ہو رہے کتیں خانے

۳۔ سرخی نعل بناں تے پیالہ لکھیاں بچ سلائے

لوڑ نہ ساوٹی مجلس اندر عطر گلاباں کائی
 خوشبو زلف تیری دی ہر دم و مع و بلغ سانی
 مصری کھنڈول اندر مینول سودا کوئی نہ آئے
 بوسہ شیریں دلبر والا مزہ و دھیک چکھاوے
 گلن پریم تیرے دی سایاں جد دی منیج لگی
 چھوڑ مقام عبادت دے دھیک میخانے لگی
 عزت دنیا کچھ نہ ملے تھوں اہدی لوڑ نہ کائی
 تنگ ناموسوں ہویا فانی عاشق تے مولائی
 ہاں میں زور شرابی جہاں صورت دانتوالا
 اندر نگری سبھو لیے رہیا نہ کوئی نرالا
 مفتی آگے دست میرا عیب نہ جا کے کائی
 آہ بھی جام اڑانا چاہتا جانے کل رکائی
 خیم خیم جام اڑا کے دیکھیں حافظ رب تبارک
 موسم آیا چھلان مارا لے عید مبارک

کسی ح

۱۔ میرے سچے شراب و اعبر یا ہو یا پیلا اے۔ باغ ہاراں میں تے پھل
پیارا کول اے۔ مینوں اسچ جا پیا اے۔ کراچ دنیا دے بادشاہ میرے
فلام ہیں۔

۲۔ اساڈے مذہب وچ بھانویں شراب پینا جائز اے۔ پر میرے دشمن
اسچ اہ وی حرام اے۔ جو تیک رب دے ورغن نہ ہوں کوئی عبادت
کم نہیں دیندی۔

۳۔ اساڈے کٹائی لڑی تاج رنگ دے سوا کچھ چنگا نہیں لگدا۔ تے ساڈاں
اکھاں وچ سوہنے یار دے بکلاں وی لال اتے شراب ای وہن
رہی اے۔

۴۔ ساڈی محفل وچ کیسے مضر گلاب دی لوڑ نہیں۔ کیوں جو اساڈے
اسی تے سب توں چنگی خوشبو تیری زلفاں وی خوشبو لے۔
دعاشق توں معشوق دے سوا ہودہ کوئی چیز چنگی نہیں لگدی۔

۵۔ مینوں بھری تے کھنڈ دا کائی سواو نہیں آؤدا۔ میرے لہا تے اپنے
یار پیارے دا بوسہ اتھاں صعب پھراں نالوں ڈھیر مٹھا اے۔
۶۔ جد دا میرے نال جو منہ لایا اے۔ میں مسیداں مندراں توں چھڑ
خراب خانے وچ آ بیٹھاں۔

۷۔ مینوں دنیا دی بھوٹی کن تے عزت دی بوڑھی۔ رب دے
عاشق اتے سچے مرشد دے مرید دیتا تے دنیاوی کسے تے تھکدے

دی نہیں۔

۸۔ میں تے ضرور بھل والا ہوں، خرابی، اتے سوہنجی صورت تے موہت
ہو جان والا ہوں۔ میرا ہتے دستو ایسے شہرچ کوئی ایسا ہی اے
جہڑا ایجا نہیں۔ فرق صرف ایٹل اے کہ ساڈا ظاہر باطن اکڑ جینا
لے تے دوسرے دل دے کا لے تے آپہ دل چٹے میں ۛ

۹۔ تسلیں قاضی تے مفتی ہوراں لوں میرے شراب پین دی کیشکایت
کر دے او۔ اک دنیا جانی اے کہ دلوں تاں نو دی پینا چاہندے ہیں
اتوں آکوں نہ تے دل وچ ہاں۔

۱۰۔ حافظہ رب بخشہارا اے توں بھر پیلے پیتے۔ موحال مان۔
پھلڈاں تے جوین اے۔ روزے لکھے تے عید آئی اے۔ روزیاں
وچ تے پی نہیں سکيا۔ ہن جی کھول کے پی ۛ

غزل منبرہ

نہاں پاک نمازی پکڑیں عیب نہ رنداں کائی

پھل یا مول نہ جا میں ادا تے بے پاپ لکائی

سیجہ یار پیدا ڈھونڈن عاشق تے دیدانے

تھاں میں تھاں میں یوم بھایا مسخ تے مینانے

گلی مینانے سیس لکایا دل تھیں بھر گدا کے

دشمن ہے کہ رجز نہ سمجھے مگر مارے جا کے

دیہہ ڈراوے ساؤں ناہیں تکیہ ہے خداوا

۲۔ مندا چنگا لڑن کیہہ جانیں لکھیا جو قصا دا

چھڑیا اکو میں ہی ناہیں راہ عبادت والا

۵۔ باپ میرے نے جنت چھڑ کے کتنا خوب سکھا

۶۔ عملاں آتے تکیہ اپنا زائد مول نہ کرے

نہم ربانی کیہہ کچھ لکھیا مولا کو لوں ڈرے

حافظ ہے کہ مرویاں ہو یاں لیاویں ہتھ پیالہ

۷۔ چمک ہوشیں کھر سن تینوں نکتے گل کشاد

شرح

نوٹ:- ایس غزل دے سارے شعر سلسلہ وار نے:-

۱۔ بہتیاں نمازاں پڑھن والے عابد زائد تیس رواں لڑن لیکان نہ

لاؤ۔ ایہناں دے عیال نال تھانوں کیہہ جو کر گیا سو بھرے گا۔ ایہناں

دے گناہواں دی تھادے کو لوں تے چھ گچھ ہاں ہودے گی۔

۲۔ عاشق تے دیوانے سمجھیاں پارے لوں دھونڈے دے نہیں۔ بھانویں

مند رہو دے تے بھانویں مسیت۔ جے تھانیں یہ حاضر تامل

۳۔ بیت نیک تے بیڑا پار۔

۳۔ میں اپنے دل و چوں شک و شبہ کو چھوڑ کر یاروے و وارے سے جدا کر رہا ہوں۔ جے اسٹاؤد خشن ایس جیت نوں نہیں پاسکدا جاسے جتھے مرضی ہو مگر ال مارے۔ جیوں رب مارے اور منوں کوں سوارے۔

۴۔ مولوی جی تیں سالوں مذات ثواب توں کیہ ڈراؤ کرے او۔ سالوں تے اپنے رب دا پھر وارے۔ جو کجھ اور بنے ساڈے یکھاں وچ لکھیا لے۔ تے جو ساڈے نصیب میں آہ لیں کیہ جانو۔

۵۔ اگوہیں ائی عبادت خانے نوں چھڈ کے شراب خانے وچ نہیں آیا۔ تودہ توں ای بابا آدم جنت نوں چھڈ دینا وچ آگئے سن۔ گل کیہ گناہ تے انسان بیچوں مانتی نہیں۔

۶۔ تداہدی اپنے زہر عبادت تے بیاں مان ذکر۔ رب توں ڈرو تہاؤں کیہ تپہ ازل دے دہاڑے اپنے تہاڑے کیہ نیکہ کھے۔

۷۔ زاجو اے تے اہدی کوٹھڑی آسے تے اہدی عبادت اے پر رب دے پکے ماستر موجدان ان رہے ہیں تے اہناں نوں کوئی فکر فاقہ نہیں۔

۸۔ میرا پاکستے صاف دل ربی پریم وچ لگ گیا اے پر میرا پاپاں میرا جی تمام رستے اسی گیا اے۔

۹۔ حاکم دشت غریب گناہ گور۔ جیہاں نوں نصیحتاں نہ کر۔ آہ تے بنی پریم دے شراب وچ دھو کر گھس دیا کہیں لوں جا ملے نہیں۔

غزل نمبر ۱۰

ساقی یا پیالہ مجھ سے روزے رب نکھائے

دیلا زہر عبادت بتیا روز خوشی دے آئے

دنت عزیز گر بیا اپنا آہن کسراں کڑھے

نشے صراحی ساغر ہاتھوں دھندے مارے چھڑے

کٹھ و انگوں کد تک سٹرنے کے تو بہ زاری

کٹھ صراحی عمر گزاری حوص ہوائیں ماری

نشہ پلائیں اتنا مینوں سرتی رہے نہ کائی

آیا گہڑا ٹر کے ایچھے مڑیا کھڑکی جانی

ویج امید پریم پیار سے دل توں میں پرچاواں

دعا تیری توں دوہیں وقتیں ویج نیستیں جاواں

کر کے فخر تکبر زائد بندھا راہ گہا پیا

رنداں کر کے ادب غریبی دیا بخت پیا

زادہ تائیں زہر ریاضت مجھ سے تنہائی

عاشق کر دے باغ بہاراں چننا رکھ نہ کائی

میتھری دلی دنگا لیتی سادھی میری اندر بانے

کالا جیڑا پچاتا میرا جا حوام تنگادے

کریں نصیحت دت نہ حافظہ توں گراہواں تانی

پی کے آہ پریم پیلے پہنچے نہ سستے سائیں

شرح

۱۔ مودھتا بھناں شراب داپالہ بھر کے لیا کیوں جو رب میں غاتیاں والے
دھاوے (کل کر یہ روزے) فگھاوتے ہیں ساوہ لوزے جھڑے
عبادتاں تے ریاضتال دے دن سن۔ من تے خوشی دے داڑے کالیں
لنتی بھر بھر کے پیا۔

۲۔ حافظہ پوری اکھدے نہیں اسیں بیوں دے بہت سارے دن غافل
دی گوائے ہیں۔ آہن اتھال دناں کی کسر دی کڑیئے تے دنیا دے
سارے دھندے جھڈ کے دی معرفت دی شراب دے پیا لے
دیوئے تے لب نال تعلق جوڑیئے۔

مسافر۔ پیالہ

۳۔ اسیں کڑی دنگاں کدنگ اندر دل اندر دای پئے دھکے۔ اپنے گناہاں
تے پستاپ کرئیے۔ نرہ کا شراب دی صراحی کدھوہ دایا دے حال
دی ساری عمریت چکی لے۔ من اسیں شراب نال ان دھبے دھریئے
۴۔ مودھیاں بھناں ایہی ڈھیر شراب پیا دے کہ ہو مشی معرفت نہ رہوے

ایہو چارو ہاڑ سے تے موی جاں مانن دے نہیں۔ ایس نانی دنیا وچ اکہ
یکہڑا آیا تے ایتھوں جا کے مڑیکہڑا واپس آیا۔

۵۔ اپنے سوہتے سمین دے من دی آس وچ اوسیاں پار ہے اں تے اپنے
من نول سمجھا رہے ہاں سہتے دوہیں وقت مسیتھی جا کے باروے من
دی دھا منگنے اں۔

۶۔ زہد پوراں نول اپنی عبادتاں تے ریاضتیاں داوڑا مان سی۔ انہاں نے
دیں "والا راہ پھڑیا تے مارے گئے۔ رندیاں عاجزی کیتی، ڈوا مرہند
پایا تے حبت وچ پنجے گل کیہ رب نول عاجزی منظور لے۔

۷۔ زہد نول تے اپنے جسم نول کشٹ دنیا۔ مسیت دی کوٹھڑی تے نو یگی
تھاؤں پسند لے پر عاشقاں نول کوئی چستا نہیں۔ کوئی فکر نہیں سہتے لڈے
تے موی جاں ماندے نہیں۔

۸۔ میریاں ساریاں عبادتاں تے ریاضتیاں ہنیکڑ والی شراب وچ ڈب
گیا نہیں۔ ایہ میراں باپاں بھریا جیون او تے پاسے اکی جا لگیا اے۔

۹۔ حافظہ جی جنہاں نول نہیں بھلے بھٹکے سمجھوے لو۔ انہاں نول متاں
نہ دیو۔ اوہ تے نوری پیالے پی کے رب پتے نال اکہ مکہ ہونگے
نہیں۔

عزل شبرا

- ۱۔ شہر محترم محنتی والا امت محمد اس دا آئے
 ۲۔ لڑھے سلامتی اس دا چ اوہا جھڑا جان گوائے
 ۳۔ اصل خوشی دا دیا اوہا جس دم نہیوں لگاسیں
 ۴۔ ایسی نیکی جھینڈے کرے نہیں تے وت پھینکاسیں
 ۵۔ مقل نصیحت چھکے رکھ کے پیا شراب اماںوں
 ۶۔ قلوبہ اس دا ملک آساوے ہوئی قدرتیاںوں
 ۷۔ تیر پیلاہن جاوہ بھریاں سالوں تیریاں آکھیاں
 ۸۔ دوس نہ کائی لیکھ ستارے باتاں جان نہ بکھیاں
 ۹۔ درد شمع بکھ مانگوں چہن وے آکھیاں وحدت پاوٹ
 ۱۰۔ سوئی دوستیاں دیکھن والے سوہنے توں اک جادوں
 ۱۱۔ ایہو طریقہ زندگی والا جان غنیمت یارا
 ۱۲۔ دولت والا رستہ آدکھا جائے جگ نہ مارا
 ۱۳۔ گرے زاری حافظ والے اڑد کیتا کائی
 ۱۴۔ کہیں کرختی اندر تیرے پتھر وانگ سمائی

شرح

- ۱۔ عشق اک ایہا مسد زانے جس دا کارہ نظر نہیں آؤدا۔ ایس دا چ اوہا
 ۲۔ لگایا بال نہ رکھلا۔ جہاں تھی تھے رکھ کے آدے۔ گل کیہ جے عشق

کرنا چاہتا ہے تہا وہ گل بچے کر تینوں پہنے اپنی جان توں تہہ و صوفے
پہن گئے۔

۲۔ انسان دی زندگی دا اصل مقصد ایہ ہوا کی اسے کراہ رب تال پریم پائے
تے جس نہیں راہ مقصد حاصل کر لیا اہرے توں دھو کے ہمد خوش نصیب
کون ہووے گا۔ انسان لوں چا ہیدا اسے کراہ عشق جے چنگے کم ورج
ڈھل مٹھ نہ کرے۔ نہیں تے پھتتا دے گاتے پھوتان دا کوئی فائدہ
نہیں ہووے گا۔

۳۔ سانوں متاں تال نصیحتاں دکر۔ بس معرفت دی شراب دا اک پیالا
بھرتے سانوں پیادے۔ راہ عقل تے نصیحت دیاں گلاں اساڈے لئی بالکل
بے کار نہیں۔

ما نظر ہو دی غمراؤ تہرے نہیں کہ دنیا داراں لئی عقل بڑی شے آسے پیاد
دے رستے وچ ایہ سب ترن دڑا رہ وڑا اسے جو عقل دینا پند لایے
اُو سو منہ لایا۔ تیک پہنچ جاں اسے۔ کیوں جو عقل تے عشق دا ملاپ
اک انورہ گل آسے۔

۴۔ قیرماں جادو بھریاں اتے مترا لیاں اکھاں اساڈے دل تے تیر چلار مہیاں
ہیں۔ پراہرے دھج اساڈی قسمت داکوئی دوہی نہیں پیر بھرا لکھیا
اے۔ اہ ہو کے رہندا اسے۔

۵۔ اساڈے لئی تے یار پیارے دے درشن ہووے جو لکھیا لکھیا لکھیا لکھیا
اکھاں دیکھ سکدیاں نہیں خیاں۔ تھک لکھیا لکھیا لکھیا لکھیا لکھیا

دج کرنی یاری اتے خدایا اے ادا دس پریم یار سوں کرے دی
نہیں دیکھ سکدیاں ۱

حافظ پوری فرماؤ تے ہیں کہ رب دے سوئے مکھ نوں دیکھن لئی دل صاف
ہونا چاہیدا اے۔ جنہاں دے دل دج کرنی میل کھی اے اوہ اوس
فادرشن نہیں کر سکدے ۲

حافظ پوری فرماؤ تے ہیں کہ رب دے سوئے مکھ نوں دیکھن لئی
دل صاف ہونا چاہیدا اے۔ جنہاں دے دل دج کرنی میل کھی اے
اوہ اوس فادرشن نہیں کر سکدے ۳

۴۔ رتھ جی را طریقہ اسی جگ دج سب توں اچھا طریقہ اے دور ملت
دور ملت بڑا کمشن لے۔ اوس دج لکھاں اوکڑاں میں پرہ اوہ سدی
کوں وی لوکاں توں ملایم نہیں ۵

۶۔ افلا جی کہنا دے ہیں کہ رب دا ناول جیٹا تے اہرے نوکر فکر دج
کمن رہیا اے سب توں چکا کم لے۔ دولت دا غلام بن دج بڑیاں
مصیبتاں میں۔ پر دنیا سوئی جی گل دج سمجھ نہیں سکے

۷۔ حافظ پوری دے روں دھون دا محبوب دے پھر دل تے کرنی
۸۔ اہرے پڑیا۔ مگن کبہ عہد تے عاشق دے اتھر والوں اہرے وارشا
۹۔ مسکرا دے چہرے مل اندرے حسن دے باغ دج بہار اے ایس لہی عاشق
دے دھون بڑا محبوب تے کرنی اتھ نہیں ہوتا۔

غزل نمبر ۱

- ۱۔ ساتی خضر نیارا ساڈا آب حیات پیار
 ایں کون تویر مول نہ کر میں تویر نہج کشالا
- ۲۔ کوچے دلیر وچوں جھڑی واپس پلار کی آوے
 سو دریاں دے مریے تائیں عیسیٰ رنگ بولے
- ۳۔ باجھ پیالے بادے فوری اندر ایس وکائی
 عقدے من دے من وچ رسین کھنسی جیدہ کائی
- ۴۔ بجز ساڈا روزا زلی دے ایہہ لکھیا مائیں
 درج وچھوڑے جانی ایسے مارن آہیں ڈھائی
- ۵۔ روح اس رنر مولائی والا شالا جنت جاوے
 جادوات منھاں دے کوچے جھڑا اورک پیسے
- ۶۔ حاصل عمر تیری واسحاقظ اندر دینا خالی
 بادہ خالص فوری پینا باقی ہر نادانی

شرح

- ۱۔ میرا شراب پیانے والا خضر (مرشد کامل) ہے۔ تھے جھڑی شراب دے
 پیالے بھر بھر سینوں دے دیا ہے۔ اے آب حیات ابے ہا میں
 لکھا ہیں ایس خراب بتے باقی توڑا میں نہیں مرے سکدا۔ کیوں جو منہ
 موڑاں تے کافر مکتواں۔

خضر۔ اک بزرگ دانشاں اے۔ ہڑا آب حیات پی کے اتر ہو چکیاں

۱۔ بچے مرید کمالی مراد اے۔

آب حیات یاں امرت۔ اہ پانی جنوں پی کے انسان ہمیش دی زندگی

دے پالیندا ہے۔ مراد۔ ریل عشق ہڑا انسان نول دینا دیاں پھاسیاں

نول نکلت کر دیندا ہے۔

۲۔ میوے ہوتے یار دے کوچے وچوں پھری ٹھنڈی ہڑا آؤری اے

اہلے دج اہ خوبی لے کے کہے اہ سونہ ہیاں دے مٹے ہوئے

بندے نول چوہ جائے کے اہلے پیندا اے۔

علیہ۔ اک نیوا ناول اے چلویا پلٹ مشاہور اے کہ اہ نرویاں

نول پھونک بار کے ہوا دیندے سن۔

۳۔ سب تسلی ایسی دینا دے بھیتاں نول واقف ہوتا چا منہوے او

تے اہل اکو ای طریقہ اے۔ کہ چمکری ہوئی شراب دے اکا دہیلے

پی لئو۔ عقل نال اہ بھیت نہ کھکتے نہ کھکسن

حافظ ہو رکی ذراؤرے میں کہ اہ دنیا اک اچھا گھر کہ دھندا اے

اے۔ جہدے دج مظلالم والے پھیرے نہیں ستے نکل نہیں ہکدے

پر رہدے عاشقی اہلے تہتا نے نول توڑ اپنی منزل تے پچ جان دے

نیں۔

۴۔ بچے سائیں نہیں جی دیں لوکاں دے لیکھ لکھے۔ تے اساوڑی تہرت

دج اہو کھ تھا۔ کہ اعلیں اپنے سجن نول دور۔ پیئے۔ روئے تے

کر لائیے۔

۵۔ اُمہ رند چہرا شراب خانے دی گئی ورج جانے مڑے رنج کرے کہ ابدی

روح سدھی جنت ورج جاوے یہ

۶۔ حافظ جی ہاڈی قیامت ورج ایس دنیا تے ایس دیاں رنگ بڑگی نعمتاں

وچوں ایہو حصہ اے کہ ڈھلکاں مار دی ہر فی شراب پیو تے

ہر سب گناں توں نادانی سمجھ کے ادھناں مال کوئی تعلق ورکھو۔

غزل نمبر ۱

سَدّیں تِلّاں مَوں نہ مہینوں پاہے جنت والے

اعشقی والے روز ازل تھیں ماٹوں پئے کٹھالے

۱۔ خالی بندہ اوہو جانو ایس بھانوس رتو کے

۲۔ جس نے رب صبح نہ کیتا ورنج بھانوسے ہو کے

لیکھ تیرے ورج مالا تین تالے دھڑ مصلیٰ

۳۔ بٹھا کہ دوارہ تے میخانہ میرا راہ ساؤ لاہ

منع امتاؤں صوفی صاف تہ کوہیں مٹراہوں

۴۔ مٹی تیرنی دوسے ورج گنتھا ہلا کے حکم جناروں

جاوے لیکن صوفی صافی جنت جیسے مکانے

۵۔ خر قد شیخی میرے وانگوں دتا جس بھگتا ہفتہ زینت

۶۔ جیسا کہ تیرا دل ہے ایسا ہے میرا دل

جنت عودوں کو ثراؤ رکھ سو آؤ نہ آؤ سے
 لے جے ہنر پنا جاتی با جھوں حیات کرا پی پائے
 فضل خدا وی جیکر حافظ دل وچ آس سمانی
 شادی غمی نہ جنت ورنہ آکا رکھیں بھائی
 شرح

ایہ طاق جی معنوں بہشت دار ست نہ دستو۔ میں تاں پہلے دن توں مومنے
 یار تاں اکھاں لا بیٹھا ہاں۔ ہن مینوں دل جانی نوں چیلے کسے ہو رشتے
 دی لڑ نہیں۔

حافظ جی کنڈے میں طاق جی تیس جے جنت ہنر مکمل آؤ رہے اور پچھے
 عاشق تے رہ دے طالب ہنر ہے میں۔ ہاں دی نگہ وچ جنت تے
 ابراہیم نستان کوئی خاص قیمت نہیں رکھیاں

۴۔ اہ نیرہ جڑا میں دنیا وچ آکے مومہ طاق دے حال وچ پھنس جاتا اے
 تے اپنے رب نوں نہیں پکچا تدا۔ اہ کچھ لو کہ اہی نہ ندرگی نصیران اے
 انسان دی پیدائش ہا مقصد راہ و رہے کہ اہ اپنے رب نوں پکچا تے
 تے اورے تیکسا۔ کج جائے۔ تے جڑا نہیں اسیں مطلب نوں حاصل کرن
 ہا جتوں نہیں کیرا جارا ہا انسان کمال و اسحق راہ نہیں ہا

طاق جی تہاڑی قسمت وچ ہاں تیسویں معنوں تے سکتی مہاوت آئی اے
 تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے
 تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے تیسویں تے

چھڑ دیو۔

۴۔ صوفی جی مینوں شراب و معرقت ایمن تلوں نہ ٹھاکو۔ کیوں جو انزل
دے دھاڑے جہ میری مٹا گتھی گتھی تے اہے دھج پانی دی تھاں شراب
درتی گتھی سی۔ گل کیہ میں تے اتل دے دینا ای رب نال عشق لا بیجا
سال۔ ہن میں کیوں اوں توں مہ موڑ چکناں۔

۵۔ خشک زہر حنیت چھے تھاں دھج کیکن جاسکناں۔ کیوں جو اہ اپنی
دی گروڑی دھج شراب پی چکا ہے۔

جے میں شراب پین دے کارن جنت وچ نہیں جاسکدا تے مولوی
دی اوچھے نہیں دھج چکدا۔ میں تے گج وچ کے شراب پیندا زبیاں
پر مولوی ہو ری دی گھٹ نہیں گزادو دھج رہے۔ انہاں تیاں اپنا جہ
دی گروپا کے شراب پی چھڑی اے۔ فرق ایٹاں لکالے کد اہ ریاکار
نیں۔ تے میں دھج و ہار واکھرا۔

۶۔ مینوں جنت۔ سحر کوڑ جہیاں نعمتاں دی سواو نہیں دے سکدیاں
جے میرا سوہنا یا مینوں اپنا ورش نہ دکھاوے۔
کوڑ۔ جنت دے دھج اک سو من اے۔

سچے عاشق لئی جنت تے جنت ویاں نعمتاں محبوب دے دے دے
ساتھ کچھ حقیقت نہیں رکھدیاں۔

۷۔ حافظ جی جے رب دی نگہ مولیٰ جہو دے تے پیر جہاں دی دوتار دا ڈر
لے جنت دی خوشی لوان کلا دینی چاہیو عا اھ۔ رب ہن زبان

تے کل ہریان

غزل نمبر ۱۹

۱۔ وایسا دیکھو نہیں میٹوں منزل سوچتے جانی
 پھل واپس ڈالنا دلبر لا جاتا کانی
 ۲۔ آگے وادی ایمن آئی تالے رات مہیری
 آگ طور تے درشن دلبر کیسی لائی دیدی
 ۳۔ یہی سلامت مول نہ کوئی در پڑاں بیچ آکے
 چونکہ سوچو دیوانے تہذیب وچ میٹاے جا کے
 ۴۔ اہل بشارت اوہو جان پل وچ سمجھے جھسٹرا
 منگتے کئی ہزاراں ایسے سمجھن والا کھڑا
 ۵۔ والی پودتا میرا روضاں نال پیارے
 حال میرے دے واقع ناہیں زام لوگ نکارے
 ۶۔ درد و پھول کے تیرے دلبر چوک مواتا لایا
 سچن کردی نہ پچھتا کے پھیرا مول نہ پایا
 ۷۔ پتلے پیالہ باغیاں اندھ نالے مغرب گادے
 غیش نہ بھارے جانی یا بھول دلبر پیارے
 ۸۔ بھرے دیو و دیوتا تھے محبت شیخ نہ بھارے
 نہ نہ کہیں کیوں نہ پتلا مہل مہل پتلا سے

حفاظت جنگ و چ چکن نہ کوئی ایتھو مارو ماری
پورا سوکھا رک نہ دیتے وچ پوکائی ساری

شرح

۱۔ اے ربی رحمت سائلوں سوچنے یا روٹکانا دتیں۔ سوچنا خود جنگ وچ
وٹدا اے ستے اہ سوکھاتا تو نہیں آؤنراہ

۲۔ واوی ایمین وی موجود اے تے رات واوی گھپ انھیری اے۔ ہن ٹکور
پھاڑ تے آگ کیوں نہیں بلکی۔ تے سوچنے یا روٹکانا کیوں نہیں ہوٹراہ
واوی ایمین، اک صحرا داناؤں اے۔ جتے حضرت موٹے اپنی بیوی نال
جا رہے سن۔ کہ انہاں نوں اک دی لوڑ پئی۔ درخت تے اک سٹلہ تکیاہ
کول گئے تے آواز آئی۔ او اہ خدا واناؤں اے۔ مڑا ہور رب دالو
انہاں میں ٹکور پھاڑ تے تکیاہ۔

ٹکور۔ اک پھاڑ داناؤں اے جھدے تے جا کے حضرت موٹے رب
نال گلاں کروے سن۔

حافظ ہوری کہندے ہیں اہ دنیا واوی ایمین اے اہے چار چوہرے
گناہاں دا گھپ انھیرا اے تے مرشدی لوڑ اے۔ جھڑا بیڑا بنے
لائے جیویں موٹے علیہ السلام زن رب وادیاں ہوٹراہ۔

۳۔ جھڑا ایس دنیا وچ آیا اے آہ اوں دانے دی طرحاں جھڑا جکی ویلے
دوہہ پڑاں وچ آجاندا اے، علامت نہیں رہی ہر جیویں شراب
خانے وچ جا کے، شراب دے وچاں پائے پکائی وچ ہوش وچ

نہیں رہندا۔

۴۔ ایس دنیا تے بخشیا ہویا روح ادا لے جانے چھڑا جکے جھے اشارے
 زوں وی سمجھو لے۔ ایس دنیا دے لکھاں بھیتاں تے کون
 ایتھے کال بن سکدا اے۔ تے کون ساریاں بھیتاں زوں سمجھ سکدا اے۔
 ۵۔ میرے رول رول دوج توں ایس سکایا ہویا ایس۔ ذابہ لوک میرے
 حال زوں کیہ جانن۔

۶۔ میرے دل دوج تیرے وچھوڑے دے کارن بھانڈاں رے نہیں
 بھتاں توں کدی وی آکے نہ پھیا تیرا کہ حال اے۔
 ۷۔ باغیاں دوج راگ شراب دے دور چل رہے ہیں تے راگ رنگ
 دی محفل جتھ ہوئی اے۔ سو سو ہنے یار دے ماہ بھول جہاں دا کج
 سواد نہیں بہ

۸۔ میرا دل جگرے افندہ دے دی صحبت دوج ذرا دی نہیں لگدا۔ سارا
 رشہ کتے دے۔ آدے تے سناؤں معرفت دے شراب پیادے سائیں
 ایس دھکا دے دیا عبادت توں باز آئے
 حجرہ۔ لہ چوٹی جی کی پٹری تھدے دوج بہ کے عابد عبادت
 کو دے ہیں۔

۹۔ حافظ ایس دنیا دے موہ پایا دے حال دوج جھڑا پھیا اے۔ اوہنوں
 کھانہ نہ کوئی جتنا ضرور اے۔ اچھا کوئی دی بندہ نہیں۔ جھڑا نکراں
 دے کھانا نہ دے۔ چنگ جوتاں۔ تنگ سیتاں۔

غزل نمبر ۲

پیر کنتانی گل سنانی من وچ چہ پی سمانے
جو کچھ وچ وچھوڑے گزری منہ تھیں کہیا نہ جانے

۱ ہول قیامت والا مسکد زاہد پیا سناوے
۲ ایسا دکھ وچھوڑے اندر عاشق اتے آوے

نشر پناہ پی کے کڑھو فکر پرانے کچے

۳ رستہ عشرت ایہو وتیا پیر اداوے سچے

۴ مان نہ کر یے وچ جہانے بجالوں سو روڈیاں
واٹے آکے پاس پتلیاں ایہہ گل آکھ غنائی

تہیں جو آوے عشقے اندر منہ تھیں ڈنڈ نہ پائیں

۵ بندہ عاقل ادا گئے تھے جو رضا نہیں

لے پناہ پیو مستو ہو بے فکر لکایاں

۶ کئی عجائب گلاں رحمت سناؤں پیر سنایاں

تیرے فکر وں باز نہ آوے حافظ یار پڑاتا

ایہہ گل میں نہ آکھی آتا کہو سے جو آیا

شرح

۱۔ میرے مرشد ہیں مینوں ابھرا سو مہنی گل دتھا اے جہ پڑی میرے جاگلیاں

یار دی جدائی وچ جو کچھ من مناتے گزری اے آہ و بھون تھیل کئی باندھا

۲۔ قیامت کے دن سب کو دیا جائے گا کہ وہ اپنے گناہوں کی سزا کا مستحق ہے۔
 قیامت کے دن سب کو دیا جائے گا کہ وہ اپنے گناہوں کی سزا کا مستحق ہے۔
 قیامت کے دن سب کو دیا جائے گا کہ وہ اپنے گناہوں کی سزا کا مستحق ہے۔
 قیامت کے دن سب کو دیا جائے گا کہ وہ اپنے گناہوں کی سزا کا مستحق ہے۔

۳۔ پرانی شراب پیڑی بہت نڈھتے تیز ہونڈی لے، پی کے اپنے دل
 سوچوں بھرم سے دھواں کڑھ دیو۔ ساڈے مچے پیریں سالوں بوجھ
 لائن دایہور کسے دیا لے رب دی معرفت دی شراب پی تے دنیاوے
 فکر اں توں آڈو ہو جا

۴۔ بھالویں توں کتے اسی وڈے مریتے تے ہونڈیں تے تیرے اندر کھٹاں
 دویا بیاں تے قابلیتاں ہون پیر دی تینوں ادہاں تے مان نہیں کرنا چاہیدا
 ایہو گل ہرانے حضرت سلیمان نوں دتھا سی

حضرت سلیمان وڈی شان دایے پھر سن۔ تے دنیا دی ہر شے
 تے ادہاں داحکم چلیا سی۔ ادہاں دتخت ہوا وچ اڈو اسی تے جبر
 چاہن ہوا اڈوں لے جانے سن۔ انہی طاقت دے ہونڈیاں ہونیاں دی
 ہر انہیں ادہاں توں اک دن اکھیا کہ حضرت جی : بھانویں تہاڈے
 حکم توں منہ نہیں پرز سکدی۔ پچھو دی جواتے اعتبار نہیں کرنا

حضرت سلیمان وڈی شان دایے پھر سن۔ تے دنیا دی ہر شے

جھٹنا چاہیڈا اے۔ عقل تے سمجھالو اوہو ای بندہ اے جہڑا رب دی دھنا
 تے شکر اے بندے نوں رب دے کسے حکم تے اعتراض نہیں کرنا چاہیڈا
 تے جے کر گیا تے یہاں اوہو ای حال ہو گیا جو شیطان دا ہویا ۔
 ۶۔ تیں من رندو بے فکر ہو کے پیالے پھرتے ہو تے نوکال دی کوئی
 پرواہ نہ کرو تب بخشہا دے۔ ساڈے سر شد میں اہی رحمت پاں
 مجیب مجیب گلاں و سیاں میں ۔

۷۔ حافظ تان تیرا پرانا بلی لے۔ تیرے عشق توں اپنے دل و چوں کیوں
 کڑھ سکا اے۔ چہڑا ایہ گل اکھدا اے ساڈے سمجھ اے۔ کہوں جو
 تیرا عشق اسی تے حافظ دی جہد جان لے ۔

غزل نمبر ۲۱

بجانبو عشق پیارے تمجیاں دت ہوئی ہوکھی
 ۱۔ ایسے دھندے ہر دم رہندا ایہ دل میرا دھکی
 تانیں خوں جگر دا میرا اکھیاں اندر دھایا
 ۲۔ مٹنے دردی میرے اندر دھندلے بار دھایا
 ذات تیری دا جلوہ میں دھج سنیا عبد قمر اللہ
 ۳۔ دوتی دوتیا کڑھ کے ہوئے اکو دلوں بھانوں
 بھد بھوایاں والا جانے ناہیا سب کائی
 ۴۔ ایہ گل اصل حقیقت والی ساڈے دھج کائی

مکمل گشتِ دنیا پر مشتمل کونکے کونکے گوشے گھٹا رہا
 دیکھا سا بڑا ہے وہ ہیں جہاں میں درشن یار پیدا
 ہر دم حافطہ مرنے تا کہیں دل تھیں شکر دہاں
 ۱۔ عجب عجب اسرار سے والا ٹھہر نہاں

شرح

۱۔ سو جتنے یار دے تھیں دی کناری عکسہ چ لگیاں تے پہرے پلکان
 دے تیرے دل و جی کنبیاں چوکا چوکا چو ہو گیا اسے۔ ایہ ہو فکر میرا تن
 تے میں ساڑی جانا اسے کاروبار بے نیامہ بندے ازل دے دھاڑے
 توں اکی لکے کچے عاشق ہیں۔ تے انہاں توں ہر ویلے اہرے
 درشتاں دی تا متنگہ رہ منہ دل اسے

۲۔ میرے دھچکڑے دے کٹے اور پر ہونے مارے دل و جی موہنے یارو کا
 سو بہتی صورت نقش ہو گئی اسے۔ ایس لہی میں لہو دے ہنجرور رہیا
 ال دیا دے عشق و فہم ہواں دی تھاں عکسہ دا خون رو رہیا ہاں۔
 ۳۔ عجب دل میں تھیں شریف و عجب طبعیا کہ میرے میں و جی تیری ذات
 دے میں رہی ہونے میں اپنے منوں دے فی عجب حال کلاہ و ثنا اسے۔ تے
 اصیں اک جان ہو گئے۔

قرآن شریف دے پائندہ پاک سچا ہوتا ہے کہ عیدوں۔ انسان توں پیدا
 کونسا ہوتا ہے۔ اندر میں عجب طبعی۔ ایس لہی میں لہو دے ہنجرور رہیا
 عجب طبعی۔ اندر میں عجب طبعی۔ ایس لہی میں لہو دے ہنجرور رہیا

۴۔ ہر منکھ ربی بحیثیت دا واقف نہیں ہو سکدا اسمیں اکی ہاں ہمیشے
ایس خاص حقیقت دے جان والے ہاں رب دے بھیتاں نوں
صرف رب دے عاشق اکی سمجھ سکدے نہیں۔

۵۔ مولوی جی۔ کد تیک تسی سانوں شرع دے مسئلے مناؤندے ہو گے سلاٹ
دھرم ایمان ایس دنیا اتے دوجی دنیا وچ سوئے یار دے درشن پانا
تے اپنے رب نوں ملنا اے۔

۶۔ حافظ زندگی دے آخری ساہ جیکہ اہریاں ہر بانیاں دا شکر گزار دا
رہیں۔ کیوں جو مڈھ قدیم توں اکی اسادے روگاں دا وار و اس پچے
سامیں کول اے بیٹرا بخشہا رتے کرم کرن والا اے۔

غزل نمبر ۲۲

دیکھ میخانے تائیں کھدا دل تھیں ہویا شاہ
۱۔ گلی تیری دا ہر دم ہویا دیوں بکاؤں چاکر

مستی اندر مٹاں وچوں پٹ پٹ یادہ آوے
۲۔ نشہ اسادا شوق الہی نقل نشہ نہ بھامے

تینوں لائق بے نیازی نالے فخر تکبر

۳۔ تینوں سجدہ عجز غریبی کرنا چاہیے سر پر

کل جہانوں بدخیال بدخیال واکمن بدو شکاری

۴۔

بدخیال اندر بدخیال بدخیال بدخیال بدخیال

ہرگز امید نہ کر کہ کبھی شفقت کر دیں پوری

۵۔ محرم جاتی آگے رکھو سال گنتاں میں نہ ہو دی

کے گلی تیر کا دے اندر جو کوئی بندہ آیا

قیلے ابرو تیرے دے تا نہیں سجدہ اس ٹھکایا

بعض محبت کا قلم والہ غلام ہر مہر پیار

’کدی کدائیں ہے اک پھرا کول شمع سٹارو‘

فخر

۱۔ شرابِ قلنے دا وروانہ کھلا دیکھ کے میں تیرا دلوں بجانوں شاکر ہاں

تھے میرے اکی دوارد و اچاکر ہاں و سب اپنے نیدیاں تھے ہمیشہ کرم کرداں

۲۔ اعلیٰ شراب پین دے پتے شوق لوں دیکھ کے شراب مستی

وہ آکے مٹاؤں و بیج جوش اور ہی اسے ستے ساڈھی پھر شراب معرفت

دکھ کر اب اسے - تھے ساڈا ایہ فنشہ زبانی پریم دانشہ اسے -

۳۔ آزادانہ ملک بھی ہے محتار۔ ایسے ہی تینوں ممالک تو نیچاں ہیں۔

تو میں نے فرنگیوں نے کبیر کو سکنا دیں۔ جسے میں تیرا بندہ ہوں

تے جا کر۔ میرا کم تیرے دعا دے کیس (انا)۔ تے تیرے درگاہ

روح مجبوری نال آنا اے ۔

تاریکی و تاریکی تیری سوچتی خدمت دیکھیں کہ ہے۔ فشکاری بازو را نگین

عالمی دنیا توں اپنی اکتھیاں نڈر کر لیتاں ہن

[illegible]

جو ادہ ہر جانور تے چھٹا نہ ملا تے پیرا جانیو نکلا دھپے کابل ہر
 اوسے نوں اکی ٹسکاری کول پھڑکے لیاوسے لہو لہو پیرا
 حافظ ہو ری دی کہندے نیں کہ میں دی ہالو وانگن اپنیاں اکھاں بند
 چھٹا بل میں نہ میں دنیا دیا کول پھڑکیاں تے نہ میرا جی ملجائے
 تے صرف تیرے ہی پریم نوں اپنا بیون سہارا بناواں۔

۵۔ اپنے دل دا بھیت جیڑا جیڑا ماسی دیا کول لکاکے رکھیا ہو تیا
 لے۔ ادہ سوئے یار نوں دسنے پان کیرل جو ادہ اماڑے مال دا
 محرم اے۔

۶۔ پیرا تیری گلی وچ جیڑی سافول کچھ وانگن اے۔ اکھلا لکے
 سمجھو لو تیری پلکاں دے مہراب وچ نماز کی پڑھو کھیا تے
 کعبہ۔ اشد دا گھر جیڑا لکے وچ لے۔ حافظ ہونسی اپنے محبوب
 دی گلی نوں کعبہ اکھڑے میں۔

قبیلہ: ادہ پاسا جیڑی کر کے نماز پڑھتی جاوے دی لکھ دیاں شریع
 ادہ نکال جیتے مودی کمر اہو کے نماز پڑھنا لکے سونیاں لکھ دیاں
 دیاں بھواں نوں عام طور تے شہر مہراب دی لکھ دیاں لکھ دیاں
 میں۔

حافظ ہو ری قمر و غم تے کہ یاد دی جیتے دی لکھ دیاں لکھ دیاں
 وڈی عبادت جیڑی لکھ دیاں لکھ دیاں لکھ دیاں لکھ دیاں

۷۔ جے تیریں مانتو دیاں لکھ دیاں لکھ دیاں لکھ دیاں لکھ دیاں

۶۵
۷۱
میں کوئی بھی چیز میری سادگی سے ملتی رہی ہے۔ دیکھا دیکھا ہیڑ
نہیں کیا ہی جاتے۔ دو عالم کوئی نہیں دس سکدا ہے

غزل نمبر ۲۱

مگر تیری شہین جیسے پہرہ اس کے جگر لڑکانی
اچھے اچھے دو میں جہاں اس مراد نہ پائی
شاگ مرشد کامل چتر کے پاؤں سے راہ ہدایت
۲ عالم لوکاں والے رہتے کر دے نہیں گفایت
اوڑک عمر تیری دا آیا بکھیں عشق الہی
۳ باجھتے ہیں بوم گزے سوئی ہے گراہی
۴ مہر مرشد کامل میرے مینوں پیا بلاواں
۵ مال تو رفیق عنایت تیری رستہ سچا پاواں
۶ جتنی ڈر رہا جنت والا لیکھا ہوسی آخر
۷ پہلاں مول نہ جانے کوئی کیکن کسی قاعد
۸ جہان لوکاں آتے ہوئی مہر پیارے سما فی
۹ میں سوکھیں مال عبادت اللہ ایس بھٹاؤں قالی
۱۰ غنا و غنیمت دیکھن یا بھلا لوری
۱۱ دھیں دھیں میرے دھیں اورہ غنیمت پورے

شرح

نوٹ :- ایس ساری غزل و س مرشدی لڑوس کے مریدان ہوں نصیحتان
کیتیاں گیاں ہیں •

۱۔ بھڑا لوکان دیاں طعنیاں تے مہنیاں توں ڈر کے تیرے عشق توں
چل دیندا اے۔ دوہیں جہاں اپدی پوری نہیں پسندی تے اپدی کوئی
مراو حاصل نہیں ہوندی۔

۲۔ رب و عاشق جد تیکر کسے کامل مرشد واپہ نہیں پھڑیگا۔ ایہا بڑا
بنے نہیں گئے گا۔ عشق دے رستے وچ ظاہری مسئلے تے دکھاوے
دی عبادت کم نہیں آوندی۔

۳۔ جوانی پھڑی دیوانی ہوندی اے۔ بیٹ چکی اے۔ کالیوں دھولے
ہو گئے ہیں۔ ایس لہجے مینوں کچھ شرم کرنی چاہیدی اے۔ تے
موہ مایا دے جال و چھل نکل کے رب دی راہ تے گڑنا چاہیدا اے۔
کیوں جو رب دی یاد توں جو دم وی خالی اے۔ بھراؤ بیکار اے
جو دم غافل جو دم کافر

۴۔ پچھا مرشد امیری بیٹی تیرے ایکا اگے اے۔ میں تینوں ای پکار
رہیا ہوں جے تیری مہر وی نظر ہوئی ہو جاوے سیکے میں عذرا راہ پاواں۔
۵۔ تراہواں اتے رتھواں صاحب قیامت دے واپسے ہوئی دے
کوئی ایہ نہیں جانتا کہ رب کسے دے کیہ لکھ لکھے ہیں۔ تے
کیہ کرتا ہیں۔

- جنہاں لوکاں تے رہا اکرم ہووے گا اہ ایس دنیا وچ دی پئے
 لکھن تے مریاں مانگے تے ہووے جہاں وچ دی شان نال جان گے
 - حافظہ وراثتی دے سچے دھول لہروا پیالہ پھر کے پی۔ ایسے نال ای
 حیرے دل دی صفائی ہووے گی
 چشمہ حکمت آں مراد قرآن شریف اے۔ حافظہ ہووے کہندے
 میں جے توں دوہیں جہاں سرور دی چاہنا ایں تے قرآن حکیم دے
 لکھے تے مل کرے

غزل منبر ۲

مشکیں زلف سخن دی کولوں غالیہ منہ چھپا دے
 سوہناں عاشق لوکاں تائیں خڑے ناز دیکھکے
 سوہناں عاشق کولوں گزرے وانگن واوردے
 ۱ مانگ جھاتی دنیا گزرے کدی خوش نہیں پوے
 کھڑے سوہنے آتے دھان ایوی نظری آون
 اسجیوں کہ بدل روز بھڑی دے توج جی چھپا وں
 اکھیاں میریاں بنجیاں طرفیں پیاں تہڑ وگا وں
 ۲ رکتن سترہ تہڑے لوں تارہ پانی خوب پلا وں
 غزہ فیناں خوش سخن دا پیا دے مارے
 کھلا پیا دھت پر تہڑے مارے

جان طاقت اپنی کہ کئے گل سے چلیے
۶ دھن نصیب اس سے شوق کیلئے
حافظ جیسے بنانے نہیں کراہے دلبر و کیے
لکھاں چشم بزم دے گھاٹ میں حساب نہ کیے
مشرع

۱۔ یار دیاں کالیاں کالیاں خوشبو بھریاں رنگاں کولوں غار و شرم و سہ مارے
منہ پیالکا و ترا مے، تے سوہنا یا عاشقوں کاں نوں نخرے تے مار دھاؤ مارا
پیالے

غارہ، قیمتی خوشبو و اناؤں کے۔ پڑ پڑ۔ آؤ مارا۔
مشکیں، کالی بیشک و انگن۔ مشک کالی ہونڈی اسے۔
نوٹ، ایس شعری دوسری کئی مچ نہ سوہنیاں اوی بیالے سوہنیاں
پڑھو۔

۲۔ سوہنیاں اپنے یاں کولوں انج گاندھا تھو اسے بیویں و اک میڑ جیکر دیوادی
دکھاں بھری زندگی و انگن بے یلہ سے کولوں سوئی دکھاں و کوئی نہ جیکر
کافی نہیں۔

۳۔ یار دے سوہنے کئے گار دیاں کالیاں کالیاں رنگاں ایس طرحاں و سدیاں
میں جکین سوہنے اٹے کاسے کھتے برل آگے مرن تے بھری لگی
ہو دے۔

شاعر یاروی رنگاں کولوں برل کھتے اٹے یار دے پھرتے کولوں مرنے

۴۔ یاروے پھر ڈھونڈ کر آئے تھے تار و زار ہاں تھے چاروں پاسے میرا بھرواں
کارن بڑا گیا اسے لپیٹے پانی تال میں تیرے سروں کا تڑہ رکھنا ہاں۔
سروں کو دھو کر دناؤں میں لے کر پھر ابا کل مندا چھوڑا اسے مراد یار داقہ
حافظ ہو کر ہی کہہ دیتے ہیں میں اس لٹی روٹاں ہاں کہ تیرے عشق دی کھیتی
وں منجواں دا پانی دیاں ۵

۵۔ یاروے اکھاں دے تیراں نے گناہ دے کالجے دے پار ہو رہے
اے لہجہ۔ پھر پھر دی میں ایہو دعا کرنا ہاں ہے رہا ایہوں دہل دے تے
حالت دے کر وہ ایہو ای کام کو دار ہے سیکرل جواہر ڈا حڈا چنگا کم لے
۶۔ یاروے عشق دیاں منجیبتاں جمل جمل کے میں انیاں لا فر ہو گیا ہاں کہ
میرے موہوں میں گل دی نہیں نکلا دی۔ اوس عاشق دے نصیبیاں دے
قرباں جائیے جیڑا میٹھوں اپنے سوال دا جواب دے لے۔

۷۔ حافظ اکھاں ای سوچھے یارو عاشق نہیں مایہ دے نیاں دے مارے
کھانا تے ہزاراں نہیں حافظ کس قضا و شکر دوج اے۔ پھر حافظ دی
ہواہ کوئی کیوں کرے۔

غزل نمبر ۲

پانی شکرے پاک نئے تھیں عارف میل گراتی
لگا لگاتے ہوئے اس جھاتی طرح میٹھا ہے پانی

۱۔ شربت بہن دیا ساڈا سوچ رب پھپھایا
۲۔ شربت بہن دیا ساڈا سوچ رب پھپھایا

اصل نماد اُس عاشق جالور جو چ درو پیالے
سازن جگر تھیں کرے طہارت درو آپس تارے

متھ جے آوے باوہ تینوں مقول ہالوں ہالوں

۴ سو دا ایہ منافع و فدا و صلہ اکتا ہالوں

آ۔ کہ وچ میخانے دے اپنے جاء تسانوں

۵۔ بھالوں منظر حقارت کر کے واعظ پڑھا ہالوں

ہر محبت ظاہر باطن عاشق و چ سمانی

۶۔ دلی اپنے دل بھالوں عشق و چ لکھانی

آج ام اسانوں تہے جے کہ طرت مسیتی

طہارت نال نشہ دے اوہوں آکھو حافظ کیتی

مشرع

۱۔ سویر دیلے عارت میں جیروں شراب خانے وچ بھاتی پانی۔ تے شراب

دے صاف ستھرے تے پاک صاف پانی نال ایہ اپنے دل دی بھیلی

کھلی وجودتی۔

عارف :- رب و اجانوں۔ دھیر جیادیت کرن والا۔ ایس مشرعی

ازل دے دھارے دل اشارہ دے جیروں عاشقان میں لہی سورت

دی شراب پییتی۔

۲۔ شام دیلے میرے ساتی میں مینوں کہیاں تے شراب پییتی

پین دا وقت اسے۔ کھول جیروں میں ایہ وچ بھالوں تارے

ساتھی : شراب پیلان والا مشق مرشد :

۲۔ اصل نواز ہلالی عاشقان دی اسے چڑے باروے عشق وچ اپنے

جگر دے خون نال و ضرور کن تے دوز واپس مارن ۔

طہارت :- پاک صفات ہونا ۔ وضو کرنا ۔

حافظ ہو ری کہندے ہیں اصل نماز ہلالی دی اسے چڑے دکھاوے

نوں پھل دلوں بیکانوں نیک نیت ہو کے سب نول یاد کرن تے اوہدی

درگاہ وچ زاری کرن ۔

۴۔ جے عقل دے کل عیون شراب مل جاوے تے اپہرے نفع والا سووا

ای ۔ جھٹ پٹ کر لے ۔ ویر نہ لائیں ۔

حافظ ہو ری کہندے ہیں ۔ عقل عشق دے رستے وچ روڑے

انکا مذہب اسے تے شراب ہو غل کھو دیندی اسے ۔ عاشقان نول ہوش

دکا لوڑ نہیں ۔ ایس لیتی جے عقل دے کل شراب مل جاوے تے کرتی

گھائے مار وچ نہیں ۔

۵۔ جے عقل کرن دے مولوی میں سانوں ذلیل سمجھاوے ۔ تے سانوں

پہرے آتے کرتی غصہ نہیں ۔ شراب خانے وچ آتے ایس

سمیوں دے تے کہ اساتذہ کبیرہ مراجعہ اسے ۔

دکھاوے دی عبادت کرن دے تے عاشقان دی قد تے رب ای

دکھاوے ۔

۶۔ جے عقل کرن دے مولوی میں سانوں ذلیل سمجھاوے ۔ تے سانوں

بھانویں اپنے دل دی دنیا ایسے عشق میں برا ہو کر لیتی رہے ہر وقت
 ۱۔ جے کر نہ اندر پڑ جائیں والا طال سالوں نہ اندر پڑھن لئی مسیتے بھلائے
 تے اوہنوں پہلے دس لو کہ حافظ نے شراب مال و منہ کیتا چھوڑیا اے
 عاشقاں توں دکھاوے دی عبادت مال کیہ واسطہ۔ اہو تے پیس دی شراب
 پی کے مست نہیں۔

غزل نمبر ۲

بھید پیالے جم دے تینوں تاہیں نظری آدین
 ۱۔ ترنہ کر کے اکھیاں تیریاں خاک میخانے پاؤں
 کو نے خاص میخانے والے کیتی جس گھائی
 ۲۔ کیمیا دانگوں سونا خالص مٹی اوس بنائی
 رہیے مول نہ دنیا اندر راگ شرابیوں سکنا
 ۳۔ ایس ترانے اندر رہندا فکر جہاں نہ آکا
 منزل یاد پیارے اندر مرداں بو انگری چلیں
 ۴۔ لکھ ہزار منافعے ہوسن تینوں ایس گلیں
 قرب الہی حاصل مند بگن سارے دھندے
 ۵۔ نظر عنایت چاکریوں جے کر رب دے بندے
 پچا ہی سوس ہوا وچ پچا سول ہوس وچ گلیوں
 ۶۔ عشق حقیقی نہ ککرن ایس صاحبی بھائی

خسں پیارے جاتی اُتے گنگھٹ مول نہ کائی
 باجوہ صفائی دل دے ککین چھائی جاسے پائی
 جام جاتی دے من وچ تیرے جد تک حب سہائی
 ہوندا تیتھوں ہور نہ دوجا کم بہان لو کائی
 ایہ نصیحت خاصہ حلقہ جے کر دل مچ پاویں
 چوڑ مساکل ظاہر والے راہ حقیقت آویں

شرح

۱۔ جے کر تیں اپنیاں اکٹھاں دھڑ شراب خانے دی مٹی نوں سرور سمجھ
 کے پاویں۔ اتے تینوں بیشید دے پلے دے مارے
 بحیثیت دس پین گے۔

معرفت دی شراب پی لے دینا دے بارے بھیتاں توں واقف

۲۔ پیرا شراب خانے دی گلی دا ٹکٹا بن گیا۔ اوہوں اپنیاں قوتوں
 حاصل ہر جائزیاں نہیں۔ کراہ مٹی نوں سوتا بنا دینا لے۔ جمیوں کھینا
 تے لے لیں۔

کھینیا۔ اہ دھڑا بھڑی تاجے تے دیکھا دینوں سوتا بنا لیندے
 نہیں۔

۳۔ ایہی دنیا اہل اپنے آپ نوں شراب پین لوں تے راگ سنن
 لوں دا کچھ نہیں۔ کیوں جہاں اہ نعتیں نہیں پھلریاں دیناں دے

غماں تے نکراں توں اکھا دیکھیاں ہیں۔

۴۔ یاروے عشق دے رستے دج بھیاں جیبتاں آؤں مجھے کراہیاں

توں مرواں داگن بھیل ہیں گا۔ تے وہیں بھانیں تیرا پڑا پارے

۵۔ جے کراؤ دے پاک بندے کسے تے اپنے ہر دی نظر کر دیں تے

ادہ رب تیکنا چا پھیرا اے۔ تے دنیا دے ساریاں جھٹک پال اتے

جھنجھٹاں توں آزاد ہو جانرا اے

۶۔ توں تے ایس دنیا دے موہ مایا دے جال مچ پھیا ہو تیا ایں تے

لیے مچ ڈیرا جاتا اے۔ رب نال توں مشق کیوں کر سکتا ایں۔ جتنے

سب توں پہلا کم دنیا دی ہر شے توں تیاگ کے اپنے من توں

ارتا اے

۷۔ سو منے یاروے ملنے توں کوئی رک ٹوک نہیں۔ اپنے دل دیہاں

بھیریاں خواہشاں کڑھ کے اپنے دل توں صاف تے نیت نیک کرے

تے یارو ملتا سہل اے

۸۔ رب دے عاشق جنہاں توں رب دے درشتاں دی تانگ اے

ادہ آنہوں چھڑتے ہووے کسے پاسے تک سکرے نہیں تے دنیا دے

بھیریاں دج بھیں سکرے ہیں۔

غزل نمبر ۱

روزے گئے تھے عیدان آیاں یحییٰ خدا دکھایا
 ۱ جاتم الطہاون کہن کی یاراں ساڈا دل ٹھہرایا
 روزہ حج قبول الہی آہناں مرداں کیتا
 ۲ درشن عشق سے خانے والا جہاں پیادیتا
 گشتے خاص میخانے اور عمر اسادی رہتی
 ۳ تھلا کر آئے تھیں اس واسجس صہارت کیتی
 نماز پڑھندے دج محرابے ابرو دلبر موٹی
 ۴ خون جگر تھیں اصل طہارت جہاں مرداں ہوتی
 راہد شہر اسادے ڈھکا نال حقارت ریزاں
 ۵ لاج اسادی تینوں سایاں توں بچاے عیدان
 گل پریم پیارے وللی نہیں دہانی سحافظ
 ۶ بھائیوں کو چیرائی کر دیا جانے مولیٰ واعظ

مترجم

- ۱۔ روزیاں دا عید گھگھایا ہے۔ یحییٰ کل آیا ہے عید ہر گئی منے ساڈے
 دل دی ایہو کر دالے۔ کہ بار دیناں دل بل خوب شراب اڈ لیے۔
- ۲۔ جہاں معرفت دی شراب داپیلہ پی رب دے درشن کیتے روزے
 حج تے سایاں عبادت الہی آہناں دیاں قبول ہو زبیاں میں رب دی بارگاہ

دوچ دکھاوے دی جہاوت دا کوئی مل نہیں، ۛ

۳۔ المٹاؤس دا بھلا کرے۔ جس شراب خانے دی عمارت بنائی، میں
ایہہ مالک نگہ مل کے عمارتی عمر بتاؤنی اسے ۛ

۴۔ جہاں اپنے جگر دے خون نال رضو کیتا، وہاں ای سوہنے بن دے ابرو داں
دی مخراب دوچ نماز پڑھی۔

یاروے ابرو داں نوں قبہ کہیا جاندا اسے۔ گل کیکہ جہاں اپنے دل نوں صاف
کر لیا، وہاں نوں یارو دی حضوری حاصل ہو گئی ۛ

۵۔ داہر نہیں رہناں نوں نفرت نال دیکھیا اسے۔ مولا ساڈی عزت میں تیرے
متھراے۔ توں اس ساڈا مالک اس۔

۶۔ جے توں اپنے سوہنے یارو دی گل سننا چاہتا اس تے حافظہ کوں سن
و غلط کرن والا بھانویں سوچا لاکیاں کرے اوہ ایس بھیت نوں نہیں
جان سکدا ۛ

غزل نمبر ۲

نام میخانے والا جد تک دوچ جہانے رہی
پیرمناں دے کوچے اندر میں ساڈا ڈھیری

پیرمناں دا خلق پایا تھوڑوں دوچ یتیمی
۲۔ میں تے اگول ایہا رکھ ساں دھوئے میں قدیمی

تبرہ اسلاوی ہونے لگے سنگت دعا بھلائی
 ۳ تبرہ میری کون لکھیں دین سامنے بد تو کائی
 پایا پھیرا قدمیں میری آ کے جھٹھیں جائیں
 ۴ پیر فقیر کر میں سجدہ جا کے اُدھیں تھا نہیں
 تباہ یعنی دُش نہ کافی بعید یہ چھپتا جگہوں
 ۵ پیرا بعید نہ کھلا آج تک نہیں کھنسی آگہاں
 خواجہ مستان مول نہ کر نیے چغنی عیب سلامت
 ۶ اوڑک دیے خبرے کس دے رہے ایمان سلامت
 شوق حیرے دے اندر چھڑساں جس دن دنیا کائی
 ۷ تو قیامت تاکن رہی تا سنگ پارے جانی
 قیمت یاری تیری خاکِ قلعہ ہے کر ایسی کرسی
 ۸ تو ہیں بچے بہیں جانِ قلعہ ہو رو کائی تری
 شرح

۱۔ بد تک دنیا و ج شراب خانہ موجود اے۔ امیں وی شراب خانے
 دے پیر کول جاواں گے تے اہے آگے اپنا سین ٹانواں گے۔
 پیر مغال :- شراب خانے دا وڈیا۔ مرشد کابل :-
 ۲۔ اڈل دے والے توں ایں اپنے مرشد چاکر ہاں تے چاکر رہواں گا
 حلقہ :- پرانے زمانہ دی غلاماں دے کمال دی غلامی دے نشان دے
 حلقہ :- اک اندر پانویں دے سن :-

دھوئے قدیمی :- ازل سے دھاڑے رب بنیں روحاں کروں بھلائی، دعو
نہاد لب، کون ایسے شے توہاں جواب دہا سی۔ پکے مائیاں توں ایسا ملو
رب ایں ۱۱

ایس شعر دی ایس دلتے دل اشارہ ایسے کرا سیں رب نال ہازل دے
دھاڑے جھڑا وعدہ کیتا سی۔ سائوں لوہ وعدہ یاد اے ایس پیسے ختے قائم
آلتے قائم رہاں گے۔

۳۔ سب توں ساڈی قبر تے آویں تے آکے دعا منگیں۔ کیوں جو ساڈی قبر توں
سارے زندا کے دیکھن گے۔

حافظ پوراں نے جو مری جان ای اپنی قربایت اہ گل کہی سی تے رب نے
قدرت دیکھو کہ ہفتے دیج اک دن ادھتے بڑا بھاری میل لگا اے۔ دُور
دُور توں لوک زیارت توں آوے میں خوب کھانڈے پندے نہیں تے
سارا دن واہ واہ روتی رہندی اے

۴۔ جیرے مہارک قدم جنہاں تھانواں توں لنگھ گئے نہیں اہ تھاں لینے پاک
تے پوتر ہو گئے ہیں کہ پیر تے فقیر ادھتے آکے سجدے کر دے نہیں۔

۵۔ نو اید جی تسبیح اپنے علم دی اپنی شیخی وارو۔ رب دے بھیتاں توں
اچ تیک کوئی نہیں سمجھیا تے نہ سمجھ سکے گا۔

۶۔ شیخ جی نال تسبیح زنداں توں طعن طعن کر وئے نال اگھتاں دے
عیب کٹھو۔ رب جانے حیر ویلے کہدا ایمان ٹھیک رہندا اے۔
۷۔ تیرے ملن دے شوق بوج میں عبد ایس دنیا توں کوچ کرا لگا۔ قیامت

تیک سالوں میرے من دی تانگ رہی۔
 حافظ بوری کہتے ہیں کہ چہرے دے دیا رنے عاشقان نوں بھڑا
 دیا ر دا وعدہ دیا گیا اے۔ عاشق ابھی اڈیک وچ نہیں۔
 ۱۔ حافظ جی پیری بر نفیسی ایسے طرحں رہی تے ساری دنیا تر جائے گی۔ تے
 اک تزل ایں ڈہیں گا۔
 ایس مشروح حافظ بوری اپنی قسمت دا گلہ کر رہے ہیں۔

غزل نمبر ۱۹

مدت ہوئی تیک سینہا گھنید ناہیں سالوں
 ۱۔ لاکھ ہڑا قاصد میرا جاوے ے پیغام تسانوں
 وصل میرے دی دولت عینوں تمہیں نال نہ آوے
 ۲۔ ہر حیرتی پر آگے آپے اک دو قدم اٹھاوے
 ۳۔ پیا شراب مرا سیاں اندر نالے رت بہاری
 قیسی دیا پیا دا نڈا دور چلا کچھ داری
 ۴۔ کھا گلشن نہ جاندا میرا روگ دے دا موئے
 گھاٹاں نال رلا کے دیوں بوسے اک دو کوئے
 ۵۔ مست ہوو تھوڑے سرتے پورا لب داساں
 کبیر امید نہ رکھو پھوآن گئے لہناں دا پایہ

کو چہ نہ نال میچوں جائیں زار گزہ سلامت
۶ چیتا نہایت نہ نال کر کے آوے کچھ سلامت

غیب نشہ دے مارے دتے تفع بھی نہیں کا
۷ تفع چھپائیں اس واناہیں ہر کے عام ہو کانی

چرخے خانے طالب تائیں سوہنی گل ستائیں
۸ کہیے جوڑے والا قصہ بھول نہ ہر ہر جائیں
بھوک اللہ مکھڑے قیرے لایا حافظ تائیں
۹ دلیر آپ نکاریاں اتے جہات کرم دی پائیں
شرح

۱۔ دھیر چہ ہو نیا سے کہ توں ساتوں اپنی خیر خیر کوئی نہیں گھٹی۔ ہائے کینوں
قاعد بناواں چہرا میرا ستیہا تیرے کول لے جاوے :-
۲۔ میری کوشش تے ہمت تال تیرا وصل مینوں لغیب تہیں ہو سکدا ہوں
توں آپ اکا کرم کہیں تے میری فوجی بیڑی جتنے لگ سکدی اسے
۳۔ شراب دیاں صراحیال بھرے۔ پھلاں دی رست آگئی اسے۔ سوچناں
مانن دا اہم ہوا کیویلا ای۔ ایس لئی دور چلا۔

نوٹ :- "پیاد کی تھاں" پلندہ ٹھیک چاہو اسے :-

۴۔ میرے دل دی بیماری گل تتر گھان نال نہیں جا سکدی میرے روک ہا
علاج اہ دے کہ اک دو نکتے تے میٹھے میٹھے سیال نال ورجہ گالان
رولنے مینوں دے۔ میرے دگر دا اہم علاج اسے :-

۵۔ مستور مرد رہا ڈسے تے تڑپ دی مہراتے گرم اے۔ تیں ایتھاں ذلیل دنیا
داراں کو لوں چٹے نرے اے ڈنگر میں کسے برے دی کپہر امید کر سکدے اوچ
پشیاں۔ پتھاں۔ ڈنگر۔ جالور۔

حافظ پوری کہندے نیں کہ رب دے نیک بندیاں نوں ایتھاں دے نیک
کماں وارا پر رب ای دے سکدا اے۔

دنیا دے کتے کسے نوں کچے بدلہ دے سکدے نیں۔

۶۔ زاپرچی شرابیاں دی گلی دچوں پان پت سمجھاں کے لکھ جانا۔ راہ نہ ہو
کہ ایتھاں دی صحبت ہ کے تیں وی کچھ بدنامی کھٹ لو۔ اہتے ہیں
ای بدنام۔ ایتھاں نوں لکھ آن نال کیا۔

۷۔ توں شراب دیاں ساریاں بریاں دسیاں نیں۔ کوئی ایہی چنگیاں دی
دش۔ کچھ ایہہ دے کہ توں لوکاں دے طعنیاں توں ڈر کے اہرے
لاؤیاں توں چھپ رہیاں۔

۸۔ شراب خانے دے پیر میں اپنے مرید نوں کہو سو منی گل سنائی اے
کہ عشق دے خاص بھیت عام لوکاں دی محفل دچ نہیں کھولنے چاہید۔

۹۔ سو منے یار دے سو منے کھڑے نیں حافظ دے دل دی آگ دے
بھانڈاں دتے نیں۔ جے کر سادے نمایاں تے تیری مہر دی نظر ہو
تے اسیں لکھ دٹے ہ

غزل نمبر ۳۸

لکھ مرادوں میں سن تینوں دل واسوز پکاریں
 ۱ ادھی راتیں کریں دعا میں ہوسن دور بلا میں
 عاشق دانگوں نہوں سر تے بھانویں جھڑکاں دیسے
 ۲ اکڑ چا کر شہ آتش واسو جھٹا بھلیوے
 پاوی کامل عیسیٰ دانگوں روگ ہزار گرائے
 ۳ مرض نہ جے کر تینوں ہوئے کس دا روگ درخائے
 پردہ عالم فیدی والا کھل دا اس دے سینے
 ۴ خدمت کامل مرشد کیتی جس نے تال یقینے
 ڈوریاں سٹ خدا دے اتے چتا رکھ نہ کائی
 ۵ دشمن رحم نہ کرسی جیکہ کسی آپ الہی
 ستیاں لیکھاں مہتوں مینوں اتکا چاہن نہ اوے
 ۶ وڈے ویلے کوئی نازی میری عرض پچا وے
 حاطہ تے تائیں آئے مول نہ دلفول مٹلے
 ۷ شاید جاگے قسمت میری واسو عباد مجھلے
 مشرح

۱۔ توں اکھاں تے ہزاراں مرادوں پاویں گا جے تیں عشق دی اک دے بھانویں بال
 ویں تے ادھی راتیں اٹھ کے رب دی درگاہ رج دعا منگیں کراہیں ویلے دعا

منگن نال سب بلاد ال دور ہو جانیاں میں۔

دل واسوز :- عشق واجذبہ

حافظ ہوئی کندہ نہیں ہے کرتیرا عشق واجذبہ سچا اے تے توں مراد

پاویں گا :-

۲۔ سوئے یار دیاں بھڑکاں دواشتقاں دانگن کوئی لال نہ کریں۔ تے جو کچھ پیئے

مروال دانگن بھلیں ابھری مہروی اک نظر کھساں تے ہزاراں تکلیفاں توں

دور کر دیندی اے۔ تے ساریاں مصیبتاں جلا دیندی اے :-

۳۔ حیرا کامل مرشد حضرت عیسیٰ دانگن ہزاراں روگاں توں چھکا کر دیندا

اے پر جے کرتیرے دل وچ کوئی رنگ ای نہ ہو دے گا۔ تے

مرشد کنوں ٹھیک کریگا :-

۴۔ جنے یقین نال اپنے مرشد کامل دی خدمت کیتی حبیب اے سارے

بھیت اوے تے کھل گئے۔

عالم فیسی :- معرفت وچ تن عالم نہیں۔ عالم شہادت ادمنوں ملکوت کہندے

نہیں۔ عالم غیب :- جبروت :- اے عالم انوار :- لاہوت

۵۔ توں اپنے رب داسرا دھونڈھتے اڑھتے یقین رکھتے ہو رکھی نکر

نکر۔ حیراد شمن تیرا کچھ وگاڑ نہیں سکدا۔ جیکر تیرے تے میرے رب

دی نظر مول اے :-

۶۔ میری بو نصیبی تے میری بھڑی قسمت میں عینوں کسے تھاں دا نہیں لکھا

کوئی نہہر مسیحا ہے رب دیا بارگاہ وچ میرے دلوں عرض کرے کرتا

میرے تے دی اپنا فضل کر دے

۷۔ حلقہ اچھا بد قسمت اسے کہ اپنوں یار دیاں زلفاں دی خوشبو وی نہیں
اوندی سچے کہ سویر ویلے دی ہوا چلے تے شاید ایہہ بھگ جاگ اکھن پ
وہ صبا۔۔ برآمدت۔

دب و کار رحمت ہو سکتے کل مرادیں حاصل

غزل نمبر ۳

کل فرشتے جانڈے ڈھٹے وچ میخانے دھا کے

۱۔ مہٹی حضرت آدم گتھی نال شراب دلا کے

لوکاں خاص پھری مولا رہوں جو حسدوری

۲ میں مسافر تائیں دیتے پیالے بھر بھر لوری

شکر خدا دا محرم ہو یا اڈیا حوت بیگانہ

۳ سخی سخی خوراں بھر کے پیتا پیالہ چا شکرانہ

تتر دو پہنتر فرتے لڑ لڑ ہوئے تھلے

۴ چھوڑ حقیقت سیدھا رستہ پچا تھتے راہ کوئے

سر آسماناں مشق الہی کووں جا چھپا یا

۵۔ کنبی ہو لوکاں سیجھو اوڑک میں ول دھایا

راہوں کیکن میں نہ بھلاں تھو تکبر چا کے

۶ سیدھا رستہ پھلریا آدم اکو داند کھا کے

حیات و زندگی کے نہایت شاعرانہ بیان
 - مدد سے شاعر و نیا انداز پیدا ہونے سے

شرح

۱۔ کل میں دیکھیا کہ فرشتیاں میں شراب خانے سے لہر لیا ہوا سی۔ ایس
 لسی کہ اوتھوں مٹوڑی جی شراب لیاں تھیاں دی تھاں اوں سٹی نوں
 جہد سے مال حضرت آدم و ایت بتا اے۔ اوں شراب مال گھنن۔ گل
 گل کیسا انسان دے غیر و ج اکی رلی پیچ دی شراب میں گئی اے
 گل۔ اتل و ادالٹا۔

۲۔ کو فرشتے جہڑے رب دی بارگاہ و ج ہر دے حاضر رہندے ہیں۔ مینوں
 عشق دی شراب دے پیالے پھر پھر دے۔

۳۔ رب و اللہ لکھ لکھ شکر اے کہ میرے تے میرے یار دے و چکار چہڑا دنی
 وادنی واپدہ کوئی اٹھ گیا اے۔ ہن میں تے میرا ساک ہو گئے ال
 ایسے خوشی و ج عدال تھی۔ میاں میں تے رب و اللہ سجا لیا و مریاں
 پیاں ہیں۔

۴۔ مسلماناں ویاں نوواڈ نو لیاں، چہڑیاں آپس و ج لڑ لڑ کے پاگل ہو ویاں
 میں کو لڑ لیاں لب دے ستے رستے نوں چہڑا کے آپ اپنی فرض
 دے کچے لاک پتاں میں۔

حافظ جہڑی فرماؤں نے ہیں کہ ایہ مسلماناں و ج چہڑے ڈھیر مارے
 حب فرقت میں گئے ہیں لہذا نا مرہب مال کوئی دور وادی تعلق نہیں

ایہناں لال طوائیاں میں اپنے حلوے منڈے دی خاطر لٹے لٹے رستے
کڑھتے ہیں۔

۵۔ رب نہیں اپنے عشق دی امانت زمیناں آسمان لے پہاڑاں نوں پیش کیتی
پہ کسے نہیں ایس بھار نوں چان دی حامی نہ بھری تے اوڑک میں ای ایس
وازمردا۔

ایہدا انسان ای اسے تیر پڑا رب دے عشق دی آگ اپنے دل وچ لالیندا
اے۔ تے ایس راہ وچ جنیاں اوکڑاں پن بھل کے رب نیک جا
پیدا اے۔

۶۔ میں اپنے گھمنڈ تے غرور وچ آکے لیکن سدھے رستے نوں چھڈ نہ جاواں
حد میرے وڑوڈیرے آدم نہیں اک دانہ کھا کے تے جنت والا بدھا
رستہ چھڈ دیتا۔

آدم تے کنک دادانہ :- حضرت آدم بہشت وچ رہندے سن تے
اللہ میاں ایہاں نوں تاکید کیتی ہوئی سی کہ کنک دے بوٹے نوں مہڑ
نہ لانا۔ تے یوہ دانہ نہ کھانا۔ شیطان دے درغ لان ناں ایہناں کنک
دادانا کھاتا۔ رب ایہاں تے ڈاڈا غصے ہو گیا تے ایہاں نوں جنت
وچوں کڑھ دیتا۔

حافظ ہورے کہندے ہیں بیکر باوا آدم رب دے فرمان دے
باوجود بھل سکدا اے۔ تے دوجے بندے کیوں نہیں بھل سکدے؟

۷۔ جردی دنیا ہی اے تے جردا شاعری میں جنم لیا اے۔ حافظ دے

سوچنے شعر کسے شاعر ہی نہیں کہے۔

غزل نمبر ۳۳

روز اول دی سن قیرے نے بجات دیرانی ماری
۱۔ پھٹک مہلتا عشقے متا دج روکائی ماری
جھٹکا حسن ترشتے تائیں اُگا عشقوں خالی
۲۔ غیرت کر کے ہو یا آتش چا دج آدم بانی
مہلتا بیس بھی حاضر ہو یا پاؤں بعید لہلی -
۳۔ طوق اٹھا کے لعنت والا چا بقا دج گمراہی
عقل ہو رہی بھی بالں سگے دیوا اپنا آ کے
۴۔ بجلی غیرت گڑا گڑا آئی دج جہانے دھلکے
قالان ہو روکائی بھوڑا پتہ باغ بہا ساناں
قرصہ ہیں غمناکی ڈگا آہد فسر ہزاراں
۵۔ نکمرا اپنا دیکھن چاہیا دلبر دج جہا نے
۶۔ ڈیرا لایا آدم اندر کر کے کئی بہا نے
۷۔ دی حنا نقطہ عشقے والی خوشی منائی توئی
۸۔ آس لوکائی شادی دنیا بدی دل تدا پھنی
۹۔ شرح

۱۔ بھٹک مہلتا عشقے متا دج روکائی ماری - بھٹک مہلتا عشقے متا دج روکائی ماری - بھٹک مہلتا عشقے متا دج روکائی ماری

نوں و کیر عاشقاں دے دل وچ عشق و نہی اک دے بھانپ بن گئے۔

۲۔ جدوں رب دے حسن نہیں فرشتیاں نوں عشق توں اکا نکالی بھیجا۔ تے

رب نہیں آدم بنایا۔ تے ایہے خمیر نوں عشق دی مٹی نال گھنیا۔

جدوں رب نے آدم نوں بنایا۔ اپنوں اپنی خلالت دتی تے فرشتیاں

نہیں کہیا۔ ریا اسیں دن رات میری عبادت کرنے ہاں۔ آدم نوں پیراں

دی کیر لڑاے۔ رب نہیں جواب دتا۔ تیں میرے عشق دے

اہل نہیں۔

۳۔ شیطان آیا تے ربی بھیت توں گھن دی کوشش کیتی۔ کہ رب نہیں

آدم نوں کہوں بنایا اے۔ تے رب دے ایس کم وچ مین منج کڑھن

لگا۔ پروردی درگاہ وچ کے نوں دم مارن دی جا نہیں۔ ایس لئی

رب نہیں اوس دے گل وچ ہمیش لئی لعنت دا طوق پاوتا۔

۴۔ شیطان دے بعد عقل میں دی اپنا واہ لایا۔ تے رب دی قدرت

نوں دلیاں نال گھن لگی۔ ربی غیرت دی بھلی چمکی تے عقل اپنا منہ

لے کے رہ گئی۔

۵۔ دنیا تے دنیا والیاں دے جیتے وچ موجدال امتاں تے باغ بہاراں

نہیں۔ تے اسارے نصیباں وچ دکھ مصیبتاں اتے تکفالاں

فکراں نہیں۔

۶۔ جدوں رب دی لہو مرغی ہوئی کہ تہ اپنی سوہنی صورت دی جھدک

کے وچ جکے تے اتنے افسان بنایا دیے لئی صورتی رب دی بابت کہندے

میں کہ میں اک چھپا ہوا خزانہ ہوں۔ مینوں خواہش ہوئی کہ لوگ مینوں
جانتے۔ ایسے ہی میں محبت پیدا کرتی ۱۱

۱۔ عہدوں ماقظ میں دنیا تے دنیاوی خواہشوں کوں چھڑو تا اے۔ تے
مشق دے دے دے تے لے کے ہر شے تاگ دتی اے۔ تہو دی اہمیتوں
سچی خوشی نصیب ہوئی اے۔

غزل نمبر ۳۳

زاہد مجھے بیخون والا ڈر یا کل مینا ہے
تو دل قرار بھلا کے اپنے پیتے اوس پیا لے
یار جوانی والا اس دن مینے یلیا آ کے
۲۔ بدھی عمرے کیا بھلیاں عشق ہواں نے آ کے
عقل ایمانوں کڈھن والے راز الہی کھلے
تکتے اک حقیقی اندر سبھو مسئلے کھلے
۳۔ حسن بھلاں جس بیکل اندر عشق موانا ڈر یا
تھلوے شمع تے عاشق ہو کے آپداندہ سٹریا
خالی رہیا نہ گردید میرا شام صبح دے ترے
سوئی سچا اورنگ بنیا بنو مینوں بھڑ کے
۴۔ صوفی مجلس اندر پختے کل تمام پیا ہے
ایکے جیسے اندر ہلے سب تھیں اللہ نوالے

درجہ حفاظت تائیں لیا ورجہ حضور الہی

دل تے جان ہن دولیں پیچھے توڑ دوارے ماہی

مشق

۱۔ جگرے ورجہ بیٹھن والا زہد کل اپنے جگرے نوں چھڑ شراب خاتے ورجہ
اگیا تے اپنے سارے قول قرار بھلا کے اچھے پیارے بھر بھر کے پیتے
زہد پوری دکھاوے دی عبادت چھڈ کے رب دی معرفت دل آگئے
نہیں ۵ یہ سمانہ ۵ پیار

۲۔ اترے جوانی دے دنال واسا غنی امیوں خواب ورجہ اکے رلیا تے بڑے
ویٹے نو پھر عاشق تے دیرانہ بن گیا۔

زہد جوانی دے دنال ورجہ دی سوہنیاں صورتاں تے عاشق سی بڑھے
ویٹے پھر امیوں عشق لگا۔ پر ہن جوانی دی مستی نہیں سی۔ ایس
نئی اوہ عشق ربی عشق سی ۵

۳۔ رب دے او بھیت جنہاں دے کارن انسان عقل تے ایمان گرا دیندا
اے۔ اترے عاشقاں نوں اونہاں داک مکہ دی حل ہو گیا تے اہ سارے
میلے مسائل بھل گئے۔

عاشقاں دا مذہب دکھاوے دی عبادت کوں بالکل دکھراے ۵
۴۔ چھٹلاں دے سمیٹن نہیں بلبل دے تن من نوں عشق دی آگ ورجہ ساڑ دتا
تے شمع دے جھن تے پروانہ عاشق ہو گیا تے چند جان اوس توں گھول
گھائی ۵

۵۔ رب دیکھ کر شکر ہے کہ میرا سویرے شام دیکھے دارو تار ب دے
 درگاہ دی زاری تے عاجزی کرنا قبول کرنا قبول ہو گیا اے ۔ تے
 میریاں اکھاں پرچوں ڈگے ہونے منجوں پچے موتی بن گئے ہیں ۔
 جے کر بندہ پچے دل نال تویر کر دے تے رب دی درگاہ صبح و رو
 عاجزی کرے تے رب دی بارگاہ صبح بچتا دے دے ایہہ منجوتیاں
 توں زیادہ قیمت پانڈے نہیں ۔

۶۔ صوفی پوری ہرے ایسے کل تیک بھریاں مجلساں تے محفلاں وچ
 شراب دیاں صراحیوں تے پیلے توڑ رہے سن ۔ انہاں اک گھٹ شراب
 پیتا تے دنیا جہاں دیاں مغلل انہاں دے داغ وچ بھر گیاں تے
 اندھ سب توں ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ دیکھ ہو گئے ۔

جرحہ ۔ گھٹ

۷۔ حافظ رب دی درگاہ را مقبول بندہ بن گیا اے ۔ تے مشق دے
 دیار وچ اہام چہ کھیرا چا ہو گیا اے ۔ تے ایہہ جند جان دوزیں
 سوچے یار دے دھارتے جا پڑے ہیں ۔

غزل نمبر ۳۲

لیٹھی دی سولہ دیکھی تون سانوں سانوں
 آنکھ تیرا مہارت میل دیکھی شراب لیادیں

۱۔ کل نہ اس دا رچ میخانے اک پیالہ سجادہ
۲۔ دے نہ بدے اک پیالے داہ واہ ایہ سجادہ

تاج شہاں وچ خطرہ سردا دھندلے بوہت کھیلے

۳۔ لچ کر کے ایس کلاہ دی چلتا کون مہیڑے

بڑ دوئی دی کدھ دے تھیں وچ دینار جھوڑی

۴۔ لکھ کر وڑیں مہتہ نہ آوے ایہ پیالہ توری

وچ امید وصال پیارے یہوں لگاؤں سوکھا

۵۔ سلاں توں بھی سانویں تاہیں دم جڑاں سوکھا

گوشہ پکڑ قناعت والا کتے کل کل بساوی

۶۔ پلک غمی دی مل نہ وکدی عادی حیات داری

حافظ و انگوں ڈھونڈ قناعت حرص تو دینا رکھیں

۷۔ سیٹے آگے منت کرنی سانویں بیس نہ رکھیں

مشرع

۱۔ دکھاں دی اک گھڑی داخل مارے دینا دی نہیں ہو سکدے ایہیں حیر

گودھی دیچ کے شراب پیا ایہیں اوہوں پیاں تے ساریاں نکراں توں آزاد

ہو جاواں تے سبے چندا دل توں لاہ دیاں

۲۔ دکھاوے دی منات اتے کسے چکے انعام دی خاطر وچیر یاہنت ہدی

نیت شراب واک پیالہ دی حیر ایہ مہیڑے ہاں ہاں وچ لک

پیالہ دی مل نہیں رکھدا

علاقہ ہمدانی کینڈ کے ہیں۔ طاہقانوں کے نزدیک اللہ عبادت جہد سے

درج دکھاوا پایا جاوے۔ یا جہڑی دوزخ دے ڈر یا بہشت دی

خاطر کرتی جاوے۔ رہا میری ہوگا۔ وسیع اور قبول نہیں۔ رہی پریم دی

شراب واک گھٹ اپنے کو لیں ہزار درجے پیگاتے :-

۳۔ بادشاہ کا داماد جھوٹے بہن کا کچھ سوکھا نہیں۔ ابد سے دھچ نکھاں

محبوبوں کے لئے کچھ بڑے تئیں۔ ایسے ہی اللہ دے آزاد بندے کو بھی ایسی ہی

خواہش نہیں کروے جسے ایسے دواہے دی مصیبت مل نہیں لہیے

۴۔ بیداری باریگاہ و ج حاضر ہو کے اپنے دل و چوں خودی تکبیر تے نہیں

کے دے۔ یہی پیغمبرِ مافوقی پلہ کا تھا جسے کروڑوں روپے خرچ

کے وہ نہیں تھے۔

دنیا کی دولت مال و ملوث اپنے رب کو نہیں مل سکرے۔ اوتھتے تے

جاناں دے گھر

۵۔ یار دے من دی خاطر کھیاں لایاں نے سوکھاں میں تے یاری کرنا

آسان اسے چھوڑ دیاں گھڑیاں ڈاھڑیاں اوکھیاں ہیں تے

میرے قہر اور اہانت و عداوت کا کوئی اثر ان کی نہیں ہو سکتا ہے۔

یہ ہے دنیا سے جینے والوں کو آزاد چاہتا ہے اپنی قسمت

تے غم کو چھوڑا۔ تہی تجھ سے پیار ہے کہ درد و غم چھو جانگے۔ دنیا تے

مقامی اور ریاستی سطح پر حکومتوں کی طرف سے ایسی سرکاری اور نجی

۱۔ اپنے دل میں ساقی و مومن الہام الہم کر دے۔ تسبیح آگے تلی پڑنا

مرجان دے برابر اے۔ تے نکھان تے ہزاراں روپے دی ایہہ دل نہیں۔

غزل نمبر ۳۵

ندت ہوئی سوانی ہویاں کارن اک پیارے
۱۔ کچھڑ مباتک شہر ڈھنڈورا انویں پئے کٹلے

پیر منٹاں دے کول کھڑی ہیں گل اک مشکل بھاری
۲۔ نال نگاہ دے حل مہر ہویا اک سے واری

ڈھٹا اس نول موجاں اندر مہر پیالہ توری
۳۔ کھل دے اس نول اندر اس دے سوا مہر خٹوری

پچھیا میں تانول کدوا یلہا ایہہ پیالہ
۴۔ آکھن گئے روز ازل تھیں آج اہ نہیں کٹالہ

شاہ منصور محبت اندر سولی مشقے چڑھیا

۵۔ حبیب سخن دے ظاہر گیتے ایسے پاوں پھڑپھڑا

قدسی روح ہے نازل ہووے آکے غیراں آتے
۶۔ عیئے وانگول چا جگاون ہیراں اندر سنے

پچھیا میں سخن دے کولوں زلفاں نول کیہہ حاصل

۷۔ آکھن لگا حنا فط شاکی رہے الجھال دھج دا غل

مشق

۱۔ اک پیلے دی خاطر جو کمال تیرے صدائے صدا کردار مہیا ہاں۔ بال تے
گو دی دا ویج اے تے میں مارے نگر وچ اہنوں دھونڈھ تھکیا ہاں
نے داہرے دیال مصیبتاں بھل رہیاں ۵

حافظ ہر دے کا چند سنے ہیں سو مٹا یا رتے من وچ دس رہیا اے جے
کہ نبدہ اپنے من نوں صاف کر لوے۔ تے اہنوں کوئی ہو رہ ہمارا
لیہن دی لڑ جہیں۔ اویہ سب نوں جا ملدا اے

۲۔ مرشد کامل دے کول میں اک دڈی اوکڑے کے گیا لوہیں۔ اک اور
چاہر دی نظر کستی تے ساریاں مشکلاں حل ہو گیاں ۵

۳۔ میرے مرشد ہیں نور سی شراب دا اک پیالہ مہتھ وچ لتا ہو یا سی
ایس پیلے دے کاراں معرفت دے لکھاں بھیت اوں تے کھل رہے
سچ معرفت دی شراب پیتے دنیا دے سارے بھیتاں توں

واقف ہو جا

۴۔ مرشد کدوں میں پچھیا کہ ایہ پیالہ تہاں کدوں پینا شروع کیتا
اونہاں جواب دتا ازل دے دہانے توں ایہ پیالہ ملیا ہو تیا
میرے کوئی نواں قصہ نہیں۔

۵۔ سوچنے پر دے عشق دی خاطر منہ نہیں پھانسی دا پھندا اپنے گلے
میں لٹا دے تھیں ہو گیا۔ ہمارے ہاں ایسا کسا کہ سوچنے بھن دا بھیت
حب و محبت کا پھندا ہو گیا۔ چہرے عشق دی سکر دے نہیں سن۔ ایس ہی

اور کبیر لیا سکرے سن تے پھیاں تھاا منصور نوں مولیٰ چاڑھ دتا۔
 منصور۔ اک وڈا صوفی ہو گیا اے۔ جنہوں غلیفہ بغداد دے حکم ناں
 ناں مولیٰ دتی گئی اوتناں دا برم توں سی کہ پھیاں آقا الحق دین رب
 ناں اکپیا سی۔ چہڑا شرع و کا نظر وچ اک وڈا گناہ اے۔
 ۶۔ رب دیا ہر جہدے تے وی ہووے مادہ حضرت عیسیٰ دیا گن مریدا
 نوں زندہ کر سکدا اے۔

قد سی لوح۔ حضرت پیرا نکل چہڑے خدادا پیغام الوہیے پاک نبیاں
 کوں جیائے تیں رب دیا ہوا

عیشے۔ اک وڈی شان والے نبی وانا وک۔
 ۷۔ میں سوچنے مین کو لوں پچھیا کہ کادیاں کادیاں زلفاں توں کچھ حاصل ہووے
 اے۔ مینے جواب دتا کہ حافظ عشق دے جہاں روح پھسپس رہوے۔
 زلف وچ پرو۔ محبوب دے پھرے دے پروے عشق دیا ایک ذل
 ہو تیز کر وے نہیں۔

غزل نمبر ۳

بادہ عشقے والا پھتا سو مہنا نہیں پچھیا کتیا نا نا کہیہ
 اے محبتیں رنواں اترو میٹھے ظاہر ہوئی وچا نکھڑا ہوا۔
 ۱۔ مہنہ تکر سو میاں دل تھوہن کلا مینہ شکر پھوہن بھلا کے
 ۲۔ مہنہ تھوہن پھوہن پھوہن پھوہن پھوہن پھوہن پھوہن پھوہن

تھے مٹانے کے لئے ہاتھ لگا کر لالہ
 ۳۔ جیسا کہ میں نے پہلے ہی بتا دیا تھا
 کئے ہمیشہ نہ مڑ کے آئے ایسے جہانوں کے
 ۴۔ تخت لوہاں دے پورے مٹی دانگوں بھر کے
 ۵۔ اک پاک شراب اڑائیے جہوں ہو کے باہر
 ۶۔ شاید دنیا اندر راز اپنی ظاہر
 حافظ آتے جو کچھ آیا جانیں کہیہ زمانہ
 ۷۔ مندی نظروں عاشق کو کال اٹھ دھماکہ
 شرح

۱۔ سوئے ہیں دی مشق والی شراب پوری چھپے پنا کھ چنگا نہیں لگدا
 حکم کھڑے دنیاں مستان دی عقل و جی بیٹھنے سے گج کے پی ۔
 ۲۔ دنیا سے کبیر سے چھڑ کے اپنے دن و چوں ساریاں نکراں سوچاں
 بھان تے دلیلاں لڑھوے۔ کیرل بوروے وڑے بخو میاں تے
 حکیمان ٹل لایا پناہاں دے کج بڑ پلے نہ پیا ۔
 ۳۔ البان اپنی پوری عقل دے نال رب واکوئی بحیت پا نہیں سکدا ۔
 ۴۔ یہاں سے عاشقاں تے اسپی کہ ہر دی نظر سچلی ہندی اے تے
 ادھان دیاں اکھالوں ماسکے پردے لہ جائے نہی ۔
 ۵۔ شرح شریف دلی مشق نظریہ دی درجہ ہیں ۔
 ۶۔ کج بڑ پلے نہ پیا ۔

دے بھرے کر۔ کیوں جو ایہ دنیا دو چار دھاڑے دے دے آتے آتے
 بہن تے جمشید دی شان والے بادشاہ آئے۔ تے دیا چھڑا نہاں
 نوں جانا ای پیا۔

بہن تے جمشید۔۔ ایزان دے تھے کمانیاں دے دو بہت
 مشاہور بادشاہ۔

۴۔ لالہ دا پھل ہو رہے دنیا دی بے وفائی توں واقف ہو گیا اے
 جو اوہیں نہیں شروع توں لے کے اخیر تک شراب دا پیالہ اپنے
 ہتھوں نہیں چھڑیا تے ساری زندگی انج ای بنا دتی اے۔
 لالہ دا رنگ لال ہوندا اے تے شکل بالکل پیالے دکن۔ ایس
 واسطے ہو رہی کہہ دے میں اہنے ساری عمر شراب پین وچ بنا دتی اے
 کیوں جو اپنے جاندا اے۔ کہ دنیا وچ تہ نہیں رہنا تے نہ ٹوٹاؤنا اے۔
 ۵۔ جمشید تے لیانی بادشاہ ایس کوڑ جہاں توں جا کے مڑا تے واپس نہیں
 آئے۔ تے نہاں دے تخت دی مٹی نال مٹی ہو گئے۔
 کئے۔۔ کیانی خاندان۔

۶۔ آفتوڑے جو لہی اسیں عقل توں بواب دے کئے شراب پیوئے
 ہو رہے ایسے وچ ای اسادی مشکل حل ہو جاوے تے تے تہی بھیت
 اسوڑے تے ظاہر ہو جان۔

۷۔ رب دے عشق دی راہ وچ جو کجھ مائل تھیتی آئے۔ دنیا اونوں
 سکیرہ جلتے۔ عاشقان دا بیل اند آپ آئے ایس مٹی لکلاں دی بیڑی

نظر نہاں داکٹر وگاڑ نہیں سکدی۔

غزل نمبر ۴

بروے زگس مست تیر کا دے تاجاں تھماں والے

۱۔ لٹے تیرے تھیں بھٹے ہوئے نہاں عقلاں والے

تینوں واصبا نے کیا مینوں گر نے ظاہر

۲۔ عاشق تے معشوقوں کوئی پردہ اک نہ باہر

لگے دیاں ہو یاں جا کے دیکھن زلف تیر کا دے تھلے

۳۔ سنجیدہ کہنیوں سے ہوئے عشق تیرے درج بھٹے

زاہد جات اکڑ دستیں شکنی مول نہ بھاوے

۴۔ خالص خاص حضور کی ادا بیہڑا عجز کماوے

بہشت نصیب اساوے ہوسا نابہ چھوڑ بکھڑا

۵۔ سخنش لائق ادا ہو سی خاص گناہیں بیہڑا

اکڑیں بھن دا عاشق ناہیں درج لوکاں

۶۔ عشق تیرے تھیں بھنیں پاسیں خلقت بیچ دکائی

پیرا حضور بوہڑا مینوں میری مام دہائی

۷۔ لوکاں تاہیں وصلوں بجز مینوں داغ خدائی

۸۔ آتے جانے ٹکر نہایتے ساری کل کل سنکے

۹۔ مکیوں کوہاں دامن ہند سے بھرے اندر سکے

غزل نمبر ۱۳

منکر میں شرابوں ہموں ایہ گل کین بھلے
 اتھور نہ نعمت اس توں چنگی اندر عقل نہ آئے
 چھڈ کے زہر لکھایاں راتاں اندر راگ توں
 ۲- تو یہ کہہ نہی ہن کیہ آکھے اوئے بچ توں پالال
 زائد جیکر رنڈ نہ بنیا اس دی کیہ شکایت
 ۳- عشق محبت والا پیالہ مل واناں عنایت
 رستہ طرف مینخانے لکھانہ سی ہیں ہن تائیں
 ۴- نہیں تال اس توں پہلاں چھڈ واراہ عبادت تائیں
 مندر ہاں میں پیر مغاں دا جس نے بصرم گویا
 ۵- پیر اساڈا حق اساڈے کردا کم سوا یا
 زائد تائیں شنجی شاخ میوں عجب ریتیمی
 ۶- گلے خبرے کپڑی مہدی رب دی خاص کریمی
 آکھیں راتیں مول نہ گنیاں زائد چیتا لائی
 ۷- یادہ حافظوں نہ پوئے مجھے جے بھلائی
 فخر

۱- میں شراب پین توں کین منہ موز سکنا ہاں ساہ گل تے میرے دہم گان
 بیخ دی نہیں آسکدی۔ کیوں ہاں ایس دنیا رج ایس توں چنگی نعمت ہور

کھڑکی اسے !

شراب توں مراد بلو پیم اے ۔

۲۔ میں زہر عبادت چھڑکے کئی راناں تو اداں بلووں سو جئے اتے سوادے
شرسنن وچ گزار دیاں تیں ۔ ہن میں ایس کم توں کیوں تزیہ کر
سکتاں ۔ ایس دستے نوں کیوں چھڑ سکتاں ۔ ہن تے ایسے لچ

نوں پال رہیاں

۳۔ جے کہ زہر پور کار بی پیم دے رنگ وچ رنگے نہیں گئے ۔ تے
ایہوے وچ بیجاں دا کوئی دوش نہیں ۔ ایہہ مراتب تے رب دے
خاص فضل تے کم مال اکی ملدا اے ۔

۴۔ میں تھڑے دالاے عبادت وچ گزارے تیں بے خبری وچ گزاراے
میں ۔ کیوں جو ایس توں پہلے مینوں شراب خانے دارستہ معلوم اکی
نہیں سی جے معلوم ہوندا تے عبادت دالے پاسے کوئی نہ آؤندا ۔
سوا شراب خانے جاندا ۔

۵۔ میں تے اپنے مرشد کامل دا چاکر ہاں ۔ جئے میرے دل وچوں شک شبہ
تے دیم کڑھ دئے ۔ اپنے میر توں بند جان گھوں گھا جیہڑا ساڈے
تے کتیاں ہر بایاں کردا اے ۔

۶۔ ناہتے اپنی آکڑ اتے اپنی عبادت دے مان وچ اے مینوں دی
اپنی عبادت دے ۔ کیدہ جانے رب گہریاں کتاں وچ راضی اے
میں ۔ ہن میں کیوں کہ جیکر حافظ شراب دیوے تے ڈاڈا چنگا

کم کریگا۔ ایسے دکھ غصے سے چنتا دے کارن میں ساری رات اکھیاں
 وچ کڑھی تے اک گھڑی وی سوں نہ مکیا۔

غزل نمبر ۳۹

- ۱۔ منہ چپکا کے دلیر بننا کم نہیں کوئی سوکھا
 ۱۔ شیشہ رکھنا مشکل ناہیں بن سکندر اوکھا
- ۲۔ والوں بھی بار بار ہزاروں ایتھے باتاں چاہیں
 ۲۔ سر منا کے سب رہندے رہندے قلف و اکن
- ۳۔ پانی اکھیں اپنی انور ڈب دا غوطے کھلاواں
 ۳۔ چل دے ٹول نہ ڈوٹ گئے پانی سبھو دا گکھلاواں
- ۴۔ چاکر بزورہ دل عقیں ہو یا میں اس بوند مولا فی
 ۴۔ کہیا گروہی صفتاں والا جیہٹ سڑا بیج گدا فی
- ۵۔ توں قرار نہ کتیا رکھتیں پالیں خوب وفاؤں
 ۵۔ تہوہ لوکا فی والے سچے درقن پئے جاناؤں
- ۶۔ بندگی و انگ مزدوراں ادھتے کوئی نہیں کفایت
 ۶۔ یار پیارا آپے جائیں رستہ مقدر جنت بیست
- ۷۔ شعر حافظ و امطلب ہو سی اوسے آتے ظاہر
 ۷۔ آپ بھی جیہٹ شاعران و انگلیں ہنکی شاعران

۵۔ توں اپنے قول قرار تے پکار رہیں۔ تے ونادی رستی نوں مہتوں نہ چھڑیں
بھانویں سمجھتے ظلم تے ستم پئے کرن۔

حافظ ہو رہی کشدے میں کہ نقیر جہدے دل و ج رب دی محبت دے
نال ہراک نوں پیش آوے۔ بھانویں دنیا والے اہل دے تے ظلم کرن تے
ستم ڈھان ۵

۶۔ رب دی درگاہ وچ ضروریاں والی بندگی جہدے کسے دیکھتے انعام دی
خاطر کیتی جان دی اے "دی کوئی قدر نہیں۔ مالک بخشش دے سارے
طور طریقے جان دے ۵

۷۔ حافظ دے شعر صرف اوہو بندہ ای سمجھ سکدا اے جیہڑا شاعراں
وانگن شعر دی موجد کھدا ہووے۔ اناڑی تے بے علم لیہاں نوں
کیہہ سمجھن۔

غزل نمبر ۴

منبر آتے چڑھ کے واعظ منہ سوہنے کر دے

۱۔ نکل مسیتوں اوہے دیلے دنیا پچھے فرودے

ناقل بندے کوں پچھیں ایہ توں مشکل بھاری

۲۔ سانوں توبہ دس کے کامنوں بخش دے اپنی داری

چاکر مال میں پیر مغال واندے جس دے گھر دے

۳۔ بے پرواہی اندر میں کھنڈ نہ دے

چھوٹا بچہ چڑھے گا میں آج بیاہ رہی ہوں
۱۲ گانگوں کے بناؤں اور مجھے دھڑا کس پیمانے

۵۔ دل تھیں کڑھ دیلاں بچھو آؤ گے تاں پیارا
۶۔ پتھر تھیں توں فرشتے درمیان سے اٹکے
۷۔ زمیں آسمان تھیں گھسی باد سے نال کر کے

۸۔ کوڑے دیے عرش نگار من کے ہوئی شادی
۹۔ کون فرشتے اپنی اپنی شر حافظہ سے یاد
شرح

۱۔ لاں تے مولیٰ منبر اترتے چڑھ کے سوہنے سوہنے مسلے کر دے نہیں پر
مسیحوں نگلیاں ای آپ جھڑے کم کرن لگ پڑے نہیں
حافظہ پر رکھ کر کئی کئی گناں دیاں دیاں رکھ دے دے
کوٹ گل پاتے پگڑ سر تے جھڑے متھو دج مڑاؤ ڈالے۔ وارھی
تے متھو پھر پھر کے جھڑے چڑھ کے پڑاؤ دھڑا کر دے نہیں۔
کچھ کھنڈے نہیں آپ ایہ کے تے عمل نہیں کر دے۔ شکل ہوشاں تے
کر کوٹ کا فراں ادھان لٹی ای آکھیا جاترا اسکے۔

۲۔ منبر وارہ لکڑی لکڑی سیج جھڑے تے میچ دج مولیٰ کھڑا ہو کے
دھڑا کر دے۔

۳۔ پتھر تھیں توں فرشتے درمیان سے اٹکے۔

کوں جا کے ایسے مشکل نوں حل کرینا سکادہ ہمارے ہونے والے تھے اور عاجز رہا
 جہرے دینے راتیں دوکانوں کی گھڑے میں تیر کر دیکھ کر وہ آپ
 کیوں تیر نہیں کر دے

۳۔ میں اپنے اوس مرشد کامل دا غلام ہاں۔ جہڑے مہر دی پا کر سونے دے
 ڈھیروں اکھ پٹ کے تکرے دی نہیں ابدی خواہش کرتا تاں کدھرے
 رہیا

۴۔ جہرے دا پہنا چھڑ دے تے شراب خانے دے آجا۔ کیوں جو ادھے
 اکڑا ای پیارہ پین نال آدمی تھیروں بادشاہین جاہرا لے ایہ بادشاہت
 دل دی بادشاہت لے۔

۵۔ اپنے دل چول سارے شک شبے تے فکر کدھ دے تاکہ پیرے
 دل وچ سوہنایا آوے۔ جد تک تین اپنے دن وچوں موہ پایا دا
 خیال نہیں کڈ ہو گئے۔ تونیک رب تادے دل وچ نہیں رس سکدا۔
 ۶۔ فرشتیاں وی عشق دے شراب خانے دے وچ پہ کے اٹھ لاہند
 کرو۔ کیوں جو حضرت آدم دی مٹی ایسی شراب نال گھسی گئی سی۔
 حافظ موری کہندے ہیں کہ رب میں حضرت کیم لوں تہاؤں چھڑ کے
 جو اپنا خلیفہ بنایا تے ادھنوں ایڈا رتہ رتہ ایدہ تہاؤں کا رن
 سی۔ کہ ادھناں دی مٹی ایسی شراب نال گھسی ہوئی سی تے جے تیں
 دی مرانہ چاہندے اتے عشق دے شراب خانے دل اکھس
 ۷۔ سریر ویلے نال اسمان تے بڑا رولا پیار گل کیوں تھرتھتا چھوٹا

ماؤں نے شر پڑھ رہے سن نے ادھ سن کے سناؤں بڑی خوشی ہوئی۔

غزل نمبر ۱۱

فارغ کھڑا میاؤں ہو یا اندر عشق الہی
 اور وصل و بھوڑے تالوں پہلکا عشق نیارا ماہی
 ۱- عشق حیرے و لے اندر کٹھا ڈروا مول نہ قاضی
 ۲- کچھ پرواہ امیراں تائیں میں غریبی راضی
 قبلہ جا نماز میری دا آہود یار پیارا
 ۳- تجھ دلہ عاشق تیرا سب قص ہاں تیار
 دوہیں جہاں میں نال پیارے دل دی اُفت لائی
 ۴- مدد خ آئے بہشتاں حواں بھگڑا میں نہ کائی
 ریح دست مولا ہو یا جھڑا جسموں قالی
 ۵- رکھ علاحد فارغ ہو گئے جا نہیں آلو جانی
 خصلت موان والی سیکسپں ڈڑیں مول نہ صورت
 ۶- عاشق تائیں عشقے اندر بھگڑا نال نہ صورت
 عاشق جے کہ نام رکھا دیں حافظ کہو دوبارہ
 عاشق عبادت تائیں جا پے کھرا بیلن نکارہ
 مَسْرُوح

۱- یہاں سے عشق اندر میں کھرتے ایساں توں آلا ہو گیا ہاں سے دل

دیاں خوشیاں تے دھچھوڑے دے دکھاں دی مینوں ہن کوئی پرواہ
نہیں

۲۔ میں تیرے عشق و اما ریا ہو گیا ہاں۔ مینوں قاضیاں اتے مفتیاں واکیم
ڈر۔ میں تے اک نماں تے عاجز ہاں تے میں ایسے حال وچ مگن ہاں۔
تے مینوں دولت و نماں دی کیم پرواہ۔

۳۔ سوچنے یا روئے دیکھ میری نماز پڑھن لسی تبتہ نہیں میں تے تیرے عشق
وچ مشکل سرت گوا بیٹھا ہاں تے سب لوں الگ ہاں۔

۴۔ میں تے سوچنے یا زناں جو نہر لایا اے۔ مینوں دوزخ بہشت تے
حوراں قصوراں نال کیہ واسطہ۔

۵۔ ربی پریم وچ جھڑنگیا گیا اے جیڑا اپنے من نول خواہتاں توں
پاک کر لیا اے ادہ دنیاوی ساری مصیبتاں تے بکھڑیاں توں لکناو
ہو کے رب نول جا لیا اے۔

۶۔ رب دے نیک بندے صورت دے نہیں میرت دے غلام ہوندے
نہیں۔ عاشقاں نول صورت شکل نال کوئی واسطہ نہیں ہوندا۔ ادھتے
تے دلال تے سودے ہوندے نہیں۔

۷۔ حافظ جی جے کہتیں رب دے سچے عاشق او تے ایس گل تے پکتے رہو
سچے عاشق دے تائیں کفر تے ایمان نکارباں گھاں نہیں۔ اوہوں نے
صرف رب چاہیدا اے۔

غزل نمبر ۱۱

- ۱۔ بوج ندی شرابیے عطیں صیب دے ساڈی کشتی
 ۱۔ تھکڑا شور کھاروا پائیں چندوں تاقی مفتی
- ۲۔ کشتی بادے اندر مٹیں مینوں ساتی پیارے
 ۲۔ نیکی کر کے کھوہ وچ مٹیں کہندے عالم سارے
- ۳۔ گلی مینخانے نوں میں بھدیا بھل جھلیکے یارا
 ۳۔ نال کرم دے دت چاوتیں رستہ اورد تیار
- ۴۔ لالو بھل مسطر پیارہ ایسا بخشیں ساتی
 ۴۔ پھل گھابی اندر ہودے جس نوں حسرت باقی
- ۵۔ مستی پایاں اندر ڈبا رسم کریں یا سائیں
 ۵۔ ایس نمائے جیوڑے آئے بھات کرم دی پائیں
- ۶۔ میت میری قبرے پاس چک جنازہ سارے
 ۶۔ مینوں تے مینخانے اندر مٹ دھج مٹیں پیارے
- ۷۔ وال برابر بھی جے دیکھیں سحاکظ دی گمراہی
 ۷۔ تاپو اس نوں کر کے پائیں زلفاں والی پچا ہی
- مشرع

- ۱۔ آتے ماڈھی جیون تیا نوں شراب دکان دی وچ مٹ دے تے تانیاں
 ۱۔ تے ختیاں دے تن بدن وچ آگ لاکے انہاں وچ دی جوش بھرے

۲۔ سوہنیاں سجناں مینوں شراب دی کشتی اندر میں۔ کیوں جو نیکی کرتے
دیریا وجہ سٹ شاہد اکھان اسے۔

۳۔ بھل چلیکھے میں شراب خانے دی گلی وارستہ بھل گیا امان تے میرے
مولا توں لیتے مہرتے کرم مالی ایہہ وجہ رستہ مینوں پھیر رکھاتے۔

۴۔ مینوں لال رنگ دی خوشبو کال والی دہی شراب بخش جنوں دیکھ کے
گلاب دیا بھل دی شراب جاوے۔

۵۔ تریا میں گنگناں وجہ گوڑے گوڑے ڈبا ہویا مال۔ ایس عاجز تے
نمانے تے مہر دی نظر کریں۔

۶۔ لکھوے ایہہ دہرے کے کہرن توں بعد میری میت توں اوکے تیر وج
دب دیگی۔ سوہنیاں سجناں مینوں تے شراب خانے وجہ کسے منٹ دی
سٹ نہیں۔

۷۔ جے تھیرا صاحب قتلہ اندر وال برابری وی گھر ہی ویسے متے اوہنوں بندھے
راہ پان وال اکو اسی طریقہ سے۔ کہ ہونوں اپنی زلفاں دی پھاہی وجہ
پھسا لیں۔

غزل نمبر ۳۴

چنچل ہار سے موہنے موہنے لٹ لیا دل ساڈا
اجھوٹیاں توں قراراں والا تاجن خوئی ڈاڈا

چاک پیرا من جو منیاں توں ہووے چا صدقہ لے
۲۔ خوتے زہر ریاضت لکھاں شخی واسے کپڑے

عشق فرشتہ جانے ناہیں ساتی کریں سہارا

۳۔ جام گلابی بھر کے پائیں آدم اندر یا را

میں فقیر غاناں عاجز ہوگا آؤں ہرے

۴۔ باجھوں اس عنایت تیری ہو نہ پتے میرے

ہفت خاص میخانے میرے کل ایہ گل سنانی

۵۔ متن رضا خدا دی میرے حرف نہ کہیں کائی

کفن میرے اندر بھیں اک پیالہ یا را

۶۔ نکر تو د قیامت والا دل تھیں اڑسی مارا

عاشق تے مشوقاں اندر پردہ نمون نہ کائی

۷۔ سقا فط خودی کہنجا کے اپنی دیکھیں وت صفائی

شیر

۱۔ اک شرخ پیل چیلے دبیزیں اماڈ اولی اسے ڈاسے اماڈ اولی غورنی

قالتے توں قرار مانجھو اسے

۲۔ سوہنے یار دے کپڑے لہریاں توں زہر ریاضت والیاں کئی گڈیاں

قربان ہو جان گئی لہو دیکھتے دی مہلات تے جھوٹے زہر عبادت

نہ کہہ دی عشق زہر دے چنگاں

سویا سالیں فرشتے عشق دلی مار کیتے عائن آئیں دی اول شراب دا اک پیالہ

بھر کے حضرت آدمؑ کی مٹی و جی پاد نہیں ۔

عشق و عاشق بندے تھے رب و اوستے ۔ رب تھے فرشتیاں و انہیں تشریح
مٹی پھیلیاں غزلاں دیکھو ۔

۴۔ میں عاجز تھے نمازاں تیرے دوار تھے آڈیگاں پیرے پیرے کہیم باہجوں

میرا مور کوئی مہارا نہیں ۔ ایسی مٹی میرے مولا میرے حال تھے رحم کر ۔

۵۔ کل شراب خانے و دوا منیوں غیب دی آواز آئی ۔ کہ رب دی رضا من
کے اپنے نصیبیاں تے شا کہ ہو جاتے کسے گل تے اعتراض نہ کر ۔ تقدیر
توں کوئی نہیں نہیں سکرا ۔

ماقت :- غیب توں آوار دین والا ندرشتہ ۔ رضا ۔ رب دی مرضی

۶۔ میرے کفن و ج شراب و اک پلہ دکار کو دینا ۔ کیوں جو میرے دل و پول
قیامت دے دھارے دا پول تے چیتا اڑ جائے ۔

۷۔ عاشق تے مشوق دو بند تے اک جان ہوندے ہیں ۔ ایسی مٹی حافظ
اپنے دل دیوں ہیں کلام کے عاجز بنانے بن جاؤ ۔

غزل نمبر ۴

گل سناٹی ہفت مینوں گوشے و ج میخانے
اسمعات کوئی رب تعمیراں پیر بہر پیمانے

اللہ سائیں سماعت کوئی کھڑی دل بہشتے

۲۔ ایہ خوشخبری رحمت والی دسی آن فرشتے

کھنٹی ایسی سیالفت تائیں نے پھل وچ میٹھانے
۴۔ چکر کھا کے رخصت ہووے پی کے لال پیمانے

رحمت میرے مولا والی پاپاں بھتیں وڈیہی
۴۔ نہ کر راز الہی ظاہر اس وچ چپ بھلیری

بھانویں وصل سخن واصل دا تاہیں نال کمانی
۵۔ پھر توں بہت کردا جاگیں جتنی نبھدی جانی

حلقہ زلف سخن دا پاماں کشیں برویاں راکن
۶۔ وڑ میٹھانے بھتیں نہ چک شال سبیں ایہہ مردیاں تاکن
رہی مافقہ والی مولوں پاپ نہیں کچھ بھارا
۷۔ میب پھپھاون والا سرتے ساڈا شاہ یارا

شرح

- ۱۔ کل غلیو فرشتے نہیں مینوں شراب خانے اندر ایہہ بعیت دسیا۔ کہ رب
رحیم کریم تے بخشہ ہارا اے۔ تہیں بھر پھریلے پوے۔ ادو آپ بخش و سکھار
- ۲۔ سچے سائیں گنہگار بندیاں دے مارے گناہ معاف کر کے اہاں توں بہت
وچ لے جانے گا ایہہ خوشخبریاں مینوں کل فرشتیاں آکے دسیں
- ۳۔ ایہہ۔ بیانے عقلمند جتنوں مشق دی کچھ نہیں۔ اپنے شراب غلنے وچ
لے چلو۔ جا ایہہ لال شراب دے بھرے ہوئے پیالے پوے گا ایہہ کچھ
نیکر جلتے گاستے ایہہ دی مشق وچ کامل ہو جائے گا۔
- ۴۔ میرے رب دی رحمت تے ایہہ دی مہر تے کرم دے بدل پاپاں تے گناہاں

کولوں ڈھیر زیادہ تھیں۔ پر اس بھیتوں پر چھنے کھنے تھے غلام ہر ذرہ
مال جو اپناں تھے امید بھڑا اٹھ نہ پئے جاوے تے کوئی چنگا کم نہ
کرے۔

۵۔ سوہنے یا۔ دلاطلب کو کس شے نے محنت مال نہیں مل دیا۔ پر امید مطلب
ایہ نہیں کہ لوں بہتہ پیر لڑکے پر جاہیں جیتی کوشش متھوں ہو یکے
کر داجا۔

۶۔ غلاماں تے چاکراں دامن یار دی زلفاں دے مندرے نلکے کنڈاں
سج باساں۔ تے جد تک جو ناں ال شراب خانے دے دروازے
توں سر نہیں چکاں گا۔ گل کپہ زندگی دے آخری ماہ تک رہی عشق
نہا ہی جاواں گا۔

۷۔ حافظہ و شراب پینا تے مریجاں اتنا کوئی دہاگتا نہیں۔ جد گاہاں
نوں کشتن والا تے اپناں تے پر دے پان والا سچا سائیں سرتے بیٹھا ہوتا
الے۔

غزل نمبر ۲۵

تو دشمن ہے چڑھ کے آہے گردن مارے میری
احظرہ مول نہ اوتہاں کہ ساں ہے کر یامی تیری

۱۔ نوح اکید وصال پیارے ثروا پھر دابہنہدا
۲۔ نہیں تے بحر تیرے تھیں ہر دم خطرہ میںوں رہندا

۳۔ مریم پٹی لوکاں نالوں زخم جلیب چنگیر
غیراں دا تریاق نہ بھادے نہ ہر بھیرا تیرا

۴۔ حیا قی امجدی مینوں اریں جے کٹاری
آجیاں میری توں راحت آوے تیتھوں جے کوداری

۵۔ بھانویں توں ششیر صلا دیں پر قہر والا ناہیں
سیسں جھکا کے آگے ہوساں کچ کے پاسا باہیں

۶۔ ذات تیری دا ات نہ آوے دھوں نگرڈوں باہر
آپ اپنی بہت سیتی موند ہر کوئی ماہر

۷۔ دیچ لوکاں ہوسی حافظ ناہیں عزت تیرا
ہو نما ناں درتے ڈیگیں بیوں مٹی دی ڈسیری

مشرع

۱۔ رہا میرے جے کہ کھرتے ہزار دشمن ہون تے وہ میرے مارن لئی
میرے تے ہڈ بولن۔ جے توں میرا حمایتی ایں تے مینوں اوہناں
دا کوئی ڈر نہیں

۲۔ بھربان تے کل ہربان

۳۔ میں تیرے غنہ دی آکھ دیچ بیوں نہ ہتیاں۔ جے مینوں تیرے

ممن دی آس نہ پوچھیا تے تیرے دھولے دیچ کر کے داہر

گما ہڑما

۴۔ لوکاں دی لہجہ پٹی کرن نالوں تیرا چٹ لانا ای چنگا لگا اے غیراں

دے تریاق کو لوں تیری زہر چنگیری اسے بہ

تہریاق :- اوہ دوا یہدے نال زہر دا علاج کیتا جاندا اے

۴۔ جے کہ توں عینوں کٹاں دا بچھٹ لادیں تے متیوں پہنیں دی زندگی
مل جاوے گی۔ تے جے میں تیرے توں جند جان گھول گھاواں تے
میری جان نوں سکھ شانتی ملے گی

۵۔ بھالوہیں توں عینوں تلواراں دے زخاں نال پھتر کر دیوں پھیر
دی میں تیرے توں منہ نہیں موڑاں گا۔ تے سر نیواں کر کے
مہدیاں مہدیاں ہو پھٹ کھان نوں اکھاں دھواں گا۔ پریرے
عشق توں پچھے نہیں بھانگا۔

۶۔ ربا کوئی تیرا بھیت نہیں پاسکدا۔ میری ذات نوں سمجھنا اتان
دی عقل تکر توں باہر اے۔ پر جتن کسے دی مہمت تے کوشش ہو دی
اے۔ ادناں ای اوہ تینوں سمجھ لیتا اے۔

۷۔ حافظ جے توں ایس دنیا وچ عزت چاہنا ایں تے مٹی دی ڈھیری
وانگر عاجز تے نمانا بن کے ایہدے دوار تے جا ڈگ

غزل نمبر ۴۶

عشق پریت تیرے بھقیں ہو دے خالی جس کی چھاتی
اطاعت چنگ چنگیری اس دی اتکا گئی گوانی

ظالم برہوں میں نہ جاندا عشق ہٹاؤں اُوکھا
 جان گواہوں کو بھی جانے عشق نہ اٹرا سوکھا
 نکال قاضی موڑے مینوں عشق تیرے توں پالے
 مسئلے میں تو ہیں کھولیں میرے دل مرج سالتے
 ڈھٹے میں حسین بھیرے پھر کے وچ لوکائی
 مکترا سوہنا تیرے جہا نظر نہ آیا کائی
 زاہد طرف میخانے گزریں چھوڑ تکبر رولا
 مل سجا او بھٹوں ایسا دلیر جہڑا سب دامولا
 وصل تیرے نوں پانا جاتا خاص رقیباں مشکل
 ۶۔ ہمدوا لعل لیاں تھیں ہو یا ساڈا مقصد حاصل
 کاوٹ پیر مٹاں دارہوں بردا خامدا ہو کے
 ۷۔ دامن اکو اس دا پکڑیں مہم جوہانوں دھوکے
 شکر خج

۱۔ جیڑا دل رب دے پریم توں خالی ہووے۔ ایہی مبادت سمجھو
 بے کار گئی۔ تے پیرے کسے کم نہ آئی۔
 ۲۔ دھچھوڑے دے درد تے مصیبتاں کوہوں ڈر کے تیرے عشق نوں
 چھڑیا نہیں جا سکدا۔ جان دے دینا سوکھا اے۔ پر تیرے عشق
 دیوں منہ جوڑنا بہت ادرکھا اے۔
 ۳۔ لہاں تے قاضی مینوں تیرے عشق نوں باز رکھن دیاں کوششاں

کر دے نہیں۔ سو مہیاں بکمال توں اپنے بھیت میرے دل تے کھول دے
تاہیں میرا پھٹکارا ہو سکدا اے ۵

۴۔ ساری دنیا دج پھریاں تے چنگے سوہنے دلیر دیکھے ہیں پر توتا
تیرے جیسا سوہنا کوئی نظر نہیں آیا۔

۵۔ زائد جی جیکر تیں اپنی جیکر دگھمنڈتے غرور نوں جھڑ کے رتی
پریم دے شراب خانے دل آجاو تے ارکھتے تہاؤں ادہ محبوب لے
گا جیڑا صب دا مالک اے۔

۶۔ بدوا تیرا لال لال ہونٹھاں توں ساڈا مقصد حاصل ہو گیا اے
تدوا ساڈے دشمنان نوں تیرے من دی کوئی امید نہیں رہی
رقتیب :- اک محبوب دے دو چاہن والے پر

۷۔ حافظ ساری دنیا نوں جھڑ کے توں اپنے مرشد کامل دے دروا چاکر
ہو رہیں سید اپنے پیڑیں تے پادنگہ جاول۔

غزل نمبر ۴

چلیے گلی مہیا نے دال چھوڑیں زاہد کلا
جوئے کارن کلتیا آکے ایہو در اکلا

۱۔ مہیا تخت نہ آسن جم دا اڈیا دج پکالے
۲۔ بھار عمال دے سر توں لاکے پئے جام نیالے

مکنی قدری عشقے والی آپرین زوڑا دل سے
قول قرار بنائیے اپنے کارن ایسے گل سے

۱- کونچہ دلیر والا چھٹکے پال بہشت نہ تھاتی

جہان تیاگن کو دل پہلاں مطلب ایہو میرا

۲- آوارہ کے اندر ہر دم در شمع بازاں تیرا

اک نگاہ تیری تھیں پلا تدر یا قوت زینے

۳- امیں و پارے تیرے آگے خاکوں دی کینے

حفاظت ہے پروا پیارا وصلوں رکھے شکا

۴- حاجت ہو دروازہ بتے اٹھیے پھیرن آکا

مشق

۱- زاہد جی ماڈا کھڑا چٹ دیو کہ امیں شراب خانے والی لگی وچ بجائیے

شراب دے آگے گھٹ واسطے امیں ایہ دروازہ پھریا اے۔

جرحہ :- گھٹ۔

۲- ایہ دنیا دم تھاں اے۔ مجھے مجید برکے روڑے بادشاہوں دے

تاج تخت دیکھدیں دیکھدیں خاک سیاہ ہو گئے۔ امیں ملی سناؤں

ایہ چاچیدا اے کہ امیں اپنے دل دیوں کر تے غم کڑا کہے ایہ مجاہد

پیلے پیلے۔

۳- اول زکے ہاں تھی آجیہ امیں بہت شوق دا قول قرار کر کے

۱۔ اں تہایہ موداتے من پکا ہو چکا ہے۔ ایس لئی اسیں اپنے قول قرار
نہا رہے ہاں۔

۴۔ داعظہ جی قسیں سانوں شرع دے مسئلہ کپہ دے دے او کیوں جو جنہاں
دادل رہی پریم نال نور و نور ہو گیا ہو دے۔ ادہ مہر مہر دے
کوچے نوں چھڈ بہشت دل تکرے دی نہیں۔

۵۔ میری اکوای آرزو اے۔ کہ میرے مرثیہ نوں پہلے توں ہیں عاجز دی
کلی وچ آئے ہیں تیرے درشن پالواں دے۔

۶۔ تیری مہر دی نظر جد زمین تے ہوئی تے ادہ محل بن گئی۔ کیہ اسیں
مٹی توں وی نکارے ہاں کہ اساوڑے تے ریا تیری مہر مانی نہیں ہندی۔
۷۔ حافظ مودہتا سخن ڈا ہڈا ہے پر وادہ اے تے وہ کہہ دی لاپ نہیں ہون
دیندا۔ پر توں ماننا بن کے ادہ دے دروازے تے دیکارہ تے تھوڑی
بلیں نہ۔

غزل منبر

دیس سخن دے کہ نیے کیکن ناہیں امیں تیری
خاک ماہی ذے پیراں آؤں جان گھاؤں ساری

چین آرام نہ دن نوں آدے وچ دھچکے ماہی
چلتے مریں سخن دے اپنے دھچکے بلے شہری

حرمِ نجیدِ دلہی ہو کے بنے عارفِ کامل

۳۔ خاصِ خدا دے لوگاں اندر جا کے ہوئے خال

یکہ بھروا سا چار دماں دا دنیا کوڑی فانی
۴۔ مرے لڑوں بھی پہلاں چلتے کول پیارے جانی

قیمتِ مندی اپنی تالے توڑ نہ کائی

۵۔ آپے کراں شکایت اپنی اور جگ لوکاں

پیٹہ روز لڑل تھیں ساڈا مستی عشقے والا!

۶۔ پھڑپھڑے دت بھی ایسے کم لڑن کر کے خوب بھالا

شالا ہر خدا دی ہو دے ساڈی رہی لوری

نہیں تال ساڈا شرمندہ ہو کے رہ ساں اندر دی

مکسرج

۱۔ اسیں یار دے وطن دل جان دی کیکن تیار دی نہ کرئیے۔ اسیں نے

خود تھے یار دے پیراں دی مٹی توں دی حید جان وار تے آں۔

بھن دا دیس۔۔۔ دوجی دنیا۔

۲۔ اپنے یار توں دھپڑ کے ساڈے دل توں چین تے آرام نہیں۔ یار

دے وطن توں چلتے۔ تے بادشاہی وار قبہ پایے۔

۳۔ رب دے بھیتاں توں جان کے مارن کال بن جائیے نے رب دے

خاص بندیاں رج میں دی خال ہو جائیے۔

۴۔ ایں چار دماں دی زندگی دیکھ بھروا سا ایہہ دنیا تھان ہون وال

تے اک پرچھائیں اے۔ ایس لئی ایہناں چھڑ سوہنے بچن کول جانا چاہیدا
لے ۵۔

۵۔ اک تے ساڈی قسمت ای کجھ بھڑی اے دو جا ساڈے عمل دی چنگے
نہیں۔ تے آخر کار آپ ای پھراہناں خوابیاں دا ڈھنڈورا وینا مچ
پٹ رہیاں۔

۶۔ ازل سے دن توں لے کے ساڈا طریقہ عاشقاں تے سہرتاں والا
اے۔ تے فیراں ایس طریقے تے پیشے لوں خوب چنگی طراں اپنا یا
ہو یا اے۔

۷۔ جے کہ رب دی مہربانی ساڈی مددگار بن کے سادوں سدھا راستہ
دکھا دیوے تے ساڈا بیڑا پار لے۔ نہیں تے ہمیش لئی شرمندہ ہو کے
دھچھوڑے دے دکھ جھلاں گے۔

غزل نمبر ۴۹

گل چنگیری ایہو جا پے ڈیرا ڈنڈا یے
امیل مینخانے اندر بیٹھے پنڈ غمان دی اے

۱۔ باجھ شراب کبابوں ہووے دو جا نہ پتہ چاوا
۲۔ دیکھاں صورت مول نواہناں کر دے جو دکھاوا

خوتے اندر توبہ والے لات بھیری مار کا۔

۳۔ باد سے ساقی دوہاں دیوں آئی دیون داری

۱۔ عجب اُنوکھے اہل ریاتوں کو مجھے چاکنہ سارہ
۲۔ دنیا داراں کو یوں اپنا کرے دیکھ گزارہ

دنگ سترودنے دیلا دنیاں خلقت بیج نرالا
۵۔ جیوں آزاداں دنیا دوں جیکر کراں نکالا

عشقے اندر سینے میرے پنڈ مہبت چائی
۶۔ عاجز جیوڑے میرے اُتے پنڈ مصیبت پائی

بھاریں رنڈ شرابی جانوں بھانویں حفاظت تھری
۷۔ اس توں بھی تلپڑے درجے منزل ساڈی کھڑی
تسرخ

۱۔ اس اڑے دل توں ایہو گل چنگی لگدی اے کہ اپنا گھر بار تباہ کر شراب
خانے دے اندر جا بیٹھے تے غماں فکر اں دا بھارا اپنے ستروں لہا
کے سٹ دیوے۔

۲۔ شراب تے کباب توں بھان ساڈا دن کسے ہور شے ناں نہیں پریدا
جیڑے دکھاوے دیاں عبادتاں کردے نہیں اسیں تے ادھناں دی
شکل دیکھیں دے روادار نہیں۔

۳۔ اسیں گود لڈی یا خیر ٹی توہیر کہ۔ دھو دھو کے لاناں ماریاں تے
ماقد شراب تے ساتی دواں کوں بڑی خرمندگی ہوئی۔

۴۔ معرفت دی شراب پوڑے تے مکر تے فریب دی عبادت کرن
دیاں گوکوں دیکھ جاوے۔ تھو دنیا داراں کوں الگ اکا رہیے۔

۵۔ سرو و انگور تھاری خلقت وچ وکھرا دندا مال۔ جس طرحاں اُناداں
میں دنیا و زل کنارہ کر لیا اے۔

۶۔ عشق نہیں میرے دل وچ اپنے ڈیرے لاکھنے پر میرا نماں نے
کمزور جسم میں بھار نوں چاہ نہیں سکدا ہے۔

۷۔ لے حافظہ جیکر تو اپنے آپ کوں عاشق کہناں ایں تے ایہہ گل
اک داری پھر آکھ دے کہ عاشق صادق نوں محبت دے
ستے وچ کفر تے ایمان دونوں نکارے یس دے نہیں۔

غزل نمبر ۵

۱۔ وچ مینخانے نور خدا دا مینوں دیتے پیارا
ایسا جبرہ کھنوں دیتے کجیاں بھید نیارا

۲۔ ایں مینخانے دست مینوں کھڑا رہنہ مٹرا بی
جس دے درتے ڈگیاں ہندی عرض قبول ستا بی

۳۔ درشن کنبے والا کر کے حاجی پا نہ رولا
توں تے سکا گھرنوں دیکھیں اتھے درشن رولا

۴۔ جلوہ حسن تیرے دا ہر دم ہوش حواس اڈا دے
آگے جا کے کس دے دتاں جو کج نظر کا آدے

۵۔ مشک نعتن تے نانے چینی وچ نہ اوہ بہاراں
جو کجھ دا صبا وچ آدن تھرے اندر یاراں

حکم رضا خدیو کی خلقت کا بھی دھم نہ رہے
 پکا مسند لیو جانا حکم رضا ورج سارے
 عین پرستی حلقہ نائیں یا بد عیب نہ لاؤ
 "کھا کھا اوہ محبت خدا دا دل تھیں بھاتی پاؤ"

شرح

- ۱۔ شراب خانے و جینوں خدا دا نور و سدا پیا اے۔ ابھی گجہ
 تے اچھا نور، رب دیاں قدردان ادا آپ اسی جانے۔
- ۲۔ دبا شراب خانے وچے وچا ادا کپڑا، مست شرابی اے
 جہدے دھارتے سیس زبیاں وصال جھٹ قبول ہو جانیاں
 ہیں۔
- ۳۔ حاجی جی قسین کئے دا حج کر کے لاناں نہ مارو۔ تیں تے صرت
 رب دے گھر نوں نوکیر کئے آئے او۔ تے امیں ہر دم رب
 دا دے روشن کو رہے ہاں۔
- ۴۔ میں تیرے سو منہ کھنوں ہر گھر اک نویں رنگ روپ
 دھج دیکھتا ہاں۔ جو کچھ منوں دندا اے اوہ میں کھنوں جا کے
 دساں۔
- ۵۔ ختن دی مشکنتے عین دے نانے دیج ادا خوشبو نہیں
 پھلری اسیں سویر دیکھے ہوا دھج پھلری لاو دی زلفاں دی

خوشبو لٹی اُڈندی ہے (دیکھنے ہاں)۔

۶۔ ربی تقدیر دے اگے کسے فوں بون دی جا نہیں۔ سچی گل تے
ایہ نہ کے کہ جو رب چاہندا اے اوہو ای ہو نرا اے۔ بندے
دی کہہ مجال اے کہ تقدیر فوں بدل دیوے۔

۷۔ جے کہ حافظ سوہنیاں صورتاں تے مراد اے تے ایہدے کارن
ادمنوں لیکان نہ لاؤ۔ اہ تے اللہ دا خاص بندہ جے۔ جے کہ گوہ
کر کے دیکھو تے تو اناں اصلیت دا پتہ لگ جاوے۔

غزل نمبر ۵

وَجِ دِجَا کِے مَنہ تھیں آکھاں مَن مَچ ہے خوشحال

عُشَقِ اِلهی چا بھلائی دین دتی دی چسالی

پنجی ہاں میں باغ بہشتاں مَناں حال مُجدائی

۲۔ دُستاں کیکن پنجرے اندر شامت میری آئی

میں ساں پاک فرشتہ نوری جنت اندر ڈیرا

۳۔ آدم دنیا اندر آ کے کُتھ بڈھا میسرا

تختی دل دیا میری آئے الفوں باجھ نہ لکھیا
۴۔ الفوں آگے میں استادوں حرف نہ دوجا سکتیا۔

کے بخومی آدھا ناہیں میرا لیکھ ستارا
۵۔ دنیا امد پیدا ہو یا ایسا میں نکارا

بردا ہو میخانے تائیں جد دا پیش فرایا
۶۔ دم دم مشق تیرے دا وعدا دین مبارک آیا
بہنو آ کے پونجھیں حافظ نال زلف سے جانی
۷۔ ہنیں تے ایسے ہڑ دے انوراڈرک ہوئی نانی

شرح

- ۱۔ میں کھلم کھلا دج کے کہناں ہاں کہ میرے دل دج خوشی داشوہ
طاٹھاں مارہ ہیا اے سب سے پہیم تے دماں جہاں
دے دمنیاں توں میوں آزاد کر دتا اے۔
- ۲۔ میں ہشتاں دے بارغ دا پندہ ساں۔ تے پھیر جہ دا پھوڑے
دے دودج مرہ ہیا ہاں۔ کیویں دشاں کہ بیم دے پھرے
دج قید ہو کے میں کتیاں معیتاں جلیاں میں۔

پہنچا :- روح پنجرہ :- قہوت تے جسم

۳۔ میں جنت دارین والا اک نور کی فرشتہ سال۔ حضرت آدم مینوں دنیا و ج لے آئے۔ تے مینوں دنیا دے دھندیاں و ج پھسا دتا۔

و کھو آدم دا قصہ پھلیاں غزلاں دے مہیٹ

۴۔ میرے دل دے پردے آتے سوہنے یار دے سرو قد دے بنا ہو رکھی دوجی تصویر نقش نہیں۔ تے یار دے عشق توں بنا میرے استاد نہیں مینوں کچھ پور نہیں سکھایا۔

الف :- اللہ - احد - یار و اقدس - حضرت یحییٰ شاہ فراوانی نہیں :-

اکو الف تیرے درکار

علموں پس کریں اور یار

۵۔ میں اچھا بد نصیب ہاں۔ کہ کسے نجومی نوں میری قسمت داخل نہیں لکھا۔ تے کسے نوں میریاں سناریاں دا پتہ نہیں لکھا رب جانے ادھ کپڑے ستارے نہیں۔

۶۔ جہد دا میں دنیا نوں چھڈ شراب خانے دا چالک ہو تیرے

دوار تے آکے ہر تھکایا اسے۔ ہر گھڑی ہر پل تیرے عشق دا اک نواں غم مینوں مبارک دین آؤندا اسے۔ عشق غم دا

دو جا ناؤں آسے

۷۔ سو سنیاں دلیرا حافظ دے ہنواپنی زلفاں نال پر نہیں -
نہیں تے اوہ دکھاں دی ایسے کانگ وچ مرٹک جائے گا +

غزل نمبر ۵۲

فتو لے پیر مغاں دا ساڈوں تالے عہد قدیمی

۱۔ پینا مشہورام ہے اکا با بھوں یار قدیمی

چاک کریاں اک دن اوڑک پڑہ جسے قافی

۲۔ بھاری زحمت دُرخِ زون پھڑی صحبت ایہہ جسمانی

۳۔ روح اُمید پریم پیالے جانی واپے نیارے

۴۔ چہرہ مضمینی درمیں خانے کئی سال گزارے

صحبت روزانہ دی ساڈی دلیر چا بھلائی

۵۔ قول قدیمی یاد کراہیں اسوں لڑا ہا و صبا نی

۶۔ سو دریاں تے پھول جیکر تیرے پاچاں پھرا

۷۔ نیچ کھنڈی تھوڑی باہر جھگا پنچہ مسرا

دھونڈیں اصلی عزت اپنی خاص دوائے سائیں
۶۔ دس نہ ہوندا عشقے والا چنگا نال دوائیں

دولت جوڑیں حق شناسی کر کے خوب کمائی

چاندی سونا جوڑن والی ساری ہور لوکائی

دنیا پچا ہی لالچ والی کھائیں ترس خدا دا

۷۔ حسن ابلیسوں مول نہ دوسری جو آدم دا جایا

شکر گزاریں کرل نہ تیرے حافظ دولت بھائیوں

۹۔ نال عیبی دولت ملدی ہور نہ کوئی سانویں

شعرِ حق

۱۔ پیر مناں نہیں ابیہ فتویٰ دتا ہو یا اسے۔ تے نالے وعدہ دی پرانا

اسے۔ کہ سوچنے بجن دے بناں شراب پینا حرام لے۔

پیر منال، شراب خانے دا وڈیرا۔ مرشد کامل۔

فتوے، ادہ فیصلہ جہڑا قرآن تے حدیث نوں ساہنے رکھ
کے دتا جاوے۔

وعدہ قدیمی۔ ازل سے دہاڑے دا وعدہ۔ انسان نہیں وعدہ کیتا سی

رہا میں تیرے نال عشق کراں گا۔ -

۲۔ میں اک دن ایس فانی جسم دا پردہ پاڈ کے رکھ دیاں گا جسم واساقت

روح لئی اک دڈی تکلیف اے۔ -

۳۔ سرن توں بعد دنیاوے مارے بکھیریاں توں چھٹ جاواں گا۔

۴۔ ایس آس منج کر کے تے سوہنے یار دی ہر دی نظر مودے گی

تے ایس پریم دیاں ملے گا۔ عذت ہوئی اے۔ میں شراب

خانے دے دروازے تے دھرتا مار کے بیٹھا ہو گیا ہاں۔

۵۔ انج جا پرا اے کہ سوہنے جن نے ازل دے دھاڑے جیڑے

ساڈے نال قول قرار کیتے سنا دے بھل گیا اے۔ اے واسبا

زل جائیں تے ادھنوں ایس دے وعدے یاد کرائیں۔

۶۔ جیکہ توں میرے سرن توں سوورے بعد وکا میری قبر تے پھرا

پاویں گا۔ تے میریاں گدیاں سڑیاں بڑیاں دی تیرے آون دی

خوشی روح بن گسبیں گیاں۔

۷۔ جے توں پچی عزت لوڑناں ایں تے سائیں دے وارے تے جا

عشق رالاروگ دواواں نال چنگا نہیں ہوندا رماشن دی

دوانے محبوب دامیل اے۔

۸۔ محنت کر کے معرفت دی دولت جوڑیں۔ دنیا دی عبودیت دولت

چاندی، سونا، پیرا، پیا کٹھا کرن واسے ہر بہتیرے ہیں۔

۹۔ دنیا موہا یا دجال اے۔ ایس لئی اپنے رب کرلوں ڈریں تے

ایہا مہارا ڈھونڈیں جیسے رب وا فضل ہووے تے شیطان
تیرا کچھ وگھاڑ نہیں سکدا ۵

ابلیس :- شیطان اک جن سی ۔ رب دی بہت بندگی کیتی ۔ تے
جس ویلے آدم نوں سجدہ کرن دا حکم ہوئیا ۔ تے ایہہ اکڑ بیٹھا ۔
تے رب دا حکم منن توں انکار کردتا ۔ تے ایہے عسکار وے
کارن ہمیش لئی رب دی درگاہ توں کڈھیا گیا ۔

۹ ۔ خدا نظر جے دنیا دی دولت تیرے نصیبیاں وچ نہیں تے تینوں
رب دا شکر کرنا چاہیدا اے ۔ کہ رب تیں تینوں سندر
سجھاؤ دتا اے ۔ رایس توں دودھ ہو رہی پٹری دولت اے ۔

غزل نمبر ۵۳

مگر ڈھنڈورا میرا پھریا عشقے والی گلوں
اسیلی نظرے نال :- ڈھٹا میں کسے وے وتوں

لان ملامت کل لوکاں کی سنگی اندر شاہ
۲۔ جیہڑا عارت غصہ کروا ندیب اساتھے کافر

۳۔ پنی شراب اڑائی جگ بیچ ڈاڈھی خواب خواری
تاں ماراں بدنامی اندر لو خودی وی ساری

پہنچنے کو لوں پچھتا رہا جاں بچاؤن

۴۔ لی کے جام نشہ فرمادے رستہ جام اداؤن

خانہ کوچی امتیوں کے چل سال وچ میخانے

۵۔ دھڑلے عملاں مول نہ سن دے عارف مائل دانے

تمکیر رحمت زلف تیری دامینوں دل وچ بھادا

۶۔ نہیں تے کشش الہی باجھوں کیہڑا آون مارا

حافظ جام پیارے باجھوں بوسہ ہو نہ چنگا

۷۔ بوسے ہتھ ملا دے کو لوں چاہئے کرنی سنگا

مکسرج

۱۔ تارے شہر وچ عشق دے کارن میں مشا ہور ہو گیا ہاں ۔ تے

میں دی اپنے سوہنے یادوں چٹ کے ہو تڑن کدی دی نہیں
بھگیا

۲۔ دو کی مٹیوں من طمع کہ دے میں پیروی رب دا شکر

گزار ہاں تے لوکاں دیاں کٹاں دا بڑا نہیں مناندا ۔ کیوں جو

پھیرا عارف حصہ کر دے ۔ ادہ ساڈے مذہب وچ

کافر اے ۔

صوفیاں دا ایہہ مذہب اے کہ ہر شے بہت وٹول اے۔ پھر
اوہ کیکین غصہ کر سکدے نہیں اوہناں دا دل تے پریم نال بھریا
ہو یا ہوتا اے۔

۳۔ شراب پی کے میں دنیا وچ اپنی ڈاڈی سٹی بالی۔ ایس لٹی کہ
اپنی ایس ذلت تے بدنامی وچ اپنے دل وچوں خودی تکبر تے
ہینکڑ کڈھ دیاں۔

۴۔ شراب خانے دے پیر کوں میں اوہ سدھا رستہ پھیا۔
جہدے نال بیڑا بنے لگ جاؤا اے۔ اوہناں، شراب دا
پیالہ پینا اے تے آکھن لگے شراب پیو ایہو سدھا
رستہ اے۔

۵۔ میں ایہیوں ڈیرا ڈنڈا پٹ شراب خانے وچ چلا جاواں گا۔
صوفی تے مینا نے ایہناں موریاں دے وعظ نہیں بندے
جیڑے بے عمل نہیں ایہہ جو کہندے ہیں آپ عمل نہیں
کر دے۔

۶۔ رب دی رحمت دا مینوں دڈا اُسر اے۔ تے ایسے گل
نال میرے دل نوں ڈھارس اے سب رب بندیاں نوں اپنے
دل دے کھنچے تے بندیاں دی ساری کوشش تے محنت بے کار
اے۔ گل کیہ انسان اپنیاں کوششیاں نال رب تک نہیں
پہنچ سکدا۔ جڈتیک رب دی مہر نہ ہووے۔

۱۔ ہا فظ سوچنے میں دے پیالے نوں ای چھیں۔ دکھاوے دیاں
 عبادتاں کرن والے ملاں لوانیاں دے ہتھ کدے دی نہ
 چھیں ۛ

غزل نمبر ۵

قسمت میری اندر کیتا سائیں جد میںخانہ
 اتوار دس دس بج دس ہاں میرا چلدا کیہ بہانہ

قسمت جس دی روز ازل دے کیتا جام الہی
 ۲۔ روز حشر دے کیکن ہو سی بندہ اوہ گناہی

دراہد خرقے پوش نمازی تائیں آکھو جا کے
 ۳۔ توکان تائیں کیوں بھرا دیں آتوں باں کڑا کے

خزقہ ڈہر ریاضت پاکے ٹوکاں نوں بھڑپیں
 ۴۔ برج دغے دے لیا کے نیدے راہوں چا بھلاہیں

چاکر تیں اونیاں دا دل توں چہرے بند فلندہ
 ۵۔ عین ہمایہ دین دینی نہ عقل ادھانہ

کیتی وچ مینھانے پوری جد مراد الہی
 ۶۔ قبران تے مسیتاں اندر دے سب گمراہی
 وِ دَر حَافِظ وَاگ گدا دے پائیں جاکے پھرا
 ۷۔ ایسے گلے شاید ہوسی مطلب پورا تیرا

تشریح

۱۔ جد رب ای میری قیمت وچ شراب خانہ کُنہ دتا اے۔ تے
 زاہد جی تیں دتو میرا لہجے وچ کیہ دوس اے۔ رب دے
 لکھے نوں کرن میٹ سکدا اے۔

۲۔ ازل وکے داپڑے ای رب تیں جس نوں اپنا پریم پیالہ
 دے دتا اے۔ اوہ حشر دے داپڑے کیکن گناہ گار
 ہو سکدا اے۔

حشر۔ قیامت

۳۔ گو دڑی پہنن والے تے دکھاوے دی نمازاں پڑھن
 والے زاہد نوں کوئی جا کے آکھے کہ توں فقیراں والی
 شکل بنا کے لوکاں تاہیں کیوں جھگا رہیا ایں۔

۴۔ فقیراں والا پہناوا پہن کے رب دے بندیاں نوں کیوں دکھا
 دیناں ایں۔ اپنے گمراہے خال وچ جیسا بندیاں نوں رہا ہوں

گراہ کیوں پار میا ای۔

۵۔ جہڑے امڈ والے میں تے اپناں دا فلام ہاں۔ کیوں
جو آو دوہاں جہاناں وی دولت توں گھاہ دے تیلے دے
برابر وی نہیں سمجھدے۔

۶۔ مسجد رب میں اسادیاں ساریاں مرادال شراب خانے دے
پدیاں کردیتاں۔ تے سستیاں تے عافا ہاں توں اسبیں دل چا
لیا اے۔ لیجھ ساندوں گراہی وندی اے۔

۷۔ حافظ قرآن پاک اک دردازے تے فقیراں دانگن جا کے آواز
لائیں۔ شاید ایس گل مال ای تیر کا مراد بوری ہو جائے۔

غزل نمبر ۵۵

۱۔ اے نامحرم ہمت کر کے رستہ لہجہ الہی

لوگاں کہہ ہدایت کریں اندر توں گمراہی

عارف سرواں دانگوں جیکر مہتہ وجودوں دھڑکیں

۲۔ کیمیا کجہ محبت والی خالص سوتا ہودیں

کھاؤں پیوں سوؤں اندر اپنا وقت گواہی

۳۔ چھڈیں نیشدر کھانا پیتا تاں توں دبیر پاہن

جے چمکارا عشق الہی سینے تیرے بھڑکے

۴۔ کھڑا تیرا ڈھلکاں مارے سوج نالوں چڑھکے

سر توں پیراں تنکین ہودیں سارا نور الہی

ہودے نیکر سر پہوں رستے جیسکر ماہی

ظاہر ہستی تیری تائیں مجاڑیں عتوہ لوائی

دچوں اصلی خیراں مہراں خطرہ رکھ نہ کائی

تا ہنگ ملن دی جیکر رکھیں حاکم جھڈ چڑیاں

دل تھیں صدق یاکے پورا ہو ہے دگ مولیاں

شرح

۱۔ اویس خیرا کو شش کرتے رب نول ملن واسدھا راہ بھٹ۔

جد توں آپ ای پٹھے راہ پیا ہوٹیا ایں تے لوکاں نول ساڈھا
راہ کیویں وستیں گا۔

۲۔ اللہ دے نیک بندیاں وانگن جے کہہ جمانی خواہشاں دل وچوں
کٹھ دیویں تے تینوں ربی پریم والی کیمیا مل جائیے گی۔
تے توں خاص سونا بن جاویں گا۔

دل وچوں بوجھ مایا دا خیال کٹھ دیو رب مل جاوے گا۔

۳۔ توں تے دنیا دے کتاں وچ زنجار ہوٹیا ایں تے ہر ویلے
تینوں کھان پین تے سون دا خیال اے۔ اپناں خیالوں نول
اپنے دل توں کٹھ دے تے اپنے محبوب نول بھولے۔

۴۔ جے کہ رب دے مشق دی تھوڑی جی چک تیرے دل آنے

پے جاوے۔ تے تیرا کھڑا سورج توں وی دودھ چمکن لگ پے گا۔
 ۵۔ توں سرتوں لے کے پیراں تیک سارا نور و نور ہو جاویں
 گا۔ جے توں سب نوں چھڈ چھڈا کے رب دے رستے
 تے ٹر پویں۔

۶۔ دیکھن نوں بھانویں تیرے تے لکھاں معینتاں آن پر تیرا
 انجام تے ٹھیک اے۔ ایس لمبی تینوں ڈرنا نہیں چاہیدا۔
 ۷۔ حافظ جے تینوں سوچتے بھن دے من وی تاہنگ اے۔
 تے سب چالاکیاں چھڈ دے۔ میت نیک کر۔ تے صدق
 یقین نال رب دے نیک بندیاں دے دوار تے جاو گی

غزل نمبر ۵۶

وڑے ویلے ہاتھ میتوں خاص میخانے والے

۱- سدا سینوں پھر بھلے کر کے بہت کٹھالے

نال فقیراں در میخانے سن توں سالک رب سے

۲- جیکر راز الہی جا میں دلیں نال ادب دے

آپہ در میخانے ہوندے ڈاٹھ سے رنڈلندر

۳- کھد ہوں بخشن تاجاں تائیں اک پکاکے آند

تیرے سردے آتے جہ کر تاج فقیری دھرن

۴- مالک تینوں تے آسمانوں توڑ نہ مینے کر سن

منزل راہ فقیری اندر ہادی باجھ نہ جائیں

دھڑا سخت اندھیرا ایتھے خطرہ لکھ بلائیں

۶۔ چھٹا سکندر دھوئے سمجھو کوڑا فکر نہ جا لیں

نال ضرور تکبر شاہی آب حیات نہ بجا لیں

کچیاں وانگوں بول نہ حافظ شمع کریں اس گلے

۷۔ ۷

بولہ دوہیں جہا نہیں بجا لیں کر کے کم آور نے

شرح

۱۔ سویر ویلے شراب خانے دے غیبی فرشتے ہیں مینوں
ایہہ اکھیا کہ بھی توں تے شراب خانے وچ پڑانا آون والا
سیں توں کدھر گيا ایں۔ بے بھلائی چاہنا ایں تے مر
ایسے پاسے اسی آجا۔

۲۔ رب دے رستے تے چلن والیا جے کہ توں ربی بھیت توں
واقع ہو گیا ایں۔ تے شراب خانے وچ شرابیاں نال
ادب آحاب نال بول۔

۳۔ شراب خانے دے دروازے تے اچھی اچھی شان والے
قلندر ہونڈے ہیں۔ کہ تاج تخت کھوہ لینا تے کسے توں
بخش دینا۔ ادنیال دے کجھے مہتر واکر تے اے۔

۴۔ جے کہ تینوں فقیراں دا تاج پہنا دیں گے تے توں زمین توں

آسمان تیک ہر شے دا بادشاہ بن جاویں گا۔

۵۔ فقیر دی منزل دے سہتے دھڑ دھڑ دے بغیر نہ ٹرے۔

کہ ایسے دھڑ پڑا اٹھیا تے کاساں آفتان دا خطر ملے

۶۔ سکندر آب حیات دا خیال اپنے دل وچوں کڑھ دے۔ تے

طواہ خواہ دیکھ د بھل۔ کیوں جو شاہی ہینکڑ تے کبر دے

مال آب حیات نہیں لی سکدا۔

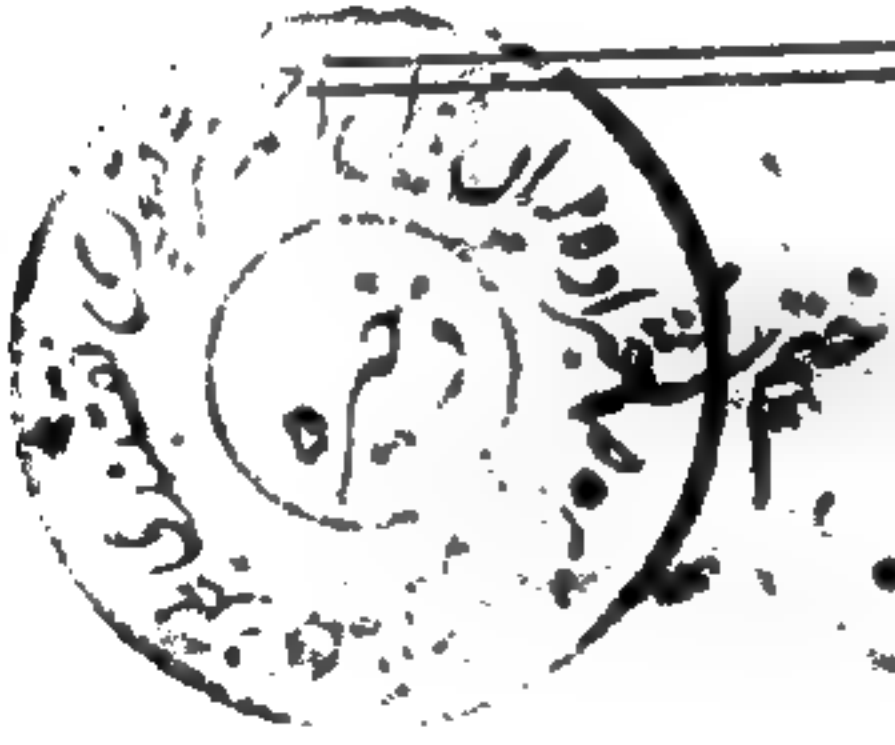
آب حیات۔ اورت ایہ پانی جنوں پی کے انسان ہمیش دی زندگی

حاصل کر لیتا اے۔

۷۔ حلقہ اوچھیاں وانگن اینویں د بول تے کج شرم کر۔ اپنے مہلاں

دل دیکھ۔ اینہاں مہلاں دے برے دھڑ دھڑیں جہان منگدا

دی چنگا لگ واسیں۔

ترجمہ کی کتابیں

مشکوٰۃ

فاضل پنجابی۔ فاضل قاری۔ فاضل اردو

ملنے کا پتہ

مکتبہ رحمتیہ لاہور

اردو بازار لاہور

